

בעזה"ש"ת

ספר
דרך אמת
יושר דברי אמת

כשמו כן הוא שהספר הזה הוא מורה דרך האמת לכל
איש אשר יקרא בו.

אשר הדברים האלה נכתבו בעצם יד קדשו שכתב לאיש
סודו ובריתו ה"ה מעין החכמה ומקור החסידות פום
ממלל רברבין הרב הגדול איש אלקים קדוש מאד נעלה
מרנא ורבנא משולם פייבוש הלוי זלה"ה מזכעריז,
תלמיד הנהו אשלי רברבא קדושי עליון הרבי ר' בער
זלה"ה המגיד הגדול ממעזריטין, והר"ר מנחם מענדל
זלה"ה מפרומישלאן, ותלמיד מובהק של האיש אלקים
קדוש הרב ר' יהואל מיכל זלה"ה מזלאטשוב זי"ע.

יצא לאור על ידי
וועד להפצת
ספרי בעל שם טוב הקדוש
ותלמידיו זי"ע
שנת תשנ"ג לפ"ק
מאנסי נוא יארק

קונטרס ראשון

אני הכותב למען אהבת עמיתי וריעי אשר מעודי גדלתי עמו בתורת ה' ויראתו לפי קט שכלינו וגבה טורא בינינו, ובעת הפרדי מאתו בקש ממני להעלות לו על הכתב יושר דברי אמת ואמונה הנשמעי מפי משכילי הדור אנשי מופת בעלי רזה"ק אשר עיני ראו ולא זר כמלאך אלהים פחדם ויראתם וכולם ממעין אחד שתו ה"ה האלהי ריבש"ט זללה"ה ואני לא זכיתי רק לראות פני תלמידו האלהי ר' דוב בער זלה"ה ואח"ז בא אלי כתבי קודש מדברי קדשו המלהיכים לכ החרידים לעבודת השי"ת באמת, ואף אני כמה פעמים הייתי לפני האשל האלהי ר' מנחם מענדל מפרעמישלאן ע"ה זלה"ה זי"ע וביותר להכדיל בין המתים ובין החיים אשר שמעתי מפה ק"ק בנן של קדושים צדיק בן צדיק הרב המופלג האלהי מו"ה יהיאל מיכל נ"י, ובאמת יש בדור הזה אנשי לצון וכופרים בחכמים כמו שהיו בזמן האר"י זלה"ה אנשים כאלה כמ"ש הרח"ו זלה"ה ואני מעודי נדבק לבי באמונת חכמים האלה וחבירי ועמיתי ה"ה גיסי הרבני מו"ה יואל נ"י נדבק לבו גם כן באמונתם אשרי מי שדבק באמונתם ובדבריהם אוי להם לרשעים שפרקו עול תורה ויראת השי" מעליהם ומראים עצמם צדיקים ומלעיבים במלאכי אלהים בשקרים וכזבים שכודים מלבם ונפשי יודעת מאד רשעים ורעתם כי רבים מהם בעלי עבירה בניאוף ר"ל מהם בעלי גאווה וקנאה אשר מקנאתם נותנים פגם ומום בקדשים בשקרים ובזכובם וכבר נבאו נביאי האמת עליהם שיהיה כן בדור אחרון כמשה"כ (ישעי' נ"ט) ותהי האמת נעדרת ונו' (שם ה') הוי האומרים לרע טוב ולטוב רע וגו' ובפרט במשנה דסוטה בעקבות משיחא זכו' יהיה להם אשר להם ואנחנו נפשינו הצלנו ובאמת אמרו חז"ל (ערכין ט"ז.) כי בדור הזה אין תוכחה ולא יכול אדם להוכיח רק את עצמו או חבירו ותלמידו הנצמדים לקולו באהבה, כי בעוה"ר בדור הזה גבר עון הקנאה ושנאה שבא מגבהות הלב אשר באמת אם יהי' כל הימים דיו זכו' אין יכולין לכתוב חללה של רשות כמ"ש רז"ל, ולדעתו רמזו לגבהות הלב שנוטה האדם למלוך על מי שתחתיו במדרגה כי רשות לשון מלכות כנודע, וענין מחשבות הגבהות לא יספיקו פיות האדם כל ימיו לדבר בהם כי עמוק עמוק הוא מאד למי שרוצה לחפש אחריו לסלקו ולזכות אח"כ למדת השפלות הלב בלב שלם על זה אמרו חז"ל (ע"ז כ.) ענוה גדולה, ובאמת שמעתי כעת בחג

השבועות הזה מפי ק"ק הרב המגיד מוהרי"מ נ"י שאמר בזה"ל העולם חשבו שמצוה להיות עניו ובאמת מצוה זו לא נאמרה בתורה רק התורה מספרת שבח משה ובאמת הס"ם העלה בלבם דבר זה שמצוה להיות עניו כי מקודם מגדיל לב כל האדם כגבהותו ומדמה לו שהוא למדן גדול ויחסן גדול ועשיר והסיד וצדיק ובעל מדות טובות וישרות וירא נעים ונחמד, ובאמת לפי מעלתו היה ראוי להיות גדול מכל עמו ולא לפנות עליהם ולא להתחבר עליהם רק שזו מדה גרועה שמצד זה ימאס בעיני העולם שיחזיקוהו לבעל גאווה ובאמת מצוה הוא להיות גם עניו ושפל בדרך ולדבר עם כל ולהיות עלוב מכל ע"כ הוא עושה עצמו עניו, כל זה הוא פיתוי הס"ם כי מתחלה הגביה לכו בקרבו ותקד עד שאול תחתית ואח"כ הוסיף לו מצוה זו למעלה להוסיף גאווה על גאותו.

ב

ואמנם באמת ובאמונה מי שלומד היטב בספרי מוסר וזכה לשמוע מפי קדושי עליון החכמים השלימים באמת ויש לו מוח בקדקדו ולב חרד לעבודת הש"י לאמיתו לא לרמות א"ע ולהשמות א"ע וכו' אמתת ענין זה ברמו נמרץ ובקיצור גדול הוא זה כי באמת האדם מוטבע על זה ונולד בזה שינבה לכו כמ"ש חז"ל (שמות רבה פכ"ג, ועי' חגיגה י"ג) ארכעה מיני גאים ואדם מתגאה על כולם: זה מצד קליפות נפש הרע שנתערבה בו, והשי"ת הזמין לי משל אמת ע"ז כי עד"מ אם אדם נוסע בדרך בעגלה וישן ונוסע עמו בעל העגלה על הר א' גבוה ואח"כ כשהוא בא על ההר ואז הדרך ישר כי כבר עבר הזקיפה והשפוע ואח"כ אם נתעורר האדם הישן ואומרים לו שהוא על ההר אינו מאמין מפני שאין רואה שום סימן, כי אלו ראה בראשונה השפוע שנסע ועלה עליו ידע אבל בעת הוא שוה אליו מהיכי תיתי לו לומר שהוא בהר ואך יתוודע לו אח"כ כשירד מן ההר בשפוע הב' תיורדת מן ההר לבקעה יבחין שהיה מתחלה בהר, ובאמת הגבהות נדמה להר גבוה ואילו היה האדם מרגיש באמת שלבו מתגדל בקרבו כודאי היה מבחין זה שיש לו גדלות וגבהות והוא עלה להר, אבל האדם נולד על זה ההר שהוא הגבהות כמ"ש חז"ל (חגיגה י"ג). ואדם מתגאה על כולם ולפיכך דומה לו שאין לו גבהות ואינו בהר כלל, והאיך יבחין זה אם לא שירד מן ההר לגמרי לרגלי ההר על הבקעה ממש דהיינו שירגיל א"ע בכניעה ושפלות בלב ובמעשה והעיקר בלב ויתוודע לו האמת, כי באמת מי שיפתח לו השי"ת עיני הכרתו רואה שפלתו תמיד ומתכייש א"ע תמיד ק"ו

בחושבו בגדולת יוצר כל מעשי בראשית ב"ה וב"ש אשר מחמת
 בושה ממנו הוא כאין נגדו מכל וכל, רק מחמת זוהמת הנחש שמעוור
 עיני האדם מלהביט אל האמת ובזוהמא זו נולד האדם מחטא אדה"ר
 אז נדמה לו כל הנבחות בלבו ועיניו פה מראות תמיד יראה ופחד
 השי"ת בלבו ואינו יודע ואינו מרגיש בנבחות לבו כלל כי הוא נולד
 וגדל בזה מעט מעט בכל יום גדול מחכירו, אבל השי"ת נתן לנו
 עצה הגונה למען תנצל נפשינו הקדושה מרדת שחת כי הנבחות
 מזוהמת הנחש וס"מ אשר לנצח יאכדו ואנחנו בני ישראל נעמוד
 כמש"ה (תהלים ק"ב) המה יאכדו ואתה תעמוד ונאמר (שם) בני
 עבדיך ישכנו וגו' ונתן לנו תורתו להגות בה לשמה להיות דבוק
 בהשי"ת שהוא נעלם בתורתו וכמ"ש בזהר תורה נקרא על שם
 האור וגלי מה דאיהו סתים כי השי"ת נעלם ונגלה נעלם מעין כל
 ונגלה בלבכות החפצים והשוקדים תמיד ודורשים תמיד במחשבתם
 ולבם לדבקה בו באמצעות תורתו ומצותיו, וע"י זה השי"ת שהוא
 נעלם בתורתו שהוא שמו מתגלה בלבכות עמו והלב מרגיש אהבתו
 ויראתו ביותר וזה נקרא תורה לשמה ר"ל כשמה תורה ר"ל שתורה
 ותראה להם הנעלם שהוא השי"ת, וכמו ששמעתי מפי הרב החסיד
 מו"ה גרשון לאצקיר תלמיד האלהי ר' בער ז"ל שאמר בשם רבו
 על מאמר שאחז"ל ראה הקב"ה האור שאינו כדאי להשתמש בו
 וגנוז לצדיקים לעת"ל, והקשה האיך גנוז ואני אקצר דבריו וקושיותיו
 ותוכן דבריו שאמר פי' דברי רז"ל שהתורה היא אור גדול ומתחלה
 היה האור נגלה ואה"כ גנוז הקב"ה בתורה גנוז והעלימו שאינו נגלה
 האור לפפשים ולאנשים בלתי שלימים והם אינם משיגים הנעלם אבל
 הצדיקים החרדים לדברו ודורשי השם וחוקרים אותו כמטמונים כמש"ה
 (משלי ב') אם תבקשנה ככסף וגו' אז עתיד לבוא עליהם האור, וזהו
 וגנוז לצדיקים לעת"ל, ר"ל שעתיד לבוא לצדיקים האור ע"י דרישתם
 את השי"ת ע"י התורה, וכאמת להדבק בהם ע"י התורה והמצות צריך
 תנאים רבים אשר לזאת אנשי דורנו אפילו בעלי התורה הגדולים העלימו
 עין מתנאים אלו הנאמרים כמשנה (אבות פ"ג) וידמו שכבר יש להם
 כולם או מקצתם ונדמה להם שהם באמת בעלי תורה וע"י זה מלעיגים
 בצדיקי עולם, אבל באמת אלו רצו לעיין קצת בתנאים אלו ולעיין
 בעצמם היטב יראו שלא זכו אפילו קצת מן הקצת מתנאי קטן
 שבהם בודאי היו שבים אל ה' והיו דורשים דבר ה' איך ומה הדרך

ילכו בה, והתנאים הם רבים אבל הקטן שבכולם להיות מופשט מתאוות הזמן במאכל ומשתה ושינה וזיווג ולשבור כוחות הגופניות עד שאפי' בעת המוכרח לדברים הנ"ל מהמת גודל ההתלהבות לבו לתורה ולעבודת השי"ת למען שמו באהבה לא יחשב אליו התענוג עוה"ז של אותו הדבר כמו אם אדם שמח במו"מ שהרויח אינו מרגיש כלל בתענוג קטן של אכילה, וזהו במיעוט תענוג ואינו אומר במעט תענוג רק במיעוט כי למעט אצ"ל רק אפילו ההכרח ימעטנו דהיינו שירכה תענוג וחשקות דביקות אלהית בלבו ע"י התורה עד שיכבה זה כשרגא בטיהרא אם יהיה לו מעט תענוג אזי יהיה בזה כמ"ש חז"ל (פסחים כ"ה) הנאה הבאה לאדם בע"כ, העיקר שיהיה לא אפשר ולא מכווין ואפי' אפשר שרי רק העיקר לא מכוון כידוע הדין וזה הכל בענין המותר לאכול ולשתות ומוכרח בו וג"כ בענין הזיווג המוכרח בעת ההכרח זהו התנאי הקטן.

ג

והלואי שכאמת נאחו באפם קצוהו ממנו ק"ו התנאים המכבוארים במשנה באימה וביראה ובעונה ובשמחה אינו מגים לבו וכו' כי מי זה פתי שיאמר בלבו שיש לו אימה בעת לימודו היכן הוא אימתו ופחדו לפני מי ומפני מה הוא הפחד, וע"ז עפעפינו יזלו מים בראותינו המשנה איך אנו רחוקים מאד מן האמת כגבוה שמים על הארץ ויותר מזה.

ד

ולמה לא נודה על האמת בינינו לבין בוראינו ית' ואף לפני כל נשפיל עצמינו כאזוב בראותינו וביודעינו חסרונינו חוץ מכמה עונות ופשעים לנו אשר כבר האריך בר"ה הק' על זה נאמר (תהלים נ') ולרשע אמר וגו' שתורתינו נמאסת ח"ו בפני השי"ת ואין להאריך בזה כי הוא ידוע לכל, וכללו של דבר עיקר בריאות העולם היה בשביל ישראל כנודע בראשית בשביל ישראל ובשביל התורה, שר"ל שישראל יתדבקו א"ע בהשי"ת ע"י התורה שזה היה רצון השי"ת ותענוג שלו שיבראו העולמות ובתוכם ועיקרם הנושא את כולם הוא איש הישראלי שיתדבק להשי"ת ע"י התורה ונמצא נשמת ישראל נשתלשל מרצון השי"ת הנקרא בספרים מוחא דאבא שר"ל רצון אבינו ובא דרך כמה צימצומים עד רדתה לעולם השפל בגוף, ואח"כ בשנומה כחשקה לחשוק בהשי"ת ותפר האכיונה תאוות הזמן

ולא יתאוה רק להשי"ת אז יש להשי"ת תענוג כמו משל האב ואם שיש להם תענוג מבניהם שירד מעצמם וממוהם למדריגות תחתונות שלהם ואה"כ כשנגמר היצירה ונולד ונגדל מעט ונושאים את הילד על זרועותיהם יש להם תענוג גדול, כביכול השי"ת יש לו תענוג גדול זה ממנו כנודע כשאנו שבים להדבק בו ומדבקים עצמינו באהבתו ויראתו שהם נקראו זרועות עולם וזהו (הושע י"א) ואנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותי וכמו שהבן משחק במשהקי התינוקות באגוזים וכדומה וכשרואה את אביו מכירו ומניח הכל ורץ לקראת אביו שיקחנו על זרועותיו ואביו לקחו ומהבקו ומנשקו, כך כשיבוא לנו התעוררות בלב שהוא התראות השי"ת שמתראה בכל עת לנפשות עמו ישראל אזי אם נרוץ להדבק אליו ע"י התורה ומעש"ט ותפלה אז נזכה לנשיקות כמש"ה (שיר א') ישקני מנשיקות פיהו וגו' וכידוע ענין הנשיקות מס' ר"ח בשער האהבה.

ה

אבל מי שרוצה להתדבק להשי"ת באמת בלתי לה' לכדו הוא מבין ש"א"א להתדבק בו אם לא שידחה ממנו גבהות לבו ויכיר חסרונו ופחיתותו תמיד כ"כ שלא ידמה בעיניו שיש לו איזה מעלה כי האמת הוא כך למשכיל כי בלתי זה נאמר (משלי ט"ז) תועבת ה' כל גבה לב ור"ל אפי' בלב ואפילו בכל דהוא כמו (מ"ב ד') אין לשפחתך כל בבית וכמ"ש בגמרא (סוטה ה) לא מניה ולא מקצתה מי זוטר מאי דבתיב תועבת ד' וגו', ובל מה שיבין שפלותו ויתמיד בה במחשבה ובמעשה יותר ירגיש דביקות נפשו בהשי"ת וע"י זה ילהוט לבו להיות רודף אחר השפלות ולהיות זנב לאריות ולא ראש לשועלים בראותו כי יותר מה שמקמין א"ע ומשפיל א"ע בלבו יותר יכול להדבק להשי"ת, ומה לו יותר מהעוה"ז כ"א זה הלא כולם כאין נגר זה הדביקות כי הכל כלה ואבד והוא יעמוד יסוד לנצה.

ו

ובאמת לא כל אדם זוכה רק לא עליך המלאכה לגמור כו' ואנו צריכים להפשיט עצמינו בכל האפשר במה דאפשר ובעת האפשר מכל עניני העוה"ז ולהדבק בהשי"ת ע"י התורה ומעש"ט באמת והכל ע"י שפלות, וע"י התורה יוכל לבוא לשפלות וענוה כמשחז"ל (אבות פ"ו מ"א) ומלכשתו ענוה, ואע"פ שאמרו ז"ל (שם מ"ו) שא' מדרכי התורה הענוה נמצא ענוה קודמת, באמת יש ענוה בראש ויש ענוה בסוף כי ענוה הראשונ'

יראה בראש ויראה בסוף ג"כ וא"א להאריך בכל זה כי המבין יבין ר"ל הרחקת הגבהות וענפיהם המתילדים כמו כעס וכדומה, ועונה בסוף ר"ל מביעת השפלות בלב מחמת יראת השי"ת באמיתות, ובאמת יש הכל אבל עיקר לימוד התורה לשמה צריך להיות להתדבק בהשי"ת ולהכניע ולהשפיל לפניו ולפני כל, ויותר שילמוד תורה יתדבק יותר בהשי"ת ויתקרב אליו ויהיה יותר שפל רוח ר"ל רוח לשון רצון שרצונו יהיה שפל, ועי"ז יובן שאמר רז"ל (חולין קל"ג) כל הלומד תורה לתלמיד שאינו הגון כזורק אבן למרקולים שנ' (משלי כ"ו) כצורר אבן במרגמה כן נותן לכסיל כבוד ויפלא זה לכאורה מה זה הדמיון ומה דווקא דמיון זה ולא דמיון אחר, אבל באמת נ"ל שהאמת כוונתי שכוונת הגמרא הוא כי ידוע הפוער עצמו לפעור וזורק אבן למרקולים הייב אע"פ שכיון לבזותו כיון שעבודתו בכך אע"פ שהוא מכווין לבזותו היא מקבלת מזה כבוד ומתגדלת כיון שזה עבודתה, וכדומה זה ממש אם אדם לומד תורה לתלמיד שאינו הגון הכוונה להדביקו בה' ולהסיר מלבו גבהות לבו ולשרש אחריה מן הלב כמשרז"ל ומלבשתו עונה נמצא מכוין להשפיל לב התלמיד בזה, ואם הוא תלמיד שאינו הגון אזי ה"ו יותר מקבל גבהות הלב מן הלימוד מפני שרוצה להיות למדן ואין כוונתו כלל לשם שמים רק לשמו בלבד שיהיה מופלג בתורה חריף ובקי, נמצא אע"פ שרבו מכווין בדברי תורה שלומדו להשפיל לבבו הוא מגביה א"ע בזה ממש דומה כזורק אבן למרקולים והכן.

ז

ובאמת רבים מבני עמינו המדומים בעיניהם ובעיני העולם חכמים גדולים בתורה בנגלה ובנסתר ומדומים ביראה בכל הדברים וסוברים שבאו לקצת תורה ויראה אבל באמת עדיין לא זכו אפילו לידיעה קטנה מתורת אלהינו שהיא נקרא תורה ע"ש שמורה הנעלם שהוא השי"ת ממש כמ"ש הקדוש אלהי ר"מ מענדיל הנ"ל ז"ל שאמר בפ' תורת ה' תמימה ר"ל ע"ד צחות שתורת ה' דייקא תמימה שעדיין לא נגע שום אדם אפי' קצהו כי הם לומדים רק חיצונות התורה דהיינו שאין במחשבתם להדבק בהשי"ת להיות מרכבה לו ולירא ממנו ולאהבה אותו ע"י התורה כמ"ש האריז"ל והובא בס' קטן שערי ציון, כי הם אינם יודעים כלל מה זה הדביקות בהשי"ת ומה זה האהבה והיראה כי הם סוברים שזה בעצמו הלימוד שלומדים הוא הדביקות והיא האהבה והיראה והאיך אפשר זה והלא ידוע ומפורסם שיש

בעו"ה כמה לומדים שהם בעלי ניאוף ר"ל ובעלי עבירות ידועים ואף מאומות יש שלומדים התורה שלנו האיך יתכן שזה יהיה הדביקות בה' כי אי אפשר למי שהוא דבוק בהשי"ת כאהבה ויראה שיכוא לידי חטא קל ק"ו לחמור ק"ו שיהי' דבוק באיזה תאוה ח"ו כי הלא השי"ת קדוש ומובדל מכל החומריות, אלא ודאי א"צ לפנים שענין אהבת השי"ת ויראתו הוא ענין אחר שהוא בלב האדם שיהיה לבו מפחד וירא מהשי"ת תמיד ויהי' כוער אהבתו בלבו תמיד כמ"ש הרמב"ם בסוף ס' המדע בפ"י מה' תשובה משנה ג' וז"ל כיצד היא אהבה הראוי כו' ע"ש, וזה אינן האדם קונה ומתנכר בה כ"א ע"י התורה לשמה ועיקר מקודם כל התפלה בדביקות ובהתלהבות הלב ובכפיות כל כחותיו למחשבות זכות וטהורות להשי"ת תמיד ובפרישות כל התענוגים ואצ"ל פרישות עבירות קלות והמורות וכל דקדוקים ובנקיון כל האברים ושמירותם בהקדושה השייכה להם כמו שכתבו הספרי מוסר וביותר בעל ר"ח, אבל כמו שהם נוהגים ומזלזלים בתפלה האיך יהיה להם דביקות בה' ע"י התורה ובאמת אינם לומדים רק מצות אנשים מלומדה למען יהכמו וע"ז אמר הכ' (ישעי' ה') הוי חכמים בעיניהם וגו' וזה קורא הזוהר חסד דעבדין לגרמייהו כידוע, ועיקר התורה היא לשמה לבוא להתדבק במי שנעלם בה כנ"ל להיות מרכבה אליו וזה שארז"ל (סוכה כ"ח) דבר גדול ודבר קטן, דבר גדול מעשה מרכבה ודבר קטן הויית דאביי ורבא, וח"ו שיקראו חכמים להוייית דאביי ורבא דבר קטן כי זה עיקר תורתנו הנאמרה בסיני מפי הכורא ית"ש, ואף גם שקראו למעשה מרכבה דבר גדול כי הלא בזמנינו רובם כמעט כולם בקיאים בכתבי האריז"ל שגלה כל עניני מעשה מרכבה, אלא באמת הן תורה הנגלה הן תורה הנסתרת הכל סוג אחד כי הכל הולך אחר כוונת האדם בה אם כוונת האדם בה לידע עניניה אינו זוכה לשום דבר כמ"ש בר"ח שעליו נאמר וכל חסדו כציץ השדה אבל אם כוונתו שחושק לדבק בהשי"ת להיות מרכבה לו ואין לזה דרך כ"א ע"י התורה והמצות אזי הן ע"י תורה הנגלית הן ע"י תורה הנסתרת ידבק א"ע, רק שע"י הנסתרת יזכה לדביקות נפלא יותר, וזה לדעתי כוונתם דבר קטן הויית דאביי ורבא ר"ל השכל שיש בפלפול הגמרא שהיא הויית וקושיית דאביי ורבא לחדודי הוא דבר קטן ר"ל מי שלומד בשביל שכל זה שיש לו תענוג מזה הוא קטן וכאין הוא ואינו נוגע להשי"ת רק כמו שחושקים לדבר חכמה אחרת, אבל מי שחושק להיות מרכבה

להשי"ת ע"י התורה הוא דבר גדול וזהו דבר גדול מעשה מרכבה, ר"ל לעשות עצמו מרכבה להשי"ת ע"י התורה.

ח

באמת רבים וכן שלימים החושקים בתורה והוגים בה יומם ולילה וסוברים שהם דבקים בה' ובתורתו ומתענגים יותר בלימודה מכל עניני עוה"ז וסוברים שמקיימים הפ' (משלי י"ז) אמור לחכמה אחותי את אבל עדיין לא אור נגה עליהם כי למה אמר הכתוב ודמה לחכמה לאמור אחותי את ור"ל שיתדבק בה באהבה ולמה לא דמה החכמה לאשה וכמ"ש במקום אחר אשת חיל וגו', אבל הענין כי יש תענוג מאיש לאשה ויש תענוג באח ואחות וההפרש ביניהם זה תלוי בדבר והוא כמל ולאחר המעשה שונאים זא"ז ויכולים להפרד כגמ' וזה אינו תלוי בדבר רק מחמת ההכרח שהם נולדים מכח אב ואם אחד, וענין זה יקרה לחכמה כי אפשר לאהוב התורה מחמת התענוג שיש לו למי שלומד החכמה ורגיל בה תמיד ומשתעשע ביופיה וזה דומה לתענוג איש ואשה יפה והיא תלוי בדבר ובמל אבל אמיתת אהבת החכמה צריך להיות מחמת שהוא הבל הפה מהשי"ת ב"ה וב"ש והוא עצם מעצמיו כמ"ש (משלי ב') כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה ואנחנו בניו הנאצלים מרצונו ית"ש, ונמצא אנחנו אחים לרצונו ולחכמה וא"א להפרד ממנו ולזה האהבה צריך ללמוד, כי אע"פ שנתרחקנו מזה הדביקות מחמת שנתלכשנו בגוף עלול שנהיה אנחנו מלאים עונות ופשעים עכ"ז צריכים אנחנו לשבור לבנו הזונה ולהשיב ולהתדבק להשי"ת ע"י האחות שבינינו ובין החכמה ועל ידה נבוא לאבינו שבשמים, ובאמת מי שלומד שיהיה לו תענוג מהתורה כבוד וגבהות לב אע"פ שאינו רואה כלבו זה בפירוש רק מסתמא היא כן כמ"ש הרב מו"ה מנחם מענדל ז"ל סתמא הוי שלא לשמה כפסק הגמ' לענין גמ' שצ"ל לשמה צריכים לפרש ענין זה כמה פעמים ולחשוב זה כמה פעמים בלב תמיד ק"ו בתורתנו הקדושה אם לא יחשוק האדם כ"כ להשי"ת כראוי וח"ו ישכח מלכו השי"ת ולא יקיים מאמר הש"ע שויתי ה' לנגדי תמיד וילמוד מצות אנשים מלומדה אזי סתמא היא שלא לשמה ואף שמתוך שלא לשמה בא לשמה זהו באמת כך, אבל אנחנו אין מדברים רק איך הוא הדרך לבוא לשמה ומתי יהיה זה ואיך הוא ומה הוא, ונמצא מי שלומד שלא לשמה הוא דומה לניאוף כמ"ש חז"ל

(פסיקתא) נואף אשה חסר לב כל המקבל עליו שררה להנות ממנה אינה אלא כנוואף הזה שהוא נהנה מגופה של אשה.

וכמ"ש בשל"ה שאע"פ שאמרו רז"ל (פסחים נ') לעולם ילמוד אדם שלא לשמה כי מתוך וכו' אין ר"ל שאין עבירה בשלא לשמה ח"ו כי עבירה גדולה הוא, רק ר"ל אם לא ילמוד כלל לא ידע כלל רק אם ילמוד מתהלה שלא לשמה וכשידע ויבין באמת האיך הוא דרכי התורה ותכליתה לדבק בהשי"ת ויבין שיש עבירה גדולה בשלא לשמה ילמוד כודאי לשמה אבל כודאי שלא לשמה הוא עבירה גדולה, רק מתחלה אין ברירה כ"ז כתב השל"ה במס' שבועות שלו.

ט

ובאמת אע"פ שא"א שלא לקבל תענוג מן התורה כי היא מתוקה מדבש אבל באמת הותר לנו, רק לא למען זה נלמד רק למען שהיא אמרת אלוה צרופה ואנו אחים בני אבינו ובאמת אם אנו לומדים תורת ה' למען שמו אזי יש להשי"ת נחת אע"פ שבערכו היא שפלות גדול שמה אנוש כי יזכרנו שיזכה להנות בתורתו, אבל הוא רוצה בכך ורצונו הוא כבודו אבל אם ח"ו אין אנו עושים למענו רק למענינו אז יש ח"ו חרפה ועלכון גדול להשי"ת ולתורתו שהיא צרופה ומזוקקה שבעתים ואפי' למלאכים נמנעה ויעללו בה עוללים ויונקים בני אדם הגדילים בליכולך ומינוף למען למלאות רצונם בה וזה קלון גדול ח"ו לה' ולתורתו, וזהו שייך בין בענין לימוד תורה הנגלית בין בלימוד הנסתרות שיש לשניהם כוונה אחת לטובה ולהפכו ח"ו, ולדעתינו זה פי' הפ' ברמז (ויקרא י"ח) ערות אחותך בת אביך מולדת בית או מולדת חוץ לא תגלה ערותך, ר"ל קלון וחרפה של התורה הנקרא אחותך כמש"ה (משלי ז') אמור לחכמה אחות את, בת אביך זה הקב"ה, מולדת בית ר"ל תורה הנסתרת או מולדת חוץ ר"ל הנגלת על שניהם אני אומר לא תגלה ערותך וקלונם להנות כם שלא לשמה ח"ו רק למען שמו באהבה.

ואני שמעתי מפה ק"ק האלהי ר' דוב בער ז"ל באותו שבת שהייתי שוכת אצלו בחיים חיותו ששאלוהו איזה מדרש שאמר שם במד' (ויקרא פ' כ"ו) משל של ת"ח למה"ד לזג של זהב וענביל של מרגליות וכו' ואמר כי מי שעוסק בתורה לשמה ר"ל להיות דבוק בשי"ת ותמיד

כל הגיון לבו בהשי"ת כמש"ה (יהושע א') לא ימוש ספר התורה הזה מפיק והגית בו יומם ולילה בו דייקא ר"ל בה' יהיה הגיונך כי הוא שורה ומצומצים ברוחניות הכל התורה היוצאת מפת הטהור של אדם, אם זכה לטהר פיו ולבו שיהיה מרכבה להשי"ת נמצא הדביקות שמתדבק בהשי"ת הוא פנימי' וכרי תורה שלומד היא חיזני' ולבוש לזה הדביקות והוא הנכון משא"כ אם אין חשקו לאהבתו בהשי"ת רק הוא דבוק עדיין בתאות הזמן וחושק לכבוד אפי' בכ"ש אזי פנימית מחשבתו היא הכבוד והתורה הוא חיצונית למהשבתו ואזי לה לאותו בושה שמשים דברי תורה לכוש לפנימיות שטות מחשבתו, ולזה אמר המד' משל ת"ח למה"ד לזוג של זהכ, כי ידוע (נזיר ל"ד) שהזוג היא חיצונית וענביל היא הפנימיות המקשקש בו כענביל בזוג וזהב נקרא התורה ע"ד (תהלים מ"ה) משבצות זהב לבושה, ר"ל הכ' אומר כבודה בת מלך שהיא יראת השי"ת והשראת שכינתו היא פנימה בלב כל ישראל ומשבצות זהב שהם אותיות התורה לבושה, וענביל של מרגליות ר"ל הדביקות בה' המכונה לענביל של מרגליות כי הדביקות בהשי"ת אי אפשר כ"א ע"י הענוה האמיתיות כי תועבת ה' כל גבה לב והכ' אומר (משלי ג') לענוים יתן חן ומרגליות מסוגל לחן ולז"א ענביל של מרגליות המכוון לזה הדבקות הנעים בחן.

,

ובאמת הדבר הזה צריך עדיין לפני ולפני ולפנים כי אע"פ שאיני מדבר באזני כסיל כמש"ח (משלי כ"ג) באזני כסיל אל תדבר כי יבוז לשכל מליך כמ"ש ר"ת בס' הישר כ"א ידברו לפני כסיל כל חכמות שהע"ה אז יבוז לו כי זדון לבו השיאו כי שמיר ושית קוץ מכאיב קליפות היצה"ר בלבו ולבו מזהם בתאוות ממון ומאכל ומשגל וקנאה ושנאה ותחרות וכעס וכבוד ולא תמצא החכמה ומוסר האמתית מנוח לכף רגלה ולדבק בלבו אכל הוא מלגלג בלבו ע"ז בגבהותו וחושב הכל לשטות כמו שהוא שומה באמת, אבל איני מדבר רק לאנשים כמונו שהכירו והאמינו בדברי חכמי זמנינו הנאמרים למעלה חכמי האמת ר"ל שהם דבקים בה' באמת ואנחנו מאמינים בכל דבריהם ומבינים קצתם באמת אבל גם לנו צריכים הדברים ביאור רחב ענין הדביקות בהשי"ת ב"ה וב"ש, וענין השפלות באמת שהתחלתי למעלה לדבר בו בשם הרב המגיד נ"י ואאריך לך קצת וכולי האי ואולי תכין אפס קצהו תראה וכולו לא תראה כמשרו"ל (שבת י"א) כי אלו כל הימים

דיו אין מספיקין לכתוב חללה של רשות, והענין הוא ענין עמוק מאד ומאד שים לבך ועיניך עליו אולי תבין אפס קצהו, כי כבר נודע מדברי קדשי קדשים החכמים הנ"ל שתכלית בריאות העולמות היה בשביל שעשוע ותענוג שיקבל השי"ת ב"ה וב"ש מנשמת ישראל עמו והתענוג הוא שנפשיט את עצמינו מכל תאוות הזמן ונטהר לבנו מכסוף להם ושיהיה נמאסים בעינינו התאוות ההם בלב מגודל מה שיכנס בלבנו תשיקות וחשיקות השי"ת ע"י התורה והתפלה ומעש"ט, ועיקר לטהר לבנו ממדות קנאה ושנאה וכעס וגבהות ולחשוק תמיד בשפלות כדי שעיי"ז יוכל להדבק בהשי"ת בדביקה וחשיקה וחפיצה, כי באמת נפשו של האדם הרעה מתאוה לתאוות ולמדות רעות מפני שהוא מסטרא דמותא כו' וטומאה שעתידה להאבד במהרה אי"ה וחושקית לשרשה לעפר וכליין ולפרוד שכל אלה הפך קדושתו ית' שהוא נצחי ואחדות ב"ה וב"ש ורוחני תכלית הרוחניות ולזה מפתה לאדם להניצוץ הקדוש שלו שימשוך אחריו ג"כ שיחדיו על עפר ישכוננו, אבל מי שהוא חכם ויש לו השק לעבודתו ית' ותהל רוח ה' לפעמו אזי אע"פ שנפשו מתאוה לדברים רעים הנ"ל אם באמת נפשו יודעת מאד כי רע היא אזי רואה לשבר זה אע"פ שאין לו תענוג הרע, לעומת זה יזכה לטוב הצפון ואפי' בעוה"ז יזכה לטעום תענוג גדול בתפלה ובתורה ובעשיות המצות בנועם חשקם ויהיה לו תאוה טובה חילוף תאוה רעה ועיקר הדביקות שעיי"ז יקבל השי"ת נחת מאתנו אם ע"י כל מה שדברנו מהרחקת הרע נתדבק בטוב דהיינו שנקיים שויתי ה' לנגדי תמיד ונרגיל עצמינו במדת אמונה להאמין בכל עת שנוכל שהשי"ת מכה"כ ולית אתר פנוי מיניה כי דבר גשמי אינו מונע מקום לדבר רוחני כידוע בחוש, ועיי"ז תפול עלינו יראת השי"ת כל אחד לפי שעורו ולפי הזמן והמקום ועיי"ז יראה זו נוכל לבוא לענוה האמיתית להיות כאין נגד כח השי"ת כי באמת ידעת מ"ש בשלה"ע ע"פ (דברים ד') וידעת היום והשיבות וגו' כי ה' הוא האלהים אין עוד, וכתב שאין ר"ל שאין עוד אלהים כי זה אצ"ל רק שר"ל שאין עוד בעולם שום מציאות זולת מציאותו ית"ש כי הלא כל הנמצאים היו קודם הבריאה בכוחו והוא האציל כוחותיו וברא להם לבושים רוחניים וגשמיים וכוחותיו מהיה כולם ובלעדם דהיינו אם ישבו למקורם כקודם הבריאה אין ללבושים הרוחניים והחומרים שום מציאות כלל כמו קודם הבריאה ונשגב ה' לבדו, וכל הראוי לביולה וכו' והעומד לעשות כעשוי דמי כמבואר בגמרא בכמה

דברים (שבועות מ"ח סומה כ"ה) שמ"ח העומד לגבות וכו' ענבים העומדים לבצור כו', א"כ הרי בכל עת כיד השי"ת וברצונו להשיב הדבר ככראשונה ויהיה הוא לבדו א"כ אין בעולם עוד זולת הוא וכוחותיו שהם אחד ובלתי זה אין מציאות אף שנראה שיש דברים אחרים הכל הוא מציאותו וכוחותיו וע"ש בשל"ה במס' שבועות והבן.

יא

וכל זה א"א להבין שיתדבק בלב אם לא נחשוב תמיד בכורא ית"ש בענין זה כמו אשר נצטוינו במצות האמונה ואהבה ויראה ואחדות אשר מצות האלה אין להם זמן רק הוא מחויב בתם כל ימי חייו בכל רגע לא יפסיק אפילו רגע וכמשי"ה (דברים ד') ליראה אתי כל הימים וגו' וכמ"ש הרמב"ם בה' יסודי התורה וכיותר בס' חרדים מפורש היטב בזה, ונמצא אם נזכה לזה הדביקות להכירו היטב בלב זך לא כאשר כעת שמדומה לכל שמכין זה אבל אין זה בינה כלל, וההבנה היא שיראה זה בשכלו שכן הוא בודאי אפילו לא ראה ולא שמע משום אדם יבין בעצמו ע"י דביקות ומחשבות נפשו המחשבות תמיד בהשי"ת כי מי שאינו מחשב בהשי"ת תמיד אע"פ שמאמין בזה אעפ"כ אינו באמת כן מצוייר לפניו כי תמיד מצוייר העולם בלבו בלתי מחשבות השי"ת בלבו, אבל מי שאינו מחשב בעולם כלל רק בכל מה שרואה מחשב בהשי"ת שהדבר זה תלוי בו ובחשק גדול, וכאשר אמרתי משל ע"ז ממי שמסתכל על כגדי אשה היפים מי שהוא דבוק בתאות נשים ח"ו אינו נותן לבו על ענין כגדי הרקמה והזהב רק תיכף לבו נופל על המדת האשה שלובשת זה, ומי שאינו כן ולבו טהור מהמדה זו מסתכל כפשוטו על הבגד נמצא שניהם מסתכלים בדבר א' וכ"א מסתכל דבר אחר, כן להבדיל כאלפים בין הטומאה לטהרה בענין הקדושה מי שחושק תמיד להשי"ת כל מה שרואה בעולם רואה את השי"ת שכוחותיו מחיה את זה כמשי"ה (נחמי' ט') ואתה מחיה את כולם משא"כ מי שאינו חושק להשי"ת במחשבתו אינו רואה כ"א הגשמי אע"פ שאם יזכרוהו וישאלוהו יאמר שהשי"ת מחיה את הכל אעפ"כ אין הוא דבוק בזה והבן היטב מן המשל הזה הדומה מאד לנמשל.

ונמצא אם נזכה לזה הדביקות נחשוב על עצמינו ג"כ כן כי אנחנו אין, בלתי השי"ת שמחיה אותנו הוא המצוי וזולתו אין עוד,

וזש"ה (שם שם) אתה הוא ה' לכדך אתה עשית וגו' ולכאורה אתה פעם ב' מיותר, אלא שהוא מאמר בפ"ע אתה הוא ה' לכדך ר"ל אין עוד בעולם רק השי"ת לכד כנ"ל בשם השל"ה, ואח"כ אמר דבר אחר אתה עשית וגו' וע"ז אמר משה להיות דבוק מאד בהשי"ת אמר ונחננו מה וזכור זה מאד בהכרה גדולה, (וענין הכרה שאני כותב ובחוו"ה כותב ג"כ כמה פעמים הכרתו החזקה או החלושה אבאר לך אי"ה ענין מלת הכרה להלן) ובכל אדם יש בחי' משה דהיינו השכל האמת שמתעורר בו לפרקים כמ"ש בגמ' (שבת ק"א) משה שפיר קאמרת רק משה היה תמיד דבוק בשכל האמת ואנחנו לא נדע, ואולי לפרקים כשתחול רוח ה' לפעמו עלינו נוכל להבין זה כמבין מחט מדוקות ונמצא כשנכיר זה שאנו כאין באמת ונדמה לנו שאין בעולם זולת השי"ת כמו קודם הבריאה אז יש להשי"ת כביכול תענוג האמיתי שמקוה מאתנו כדמיון האב ואם שמקווים להוליד בן ולשאתו על זרועים כך יש להשי"ת כביכול תענוג מבניו שבאים לזרועותיו ולנשיקה ולדביקה כנ"ל, וזה שאמרו (כתובות ה) גדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ.

ואמר האלהי ר' דוב בער ז"ל מפני שבריאות שמים וארץ היה השתלשלות יש מאין ירידה מעליון לתחתון וצדיקים במעשיהם שמפשימים את עצמן מגשמיות והושבים בהשי"ת תמיד ורואין ומבינים ומדמים באמת שהוא כאלו היה אין כקודם הבריאה נמצא מחזירים מיש לאין, וזה יותר פלא להעלות מתחתון לעליון כמ"ש בגמ' (תענית כ"ה) ברחב"ד גדול הנס האחרון מן הראשון כי מן השמים מיהב יהבי משקל לא שקלי, וע"ז אמר הרב מו"ה מנחם מענדל ז"ל י"ל הפסוק אומר (תהלים צ') אדני מעון אתה היית לנו וגו' ר"ל שהיינו אז, היינו נשמתינו בהשי"ת קודם הבריאה רק תשב אנוש עד דכא ר"ל השי"ת השיב אותנו לדרכי שפלות ואח"כ ותאמר שובו בני אדם לשוב ולפשוט א"ע מהומריות להשיב להשי"ת במחשבתו כבראשונה.

יב

ושמעתי מפה קדוש הרב המגיד כחג שבועות שאמר דרוש גדול ואמר ע"פ איוב ל"ב ונשמת שדי תבינם ר"ל שנקרא שדי שאמר לעולמו די ר"ל שענין העולם היה משתלשל מרוחניות לחומריות והכל כדי שישוב ע"י האדם הצדיק במחשבתו המהורה להיות תענוג גדול, כי

שמועה טובה מארץ מרחק ותענוג גדול יש לאדם כשמוצא מטמון כאשפה כך יש להשי"ת תענוג שמהומרות גדול יודככו בני אדם לשוב כבראשונה, ורצה העולם להתפשט יותר היינו שיהי' חומריות יותר כדי שיהי' להשי"ת תענוג יותר ואמר השי"ת לעולמו די מפני שהבין שלא יהי' באפשרי אם ח"ו יהיה יותר חומרי לא יהיה באפשרי לשוב עוד האדם לדביקות ובלאדי זה למה לו העולם כי העולם לא נברא אלא לצוות ר"ל לדביקות הכורא, וזהו נשמת שדי ר"ל הנשמה הכאה מהשי"ת שנקרא שדי ע"ש שאמר לעולמו די תבינם ר"ל דבר זה תודיע לנו בינה שנבין שלא נברא העולם בעבור החומריות רק כדי לשוב לשורשו שאל"כ למה אמר די והבן.

ונמצא כל התורה ומעש"ט תלוי בזה וזה תכליתן ותכלית כל הדברים להביא לאין וע"ז אמר הר"ר בער ע"ה על מאמר הגמ' תמורה ל"א כענין אפרוח מביצת טריפה מותר מ"ט כל כמה דלא מסרח לא גביל בעידנא דגביל עפרא בעלמא היא, ור"ל שא"א בשום דבר בעולם שיכוא מציאות זה למציאות אחר אם לא שיכא לאין דהיינו המציאות דביני ביני ואז הוא אין ואין אדם יכול לעמוד עליו כי הוא בא למדרגת אין כמקודם הכריאה, ואז נברא בריה חדשה כמו מביצה לאפרוח אותו רגע שנגמר כליון הביצה קודם התחלת התהוות אפרוח הוא אין והוא נקרא היולי בפלסופיה שאין אדם יכול לעמוד עליו כלל כי הוא כח קודם הכריאה ונקרא תוהו, וכמו כן הזרע הצומח כמו חמשת מיני דגן ושאר זרעונים לא יתחילו לצמוח עד שנאכד אותו הזרע בארץ וכלה ממהותו כידוע כדי שיכא לאין שהוא מדריגה שקודם הכריאה והוא נקרא חכמה ר"ל מחשבה שאין לה התגלות, ואח"כ מזה נברא כי כולם בחכמה עשית, ומה שאמר כגמרא עפרא בעלמא ר"ל היולי נקרא עפר ע"ד הכל היה מן העפר שהוא היולי כנודע ונקרא עפר מפני שהוא היולי לדברים החומריים וזהו הכל היה מן העפר ר"ל ההיולי והכל שב אל העפר דהיינו ההיולי.

ונמצא שאם האדם רוצה שיהיה בריאה חדשה לא גשמי וחומרי להתאוות לחומריות רק להשי"ת צריך לכוא במחשכתו בכל האפשר לו למדרגת יראה המביאה לידי ענוה לכוא למדת אין, ואז בריאה חדשה יבראנו השי"ת ויהיה כמעייין המתגבר וכנהר שאינו פוסק כמבואר והבן כל זה.

יג

ואנב דאתי לידי דברי המגיד נ"י ששמעתי מפ"ק בחג שבועות של שנה זו שנת תקל"ז לפ"ק ששכתי שם חג שבועות ושבת שאחריו ואמר דרוש ארוך בין מנחה של יום א' למעריב של יום ב' בק"ק בראד בבית המנין שלו וידעתי כי חביבין עליך שמעתתא דרב המגיד נ"י ועלי ביותר, וביותר מה שזכיתי לשמוע פא"פ אמרתי להעלות לך על הכתב דבריו שדיבר בזה הענין ששמע שהיה אמר איש א' את תרי"ג מצות ואמר הרב המגיד כד הוי בדיחא דעתיה ואמר מה זה שאתם אומרים התרי"ג מצות הלא התרי"ג מצות נתנו עיקרם לקיימם לא לאומרם בלבד, ונתחיל במצוה הראשונה שהיא מצות פו"ר ושאל אותי שאפרש לו מה זה כפל הלשון פריה ורביה ששניהם ענין אחד, ואני שתקתי מחמת בושה עד ששאל אותי כ"פ ואמרתי מה שפירש"י שם פרו ועשו פירות ואם לא אמר אלא פרי לבד היה משמע שאחד מוליד אחד לכן אמר ורכו שיהיה אחד מוליד הרבה, ושאל ע"ז א"כ יאמר ורכו לחוד ולשתמע שניהם ואמר את"כ בן הצדיק המפורסם מו"ה זוסיא נ"י שהוא בק"ק האניפאלי ויש לו בן בק"ק בראד והוא מתפלל במנין של המגיד ואמר שכתוב בתורה בפ' בחוקותי והפרייתי אתכם והרבייתי אתכם ג"כ כפל ואמר הרב המגיד נ"י שם ג"כ קשה ושאל אותי ואמרתי לו פירוש רש"י שם שפי' והרבייתי בקומה זקופה ושאל מה זה קומה זקופה עד שהתחיל לבוא בענין הדברים הנ"ל ואמר באריכות כדרכו להסביר הדברים כמה פעמים, ותוכן דבריו שבריות העולמות הי' בשביל שעשוע ותענוג שיקבל השי"ת מזה תענוג גדול שיאצל מאתו נשמת ישראל וישתלשלו דרך כמה אלפים ורכבות עולמות עד בואם אל העוה"ז ויתלבשו לבוש הומרי ומשם ומאותו המרחק הגדול יודככו ויתקרבו ויתדבקו אליו במחשבתם באהבתם אותו וקשורים בו בדביקה וחשיקה וחפיצה וידמה א"ע לאין בהיכנס שבאמת בלעדי כח הבורא ית"ש שבראם ומקיימם הם אין כקודם הבריאה א"כ אין בעולם זולת הבורא ית"ש כמש"ל, ואמר לפי זה הדבר להיפוך ממה שמדמין העולם שלהם נדמה כשהם אינם דבוקים בבורא ית"ש רק בעניני העולם והם יש בעיניהם וחשובים בעיניהם גדולים והאיך הם גדולים הלא בין לילה היה ובין לילה אבד וכצל עובר ימים ואף בחייהם הם הכל נמצא אם הם יש בדעתם הן באמת אין, לאפוקי אם הם בדעתם אין מחמת דביקות הבורא כנ"ל נמצא הם מדבקים כל כוהותם במחשבתם

כבורא ית"ש כמקדם נמצא הם גדולים מאד כי הענף בא לשרשו והוא אחדות א' עם השורש והשרש הוא א"ס א"כ הענף ג"כ אין סוף כי נתבטל במציאות כמשל טיפה א' שנפלה לים הגדול ובאתה לשורשה וא"כ הוא א' עם מי הים וא"א להכירה בפני עצמה כלל.

יד

ודבר זה צריך אני להסביר לך בדדמי יותר והוא ע"פ משל שממשיל בר"מ (פ' בא דמ"ב) שממשיל שם מדות העשר של השי"ת למקור ומעיין וימא וז' נחלין ואמר שם זאי אתתברו אינון מאנון דתקין יהדרין מיא למקור וע"ש שדברי המאמר פשוטים שם במושכל ראשון.

והענין כן באדם אף שהוא נכרא והוא יש והוא מוגבל כל זה הוא מצד מצד הכריאה שנכרא בה אבל כשמפשיט א"ע מגשמיות ור"ל העיקר התפשטות הגשמיות יהיה בלבו שיהיה נמאסים בעיניו כל התאוות עוה"ז אפילו ההכרח יהיה בו לא אפשר ולא מכיין כמש"ל וכמ"ש בס' המגיד בפ' בשלח שהזהיר המגיד להב"י ז"ל ע"ז תמיד ע"ש, ומכ"ש כל המדות רעות התלויים בלב בנ"ל ויהיה מופשט מכולם מחמת גודל תשוקתו להכורא ית"ש אשר כל תאוות וחמדת העוה"ז ורחכיו וקנאתו הבל הוא למי שזכה לטעום בנפשו חשוקה זו אפילו באפס קצהו שיהיה באמת, דהיינו שיהיה ביראה ובאהבה כי בלתי יראה ופחד בלב אין זה רק חיצוניות אהבה כמכואר בכתבים של הרב מו"ה דוב בער זלה"ה זיל קרי בהם וכמכואר בס' הסד לאברהם ג"כ כי כל מה שאדם עובד ה' ועוסק בתורה בלתי יראה ר"ל פחד הלב ר"ל שתפול עליו פחד בלב מן השי"ת ובלתי זה הכל הוא מבחיץ אבל ביראה נאמר זה השער לה' כי מי שבא בשער שהמלך בו נופל עליו יראה בטבע כן האדם כשנופל עליו פחד השי"ת בלבו סימן שנכנס במחשבתו בשער המלך, וזהו מדת מלכות כי כן מדת המלכים ב"ו ק"ו כן בנו של ק"ו כו' מלכות השי"ת, וכשמרגיל א"ע ביראה זו תמיד אזי ממילא נמאסין בעיניו כל התאוות וחמדות רעות מחמת כושה של השי"ת ופחדו ממנו וזהו ההתפשטות הגשמיות והתגברות כח השכלי המכואר בש"ע ה' תפלה סי' צ"ח ולא רציתי להאריך בענין זה שראוי להאריך רק הם בכתבים הנ"ל שהעתיקם התורני מו"ה דוב בער ג"י וכוודאי יתנם לך לעיין בהם.

ושם מאריך בענין יראה זו בכמה מקומות ומיראה זו יבוא לאהבה

האמתית עד שתדבק נפשו בכת יעקב כמבואר בר"ח שער האהבה וכשיתמיד בדכיות זה ע"י תפלה ותורה ומעש"ם יבוא להתפשטות הגשמיות באמתית שיהיה במל מציאות בדעתו בעת התפלה ולא ירגיש כלל שהוא בגוף וכמ"ש הקדוש אלהי ר' מנחם מענדל ז"ל מ"ש במשנה ברכות כ"ח היה רוכב על החמור ירד ויתפלל ר"ל אם אדם רוכב על החמור תמיד ומופשט מגשמיות תמיד אע"פ שאעפ"כ הוא מרגיש שהוא בגשמיות אבל שעת התפלה שאז מתנכרת הקדושה בנפש ע"י המצות ודברי התפלה הנאמרים בדור"ח יכול לירד ולהתפלל ר"ל שירד מן החמור ויתפשט מן הגוף לגמרי.

טו

ועפ"ז הבנתי דברי הגמרא במס' שבת (דף י"ג ע"א) בסופו עולא הוי מנשק להו לאחותי' אבי חדיהו כו' ע"ש ובתוספות ד"ה ופליגי שמסיים בתום' והספר לא הש להאריך ולפרש כו' ולכאורה תמוה ענין זה שיאמר הגמרא ופליגי ולא יתריץ מאיזה אריכות אם צריך לתריץ, אבל נראה לי שכרוח קדשם רמזו התירוץ בדכריהם למכין ודכריהם כספיר גזרתם ור"ל שלפי מש"ל שבאם האדם מופשט מגשמיות אזי הוא מוחלק בעצמו מעצמו אל עצמו והוא בקרבו דנוק ככורא ית"ש בתשוקה גדולה ובחיצוניותו אעפ"כ עושה בעולם פעולות גשמי כמו אכילה וזיווג וכדומה בקרבו הוא כמלאך נברל מגשמי ובחיצוניות הוא כבהמה בעיני הרואים, משא"כ ח"ו אם אינו כן אזי הוא אחד עם תאוות הבהמיות ואינו מוחלק ומופלג מהם כלל.

וז"ש בגמ' עולא כי הוה אתי מכי רב שהיה אז מופשט ביותר מחמת דכיות התורה הוי מנשק להו כו' ומפרש בגמרא ופליגי דידיה אדידיה ר"ל למה הי' עושה כן מחמת שמופלג ומוחלק דידיה אדידיה ר"ל רוחניותו מופשט מגשמיותו דאל"כ האיך עשה זה וז"ש בגמ' דאמר עולא כו' ר"ל זה הוכחה גמורה ועצומה שפליגי דידיה אדידיה ר"ל שרוחניותו מופשט מגשמיותו דהא אמר עולא וכו' וא"כ אסור לעשות זה אלא ודאי מחמת שהוא מופשט כמ"ש התוספות, ואפשר וכדומה לי שבעלי התוספות שהיו בעלי רוח"ק רמזו ג"כ בדכריהם שאמרו וספר כו' וספר לשון ספירות דברים הוא דאתי ר"ל מצד הספירות והבהירות שבתורה למכנינים הפנימיות לא חש להאריך כי נכלל זה בדכריהם ומזהירים כספירים.

טז

וכלל זה יהי בידך שבודאי אף אתה בעצמך מבין זה רק מחמת שנתגלו כתבים אלו של הק' מו"ה דוב בער ז"ל הנ"ל לכמה אנשים ומועטים הם שיכלו להדמות אליו ולעשות כמעשהו אפילו לנגוע בקצהו הם רואים שם שכותב בכמה מקומות סגנון זה דהיינו שמאהבה רעה שבאה לאדם יכול לאחוז באהבת הכורא בחשבו ק"ו אם רצוני נוטה לאהוב שמות זה שהוא פסולת שנפלה בשבירה ק"ו לשורשו לאהבת הכורא שממנו נלקח זאת האהבה וכן כיראה רעה וכן בניצוח בו' והם חושבים אותם שאינם בעלי שכל שרואים זה הישבים שדבר פשוט הוא ללמוד ק"ו זה כמו שלומדים ק"ו זה בגמרא אבל שם הוא ללמוד ובאן הוא לעשות שא"א ללמוד ק"ו זה אם לא יהיה מופשט מגשמיות כי אם הוא דבוק בגשמיות וכתאוות ומקבל תענוג מהם לרצונו אזי בודאי אינו יודע כלל מאהבת הכורא ומיראתו בו' כי לא טעמו כלל והכתוב אומר טעמו וראו כי טוב ה' וה"ו יפול בשהיה עמוקה אם לא ישמור א"ע מאד וצריך להרחיק א"ע בכל הרהקות הנמצאים בספרי מוסר רק מי שהוא מופשט מגשמיות ואפ"ה מתעורר בלבו לפעמים אהבה רעה או יראה רעה כי עדיין לא נכרך ונפשט כל צרכו והפסולת רוצה לאהוז בו ולהדפנו אזי הוא עצה שלו שיוציא יקר מזולל וילמוד ק"ו ויתעורר עי"ו באהבת הכורא ויראתו יותר.

יז

וכתוב בכתבים חדשים שהגיעו לידי ממש משל מתוק ע"ו למשל מי שהמלך שלח בחמה איש א' מחיילותיו איש נורא מאד ומאויים ומפחד בדרך משרתי המלך ושלחו המלך אחר א' מבני המדינה למהרו ולהביאו אליו לדוננו שם לפניו במשפט ואם זה ששלח אחריו הוא שופט אזי הוא מפחד מהשליה ומתחיל להתרצות אליו בשוחד דברים ומתנות ומה יועיל זה, אבל החכם אומר מה לי לפחוד מזה ולרצותו הלא פחדו פחד המלך ואינו יכול לעשות שום דבר בלעדי המלך טוב לי לילך מהר למלך אולי ארצנו כי נעימות המלך ותפארתו עובר על פשע, וכן בהיפוך כששולח המלך אחר איש א' ממשרתיו בכבוד ובמיני תענוג אחר מי שיחפוץ המלך ביקרו והאיש אשר המלך חפץ ביקרו שולח אחריו אם הוא שופט אזי משמח ומתענג עם השליח ששלח המלך אליו אבל מי שהוא חכם מבין שבין שתענוג זה רק בחוץ מבית המלך בשליח של מלך מה יהי' בבית המלך ולפני המלך

בעצמו ומה לי לאכד אותו הזמן בתענוג שפל ונרוע של השליח מוטב באותו הזמן לידבק ולמהר לילך אל המלך ולהתענג שם כיון שאני רואה שהמלך שלח אחרי לעשות לי עונג אקח ק"ו מזה התענוג ועי"ז אחשוך למהר לילך.

והנמשל הוא שמי שיש לו יראת ה' ואהבתו בוער בלבו תמיד כאש אבל עדיין אינו מכורר לגמרי ולפעמים נתעורר בו אהבה רעה או יראה רעה או התפארות גרוע כו' ידע בכירור שזה נזדמן לו מאת השי"ת למשל בענין יראה כשרואה דבר שיש לו לפחוד ממנו כמו נכרי או כלב מפוחד ומתעורר בלבו יראה מדבר זה ידע כי מן השמים שלחו לו דבר זה מחמת שנתרחק ונפל במחשבתו מיראת השי"ת ורוצה המלך לקראו ליראתו ושולח לו זה השליח המפוחד מן השבירה שבעוה"ז ואם נלכב יזכור ויברח מזה היראה ליראת המלך הואיל ודבר זה בא לקראתו להזכירו לילך ולהתקרב מהר אל המלך ומה לו להתרצות אל זה השליח ויברח במחשבתו ונפשו אל השי"ת, וכן להיפוך באהבה ג"כ אם נתעורר בו אהבה רעה מפני שנפל מאהבת השי"ת ורוצה השי"ת לעוררו ולענגו באהבתו הגדולה ושולח לעוררו בפסולת האהבה שהוא שליח של העוה"ז כענין האהבה וע"ד מש"כ במשל, ועי"ז הוא העלאת ניצוצין משברי כלים כי האהבות הרעים והיראות הרעים שהם נמשכים להומרי בלתי להתקשר להשי"ת הם פסולת המאנין תבירין שלא נכררו, כי באמת לולי השבירה לא היה שום רע ושום חומרי רק כל הברואים היה דביקותם בכורא ית"ש כמו האופנים והשרפים וחיות הקודש אפילו בהמות כמו שיהיה לעת"ל כביאת המשיח אי"ה במהרה בימינו שיוברר הטוב והסיג יכלה והרע יכלה ואז יפצחו הרים רנה וירננו עצי היער וגר זאב עם כבש ולא ירעו ולא ישחיתו וכ"ז שיתגלה הקדושה של השי"ת מהקליפות, אפילו דומם וצומח ובע"ח לפי ערך נפשם יהיה להם ידיעות ודביקות הבורא ית"ש כ"ש אנחנו כ"י עם קרובו, אבל השבירה גרמה התרחקות והתעבות ושכחה ופירוד מהשי"ת והכל למען נסותנו להטיבנו באחריתנו כשנזדכך במעשינו ונברר הטוב מהרע ע"י דביקות הבורא ית"ש, ועיקר הכירור של השבירה א"א להיות אם הוא דבוק ומתאוה ומתענג לתענוג החומרי ח"ו כי האיך יברור אם הוא חושק לפסולת ברצונו, אבל הכירור הוא אם הוא דבוק בהשי"ת בדו"ר ומכיואו היראה לאין ואין היא חכמה וכנ"ל שמבין בהכרה גדולה ועצומה שתענוג זה הוא נמאס

והכל בעיניו, וברצונו ולא היה עושה זה התענוג הגשמי כמו אכילה ושתיה וזיוג רק הוא מוכרח מאת השי"ת מחמת שיש בזה ניצוץ מאהכת הכורא ותענוגיו שנתגשם ונעשה פסולת וחומרי, והוא עי"ז התענוג מפריד א"ע מהפסולת ונמאס בעיניו תאוות של הפסולת מחמת חכמה כמו מי שהוא חכם ומביאים לו איזה דבר גרוע מטבע או בגד והוא נצבע בצבע טוב מאד מי שהוא כסיל דומה לו שהוא טוב כלו והחכם מכין שהצבע הוא טוב אבל עצמותו רע ומפריד בחכמתו הטוב מן הרע, ככה מי שהוא דבוק בכורא ית"ש ע"י יראה המביאה לידי חכמה ור"ל הכרת החכמה שהוא הדעת כאשר אפרש לך להלן אי"ה ור"ל שיהיה דבוק בזה ויהיה כן במחשבתו ולא שיאמר שהוא כן שזה הכל ותענוג עוה"ז ואעפ"כ יקבל תענוג ממנו כדרך כל העולם שאומרים כן בפיהם ובלבבם מתענגים מתאוות הרעות וכוספים להם קודם עשותם ועכ"פ בעת עשייתם זהו שטות, אבל עיקר החכמה שיהיה באמת כן ואז ע"י החכמה זו יוכל לברר בירורין, וזה מ"ש בזהר כולא בחכמה אתברירו ולפעמים אומר במחשבה אתברירו כל זה דברי הקדוש הנ"ל, לא כמו חסירי השכל שכזמנינו הלומדים קבלה וסוברים שיוכלו לברר הניצוצים באכילה ע"פ כוונת האכילה, והאיך אפשר זה אם אינם במדרגה הנ"ל שיהיה להם יראה המביאה לחכמה הנזכרת במחשבתם יהשבו כוונות ואעפ"כ יענגו בה כמ"ש הקדוש מו"ה מנחם מענדל ז"ל שמאכילה מתוך לשמה באין שלא לשמה כמו שידעת אבל העיקר כנ"ל.

יח

ובדברי אלו יהיה לך אור גדול בכל מקום שתבין איזה דרך ללכת בה כי רחוק מאד ממני דרך האמת ותבין שהכתבים הנ"ל הכל מדברים מאיש קדוש מופשט כמ"ש וכמ"ש הרב ז"ל בכתבים הדשים שתי"ו על משנה הבנים יוצאים בקשרים ובני מלכים בזגין וכל אדם אלא שדברו חכמים בהוה ור"ל אותם הנקראים בנים שיש להם מדריגות נשמה נוספת על הנפש ורוח שבהם והם מקושרים במחשבתם לכורא ית"ש אזי להם מותר לצאת אפילו בשוק לפרקים בעת הצורך להם כיון שהם מקושרים לכורא ית' מאד לא יפסיקוהו עוברי דרכים מדביקותו, וזה הבנים יוצאים בקשרים ר"ל בהתקשרות הכורא שבמחשבתם, ובני מלכים ר"ל מי שאין לו רק נפש או אפילו רוח אך עדיין אין לו חלק נשמה שנקראת בני מלכים מסמרא דמלכותא דשמיא, בזנים לא

יסמוך על קישור מחשבתו מפני שלא השיג עדיין למדריגות מחשבה ואולי לא יהיה הקשר אמיץ וחזק ויפול, ואין לו לצאת כמל רק כזג המקשקש להשמיע ככה ישמיע קולו תמיד בד"ת ותפלה ויראת השי"ת ולא יסמוך עצמו על דביקות המחשבה כי יפסיקוהו עוברי דרכים ה"ו הואיל ודבקתו חלוש, וכל אדם ר"ל כל אדם שווין בזה ואין כמעט בנמצא מי שיהיה במדריגות הבנים היוצאים בקשרים אלא מה שדברו חכמים על הבנים היוצאים בקשרים הוא בהוה ר"ל כפי מה שהם היו כך היו מדברים על עצמם לא על זולתם עכ"ד, עכ"ש פי' על פסוק (קהלת ה') אל תבהל על פיך ולבך אל ימהר להוציא דבר וגו' שבר"ה בשער הקדושה דוחק א"ע לפרש הפסוק מ"ש ע"כ יהיו דברין מעטים ע"ש והוא ז"ל כתב לפי דרכו והלוכו בקדושה כי באמת מי שדבוק בהשי"ת כראוי ע"י שהוא מאמין שהשי"ת מכה"כ ר"ל שתמיד חושב בזה לא יפסיק מזה רגע א' כמו שנצטוינו כמש"ל בשם ס' הרדים ובשם הרמב"ם ועי"ז יש לו דו"ר ודביקות הבורא ית' ואזי באמת יכול לדבר דברים הרבה כיון שהוא דבוק הרבה היטב בקדושה יכול להעלות דברי חול לקדושה ג"כ ע"י חכמות צירופי אותיות הנודעת להקדוש האלהי הבעש"ט זלה"ה ולתלמידיו בעלי רוה"ק ששתו מימיו מהם בעלמא דקשוט זכותם יגן עלינו ומהם בעוה"ז בחיים חיותם יהא רעוא מהשי"ת שיאריכו ימיהם ושנותיהם ויתקיימו בהם חכמי ישראל הם ובניהם כו', ואין תימה בזה כי מוכרחים אנחנו להודות בזה שיש חכמה כזו כי הלא מצינו בגמרא כמה דברים באגדות שנראו דברים במלים רק שהתנאים היו בעלי רוה"ק והיה להם חכמה זו בשלימות גדול ענין צירופי אותיות ודברו הכל ברוח קדשם והם סודות התורה והכל זכו מחמת דביקותם בקדושה עליונה מאד ע"י צדקותם ותמימותם ויראתם ואהבתם הגדולה להשי"ת תמיד.

יט

זכזה הענין אמר הקדוש מו"ה מנחם מענדיל ז"ל שמעתי זה מפיו הקדוש זי"ע שאמר לי בשם הבעש"ט ז"ל כי זה פירוש המשנה הלומד תורה לשמה זוכה לדברים הרבה ורצה לומר תורה לשמה נקרא כמש"ל בדביקות הבורא ית"ש ואז הוא זוכה ר"ל שיכול לזכך אפילו דברי חול הרבה, כי מפני מה נקרא דברים במלים ר"ל שהם במלים בלי חיות כיון שאינם ד"ת אבל מי שדבוק בהשי"ת יכול לזכותם ולתת בהם חיות ע"י דביקותו וחכמתו העליונה אשר א"א

לנו להבין איך ומה כי אין אנו עומדים על דרכה כלל איך נדע מקומה וערכה רק באמונה נאמין כן ר"ל אמונת חכמים שנאמין שיש להם חכמה זו כמו שראינו בגמרא כנ"ל, וכל זה מי שחושב תמיד שהשי"ת מכה"כ ומתנהג א"ע לפניו כן כמו שמכואר בש"ע ר"ס א' ברמ"א שוית' ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול ומתנהג בשפלות ובושה ובצניעות לפני השי"ת כאלו רואהו משא"כ מי שחושב שהשי"ת בשמים ממעל והוא על הארץ כדרך שחושבים העולם זה האדם שמוכרח למעט דבריו כל האפשר כי אין יכול לתקן שום דיבור חול רק דברי תורה ידבר תמיד וזהו פי' הפסוק (שם ה') כי האלהים בשמים ואתה על הארץ ר"ל כי לשון אם, אם בדעתך הוא כך שהאלוקים בשמים וכו' וכו' ואינך דבוק באמונה זו תמיד לחשוב בה תמיד שהשי"ת מכה"כ ע"כ יהיה דבריך מיעטים שא"א לך לתקן שום דיבור כלל, נמצא לפי זה תלך לבטח דרכך ותבין כי הכתבים הנ"ל מדברים הכל בהנהגה ר"ל כפי מה שהיה הקדוש הנ"ל כך היה מדבר לא לנו פעוטות חסרי השכל ודלי מעש וריקי כשרון.

כ

ונתחזר לדברינו הנ"ל שאמר המגיד לפרש ענין פרו ורכו ואמר לפי זה הענין כך פירושו השי"ת צוה לנו לפרות ולהוליד בנים אבל הוהרנו מחמת שדבר זה הוא גשמיות וחומריות גדול וח"ו נהיה נמשל כבהמות נדמה ובאמת כוונת השי"ת היה לבוא לרוחניותו ית' ואיך מצוה אותנו להתגשם ע"ז אמר ורכו ר"ל שלא יהיה ענין זיווג שלכם מעשה גשמיות להיותם דבוקים בתאוות הזמן ואז מה אתם חשוכים כי כמו הם הוא כאין, וקטנותם וזעירותם ושפלותם כמו שאר בעלי חיים ובהמות שקטנים בעינינו ערכם לנטייתם לחומר לגמרי ולזה הם הולכים בקומה כפופה להיות אפי' נפשם הוא רק מזכות חומר העפר לא יותר וא"כ מה הם חשוכים ואם תדמו להם תהיה קטנים ושפלים כמותם ואע"פ שאתם בקומה זקופה תהיו נחשכים כמו כאלו הלכתם בקומה כפופה, משא"כ אם תפשטו את עצמיכם מגשמיות ותהיה דבוקים בהשי"ת מאד ויהא הזיווג שלכם לשמו ית' ויהיה מופשט מחומריות כל האפשר אזי תהיו גדולים מאד כיון שתהיו דבוקים בהשי"ת ויהיה הענף דבוק לשורשו ויהיה אהדות אחד עם השורש וכמש"ל לך במשל הר"מ דאי איתבדירו אינון מאינון יהדרון מיא למקור, ובענין זה אם ישבור האדם א"ע מכל התאוות ברצונו מכסוף

להם ושיהיה נמאסים בעיניו רק ישתוקק תמיד לבורא ית' להדבק אליו רק שא"א להיות זה לגמרי כיון שהשי"ת בראו להיות נברא ונבדל אבל תשוקתו תמיד לשרשו והרי כאילו הוא שם כי שדי נופו בתר עיקרו כיון שאין הפסק ביניהם ואז נקרא זה קומה זקופה המיוחסת לאדם נברא להיות דבוק בהשי"ת כמלאכי השרת כמ"ש בגמ' חג' ט"ז ג' כמלאכי השרת הולכים בקומה זקופה כו', וזהו והפירתי אתכם, רק זה חסרון לעסוק בגשמיות וח"ו נבוא לפחיתות וקטנות לזה הבטחנו השי"ת והרביתי אתכם ופירש"י קומה זקופה ר"ל שאשפיע לכם שפע קדוש ורוח קדשי אתן בקרבכם אשר על ידה תמושך רוחי אתכם לי לא להדבק בגשמיות ח"ו, וזה פרו רק ה"ן לא להנות רק ורבו ר"ל בקומה זקופה כנ"ל וזש"ה ומלאו את הארץ כי באופן הנ"ל שאדם דבוק בהשי"ת היטב הוא ע"י שהושב בהשי"ת שמכה"כ וחושב תמיד בזה ובכל מה שרואה חושב ברוחניות האלהית המחייבה דבר זה כמש"ל במשל בגדי צבעונין של אשה בהסתכלותם עליו, ואז בכל מקום שהוא יכול להיות דבוק בהשי"ת וכמו שהשי"ת בכ"מ ואין דבר גשמי מונע מקומו ככה הוא יהיה בכל מקום עם השי"ת וזהו ומלאו את הארץ וכבשוהו ר"ל באופן זה תוכלו לכבוש כל החומריות כיון שלא תהיו דבוקים בהם ח"ו רק בהשי"ת לבדו עכ"ד.

כא

ואבאר לך אתה חביבי אשר כנפשי ענין זה מהו הכרה שיעדת לך לבארו היטב ואגב אבאר לך ג"כ מאמר הגמ' מסכת שבת (ע"ז ע"ב) ר' זירא אשכח לר"י דהוי קאי אפיתתא דבי חמוי וכו' וחזיה דהוה בדיחא דעתיה ואי בעי מיניה כל הללי דעלמא הוי א"ל וכו' ע"ש, ולא רציתי להאריך בדקדוקים רק לכתוב הפי' והוא אמיתי לדעתי, והענין הוא כי יש חכמה ובינה ודעת בכל דבר למשל מי שחושק לבנות לו בית דירה מחשבה הראשונה בכללה נק' חכמה שהיא מכונה לי' שהיא רק נקודה גולם לכד ואח"כ כשמתחיל להרחיב מחשבתו בהכנת לבו לכאן ולכאן ומרחיב המחשבה לכל צד אם באופן זה יהיה הבית או באופן זה שהוא נקרא בגשמיות אורך ורוחב והכל על המחשבה הראשונה שהוא לבנות בית דירה וזהו ה' ד' על י' וזהו הנקרא ההכנה שבלב, אם כי האב שהיא המחשבה נותן הטיפה שהיא המחשבה הגולמית לבד ונעלם בה איך יהיה הבית בנוי וההכנה הוא כאם הנותנת בטפה צורה לעשותה בצורה הנכונה והפסולת דוחה לחוץ,

כך ההכנה מחשבת ומכינת שמוכרח להיות כן ולא כן, וזהו ההכנה שמבין דבר מתוך דבר מחמת שצריך בית לדור מוכרח להיות כך פתחים וכך חלונות וכך אורך וכך רוחב ומיישב אפשר כך טוב ואח"כ חוזר ומותר מהשבתו לא טוב כך אלא כך וכל זה נקרא הכנה ונקרא אם ונקרא ה' ד' על י' ולפי זה, אם עיני שכל לך תבין ענין חכמה ותכונה ודעת בהשיות שנברא בה העולם וא"א לצאת מן הענין להאריך בזה, ואח"כ כשגמר הציור בדעתו שיהיה באופן זה שנגמור וברור לו לא באופן אחר אזי אינו סותר מחשבתו ומעמידה ככראשונה שהבין בהכנה כך או כך רק מעמיד מחשבתו על דבר ציור א' ודבוק בזה הציור והוא נקרא דעת ר"ל לשון וידע אדם לשון התקשרות ר"ל שמתחלה לא הי' מקושר בזה מפני שהי' בלבו פעמים כן ופעמים לא כן ולא הי' אתו יודע מה לעשות ולא הי' מקושר כלל הציור בדעתו אבל אחר כך כשיש יחוד בדעתו אז נתיחדה החכמה שלו בכינה שלו ע"י הדעת ואין לו רק מהשבה שהוא הדעת המגלה החכמה והכינה כנ"ל ובזה הדעת הולך תמיד ובונה כל חדריו של הבית, נמצא הדעת היא גמר מחשבתו ושלימותו ודביקות האדם בה ואח"כ בזה הדעת הולך תמיד וממלא כל חדריו כדיעה זו וזהו (משלי כ"ד) בדעת חדרים ימלאון, ככה הענין מי שרוצה לדבק עצמו בהשיות צריך להיות לו חב"ד וחכמה ר"ל קבלה מאבותיו ורבותיו שיש אלהים בעולם והא מחשבת גולם בלבד, ואח"כ צריך להבין דבר מתוך דבר ולחשוב תמיד בהכנתו איך שהשיות משגיח על כולם ומהיה את כולם והוא ממלא כל העולמות וזהו מחשב ומבין מכל מה שרואה בעולם מבין בהכנתו ומחשב שמוכרח להיות כאן ית"ש וזהו מבין דבר ר"ל דבר השיות מתוך דבר העולם ואח"כ כשנגמור ציור זה תמיד בדעתו ואין דעתו פנוי מציור זה כי בהכנה עדיין הדבר פעמים במחשבתו ומבין ומהרהר בה הרבה ולפעמים אינו במחשבתו רק דברים אחרים ח"ו אבל כשהכריח מחשבתו והכנתו ע"ז ויגמור מאד דעתו על זה בודאי נקרא זה דעת שהוא מקושר תמיד בזה והולך תמיד בזה וכל מה שראהו רואה תמיד השיות כמש"ל במשל בגדי האשה וזה ע"י התפשטות הגשמות כי הכל תלוי זכ"ז כי בלעדי זה התאות ימשכוהו לדברים חומרניים מהעולם ורחביו ולא יהיה לו דעת, וז"ש בגמרא כל מי שאין בו דעת וכו' וזה דע את אלהי אביך ור"ל דע שתהא מקושר אליו בדעתך אותו ר"ל שתהא תמיד דבר זה במחשבתך שהשיות מכה"כ ותחשוב תמיד בו ועי"ז תהי'

מקושר בלבך מציאותו כאלו אתה רואהו בעיניך ממש ואז זו נקרא הכרה, והפרש גדול בין מי שחושב בהשׂי"ת לפעמים ובין מי שחושב בו תמיד כרחוק מזרח ממערב וא"א לפרש ההפרש כי דבר זה תלוי באכנתא דלבא וזה נקרא חכמת הנסתר,

כב שמעתי מפה קדוש מו"ה
 מנחם מענדל ז"ל שנסתר נקרא דבר שאין אדם יכול להבינו לחכירו כמו הטעם של המאכל א"א לספר לאדם שלא טעם טעם זה מעולם א"א לפרש לו בדיבור איך ומה ונקרא זה דבר סתר כך ענין אהבת הכורא ויראתו ית"ש אי אפשר לפרש לחכירו איך היא האהבה בלב וזה נקרא נסתר, אבל מה שהם קוראים נסתר חכמת הקבלה האיך הוא הלא כל מי שרוצה ללמוד הספר לפניו ואם אינו מבין הוא ע"ה ולפני איש כזה גמרא ותוספות ג"כ נקרא נסתר אלא ענין הנסתרות שבכל הזהר וכתבי האריז"ל הכל בנויים ע"פ דביקות הכורא למי שזוכה להדבק ולהיות צופה במרכבה עליונה כמו האר"י זלה"ה דהוי נהירין ליה שבילין דרקייע והיה מהלך בהם תמיד בעיני שכלו כמו הארבעה חכמים שנכנסו בפרד"ס כמבואר בתוס' במס' הגיגה ובהג"מ בריש ס' המדע סוף פ"ד ע"ש,

כג אבל ענין ההפרש בין מי שחושב בכורא ית"ש לאינו חושב בו תמיד דומה במקצת עד"מ מי שרואה אדם אחד נכרי מעיר אחרת פתאום ואה"כ עבר מלפניו וא"כ אח"כ כשיעבור עוד פ"א לפניו לא יכירנו כי אע"פ שמקודם ראהו אעפ"כ לא יכירנו כי היה רק הצורה לפניו רגע א' ולא נחקקה ברעיוניו כלל ולא נתקעה בזכרונו כלל ולא יוכל לדבק בו כעת פ"ש כי אין לו היכרות וחכרה עמו כלל ככה יהיה מי שאינו חושק בכורא ית' כלל רק לפעמים כשירצה אז לא יהיה לו היכרות כלל אליו לא אהבה ולא דביקה כלל משא"כ מי שחושב תמיד בכורא ית' או עכ"פ בכל עת שיוכל מרבה לחשוב בו דומה למי שרואה את האדם א' כמה פעמים וזמנים הרבה ונחקקה צורתו בלבו היטב ואף בהתרחקו מנגדו ישאר הדיוקן בלבו הנקרא רשומו בכתבי האריז"ל ובתוספו לראותו פ"ש אזי מכירו ותשוקתו ואהבתו גדולה אליו מאד והתחברותו אליו נכונה והכל לפי ערך האיש אם ישר הוא וטוב להתחבר אליו ולפי ערך זמן התחברותם יחד ככה יהיה הדיוקן נחקק בלבו אשר עיי"ז מכירו אח"כ וזה נקרא הכרה, וכענין זה הוא מי שחושב בהשׂי"ת תמיד דומה לו כאילו עומד לנגדו תמיד כענין המשל וזה נקרא הכרה ודבר זה

הסביר לי החכם השלם המופלג החריף מו"ה צבי הירש נ"י שהוא לע"ע מ"מ בק"ק דאלני יצ"ו, וזהו שבס' חובת הלבבות משתמש במלה זו תמיד וכותב הכרתו חזקה או חלושה הכל בענין זה, וכזה יוכנו כל המאמר הנ"ל שאמרו הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה ובאמת אפילו המסתכל אינו מועיל לו רק ר"ל להיות דבר זה תמיד במחשבתו ונחקק בשכלו ואינו דומה למי שמהרהר בה פ"א למהרהר תמיד כי מי שמהרהר בה תמיד ונחקקת בשכלו זה נקרא מסתכל בשכלו בה אבל בלא"ה דומה לרואה אדם נכרי פ"א אע"פ שרואה כל צורתו אע"פ"כ לא יועיל לו כלל ואכלו לא ראהו רק לפי ההתמדה ככה יהיה ההכרה והכנן המשל והמליצה היטב להבין כל דברי חכמים.

כד

ונמצא מי שדעתו בשלימות ר"ל שיש לו דעת היינו הכרת הכורא כמשרז"ל אברהם אבינו הכיר את בוראו וכיונו כל זה באמת וכן שמעתי מהרב ר' בער מחאדרקוב תלמיד של האשל הגדול מו"ה דוב בער ז"ל וזה הכל א"א כ"א מי שחושק תמיד בהשי"ת מופשט מגשמיות וזה האדם נקרא דעתו רחבה ולזה האדם יש לו מדרגת דעת הממלא כל החדרים כמש"ה ובדעת חדרים ימלאון ר"ל כל חדרי לבו וכל תנועות אבריו פונים ומלאין מזה וכל תנועותיו של זה לש"ש וזהו בכל דרכיך דעתו וג"כ בכל מה שרואה בעולם רואה הכל השי"ת כמש"ל במשל בגדי האשה הנ"ל ואז הוא רואה ממש השי"ת מכה"כ וזהו בדעת חרדים ימלאון ר"ל מי שיש לו דעת רואה שכל חדרי העולם מלאים מכבוד השי"ת ויכול ללמוד מכל מה שרואה חכמת השי"ת כמש"ה (איוב ל"ה) מלפנו מכהמות הארץ ואז הוא מקשר את העולם בהשי"ת והשי"ת בעולם ועליו העולם עומד כי העולם אינו יכול להתקיים כ"א ע"י שפעו ית' ומי הוא הממשיך והמקיימו האדם ע"י דבקותו והשגתו זו וזה נקרא צדיק שיש לו מדת התקשרות שמקושר בהקב"ה והוא בעולם הזה נמצא מקשר השי"ת בעוה"ז וזה נקרא ברית המקשר המשפיע והמקבל וזה נקרא כי כל בשמים ובארץ ות"י דאחיד בשמיא ובארעא והוא איש הצדיק שמקושר בהשי"ת הנקרא שמים והוא בארץ כ"ז גילה לנו קדוש הקדושים מו"ה דוב בער ז"ל, ואז לפני זה האדם כל העולם כולו מלא מהשי"ת ומלא מהתורה כי תורה הוא לשון מורה מה דסתים כנ"ל ולפני זה האדם

מורה כל נברא לפניו חכמה איך נברא וכמה נברא כמו שהשיג א"א ע"ה וחיבור ס' יצירה וגם חכמי התנאים והאמוראים אבל מי שאינו כן ה"ו אזי אין העולם לפניו כ"א ריקן ופנוי וחלל מהשי"ת והושב שהשי"ת בהשמים הכין כסאו כפשוטו של מקרא, וזהו מ"ש בגמרא ה"ד חילול השם כגון אנא דמסגינא ארבע אמות בלא תורה ותפלה ואמר לי הכרינו שנפטר ה"ה מו"ה ישכר בער זלה"ה משם רבו שר"ל ה"ד שיהיה העולם חלל מהשי"ת וריקן ממנו כגון אנא דמסגינא בלא תורה ותפילין ר"ל שהדביקות והמחשבה נקרא תורה כנ"ל ונקרא תפילין שנקרא ע"ש דביקות השכל בהשי"ת ותפילין לשון דביקות כנודע מלשון צמיד פתיל והוא כמו כבש כבש ושלמה שמלה שענינם אחד אפילו שאותיותיהם נתהלפו אלא שזה קודם לזה ובלא זה הדביקות או נדמה שהעולם חלל מהשי"ת וזה מ"ש בגמרא הווייה דהוה בדיחא דעתיה ר"ל שהיה דעתו רחבה בכורא ית' ע"ד הנזכר ואז אי הוי בעי מיניה כל חללי דעלמא שיגיד לו תעלומתן האיך מורים חכמת אלהותו ותורתו הוי אמר ליה ושאל לו מ"ט כך ומ"ט כך ויש בכל אחד מהם חכמה נפלאה למי שחננו השי"ת בינה ולא אתנו יודע עד מה אבל כודאי הם התנאים הנ"ל כודאי חכמת אלהים ועבודתו בכוננת שאלתם ותשובתם כי בלעדי זה למה הוא לנו בגמ' כי כל תורתנו כולה שבכתב ושבע"פ אין דבר אחד אפילו אות א' יוצא לדבר אחר זולת לעבוד השי"ת כי לזה נתנה ונקרא תורה ע"ש שמורה לאמר זה הדרך לכו בה ואפי' בדיני ממונות ושאר דינים הדומים שאין נפקותא ועובדא מהם אם רק הוא מכס הוא אבל מי שעובד השי"ת בשלימות מגלין לו רזי תורה וזהו הרזין איך ליקח עצה מכל תרי"ג מצות לעבוד בהם הכורא ית' אע"פ שאינם באפשר לקיימם בעצמם כמו מצות התלזין בארץ ושאר מצות, וזה שקרא הזהר את התרי"ג מצות תרי"ג עימין ר"ל שנותנים לאדם עצה איך להתנדבק ביוצרו כ"ו גילו לנו החכמים הנ"ל, ואני שמעתי כן מפה קדוש הרכ המגיד ואמר שמעודו כל מה שרואה בספר אין לפניו הפרש או גמרא או קבלה אינו רואה שום דבר אחר זולת איך לעבוד את השי"ת ובאמת הוא כך, אבל זה הוא לפניו שהוא צדיק בן צדיק ושאר השלימים אבל לא אתנו יודע עד מה איך ומה רק באמונה אני מאמין זה וקצתם שמענו דוגמתם, ונמצא לפי זה הרחבתי לך ביאור ענין באריכות כל האפשר לפי העת והזמן והשכל שלנו אבל

העיקר שכל מה שתעיין בזה תעיין בו כמה פעמים היטב יתחזקו הדברים האלה בלבך.

כח

ואתה אהובי אל יפתוך יצרך כי לפי"ז לא מצאנו ידינו ורגלינו ואנו נמשלים לכהמות ומה עבודותינו נחשבה כשאינה אפילו כנקודה קמנה מזה הדרך, אהובי אחי באמת הדבר כן אבל האדם צריך להיות חכם מאד בכל הדברים נגד יצרו ולשקול הכל בפלס זה המשקל כי הלא באמת האדם צריך לעבוד השי"ת בשני ענינים כמו שא"א לעבוד בגדלות ח"ו כי תועבות ה' כל גבה לב כן א"א לעבוד בשפלות כנודע כי זה יהיה התרשלות ורפיון ידיים מעבודתו ית' ויאמר היצה"ר מה בזה אם תתפלל או אם תכוון הבל הוא הלא בלתי יראה ואהבה לא פורחת לעילא ולמה לך לדחוק א"ע לאמור בלי מ"ז וכדומה בשאר דברים, רק אינו כן כי המעט מן האדם הוא חשוב לפני השי"ת כשיהיה בתמימות לכבוד השי"ת ופועל דבר גדול למעלה ואף גם לפעמים יתרשל לב האדם לאמר מי אתה לכונום בהיכל השם ואתה מלא מדות רעים ועבירות חמורות באמת כן הוא וצריך לתקן כל מדה ולהשיב מכל עבירה אבל זה לא נוכל אם לא ע"י התקרבות השי"י כי בלעדי זה א"א שום דבר וכמ"ש הרב מו"ה דוב בער זלה"ה זש"ה טוב ה' לכל ר"ל לכל דבר הוא טוב שיכרח האדם ויקרב א"ע להשי"ת הן אם ירצה לכפות התאוות ומידות א"א אם לא שירגיל א"ע ויכריח מחשבתו לדבק בהשי"ת אע"פ שלא יוכל אעפ"כ הוא טוב, הן מי שירצה לשוב מעבירות שבידו הכל הוא ע"י התקרבות להשי"ת כי זה עיקור לשון תשובה שר"ל שישוב א"ע להשי"ת ממחשבתו ובלעדי זה אין התשובה כלום כמבואר בכל הספרים ובס' שער ת' לר"י.

ונמצא תמיד צריך האדם להכריח את עצמו להתקרב להשי"ת במחשבתו אם הוא מלא מדות רעות ורוצה לשכרם א"א אם לא ע"י התקרבות להשי"ת אע"פ שלא יכול כיון שהקב"ה רואה תשוקתו גדולה מאד עזרהו מעט מעט, וכן להשיב מעבירות שבידו אפילו קודם התשובה צריך להכריח א"ע להתדבקות השי"ת ע"י תורה ותפלה בדביקות כל האפשר כי הנה מצות האמונה ואהבה והיראה והדביקות הן מצות שהן מחויבים להיות על האדם תמיד בלי הפסק רגע כמבואר זה במש"ל בשם הרמב"ם והחרדים, ויש ל"ת בשכחת השי"ת מלב

כמש"ה השמר לך וגו' פן תשכח (דברים ד') וא"כ מאן דלית ליה תרתוי מצוה חדא מצוה נמי לא ליעבד כמכואר זה בגמרא או מי שאכל שום וריחו נודף כו' מפני שריחוק עצמו מהשי"ת יתרחק יותר היתכן אלא ודאי בענין זה צריך להרגיז על יצרו ולהשיב עליו כדברינו וגם על זה נאמר (דה"ב י"ז) ויגבה לבו בדרכי השם שלא יספיק בעיניו מה שעושה להשי"ת רק יוסיף הכל וצריך להרחיב בזה.

כו

ואבאר לך מדרש א' כפ' קרח שאמר שם מה ראה קרח לחלק על משה פרה אדומה דאה, וצריך להבין זה והענין הוא כי אע"פ שכבר כתבתי לך הרבה דברים מהשפלות ומענינו איך הוא, אבל עדיין לא יצאתי ידי חובת ביאור אפי' כחוט השערה כי דבר זה עמוק עמוק מי ימצאנה והוא דבר המסוד ללב ואין לבות בני האדם שוין כי בדרך זה צריך האדם להיות כמו משקל כי צריך האדם שיאחז בשניהם בגבהות ובשפלות כמ"ש בחו"ה שער עבודת אלהים ושער הכנעה בעשרה תנאים שכ' שם ע"ש והוא כלל שצריך לפרט כי צריך אני לפרש לך היטב כל זה אף שידעתי באמת שאתה מבין כל זה מכלעדי אבל אני גם כן הבנתי כל מה ששמעתי מרכותי הקדושים הנ"ל קודם ששמעתי מהם אבל לא נהנתי בדברים ההם כי כתוב (משלי י"ג) ואל בינתך אל תשען עד ששמעתי מפייהם ומפי כתבם אשר ידענו כי הם בעלי רוח הקודש ומקצתם שהיה להם גילוי אליהו זכרונם לברכה כמו הבעש"ט ותלמידו מו"ה דוב בער ז"ל ומו"ה מנחם מענדל ז"ל ואז בשמעתי מהם נתקשרו הדברים בלבי כאלו קבלתי מפי החמי המשנה ז"ל, וכל מה שאני כותב הכל הוא מדבריהם וענין כל דבר חכמה שאני כותב הכל הוא מהם רק שלפעמים אני מסביר לך דבריהם במשל הקרוב ולפעמים אני מפרש בזה איזה פסוק או איזה דבר בגמרא אבל עיקר החכמה היא מדבריהם ממה שחנני השי"ת להבינם ולהשכילם כטוב טעם.

כו

והנה ענין עבודת האדם להשי"ת צריך להיות בשני ענינים בגבהות ובשפלות ולא סגי באחד מהם לכך כי בגבהות ח"ו תועבה היא וצריך להיות שפל וכאין לפני השי"ת ולפני כל באופן שכתבתי למעלה ע"י דביקות השי"ת ויראתו ואהבתו והתפשטות הגשמיות, וכבר ידעת מ"ש בר"ח שלא יקנה מדת הענוה אלא מי שהוא מופשט

מהגשמיות, וכבר כתבתי לעיל מהענין התפשטות הגשמיות כי איננו מוכן לכל העולם אלא למי שיוגע וטרח ביראת השי"ת בתפלה בדביקות ותורה ומעש"ט בדביקות להשי"ת, אבל אם יהיה שפל מכל וכל פן ואולי יפתנו היצר לאמור מי אתה לדבר לפני השי"ת ולעבדו ואתה ב"ו עפר ואפר ואתה ידעת נגעי עונותיך וזדותיך הרעים ואתה מתועב לפני השי"ת האיך ימלאוך לבך להתקרב לעבודתו ויחודו וכדומה פתוים אחרים כ"א לפי ענינו לזה צריך לאחוז בגבהות כמש"ה (דה"כ י"ז) ויגבה לבו בדרכי ה' וכמרו"ל לפיכך נברא אדם יחידי שחייב אדם לומר שבבילוי נברא העולם ואהז"ל לעולם ידמה לאדם כאלו הוא ועולם חצי זכאי וחצי חייב עשה מצוה אחת אשריו כו' ולכאורה זה גבהות גדול שידמה האדם בדעתו שבבבילוי נברא העולם וכל העולם תלוי עליו, אבל חז"ל הכריחו אותנו להשתמש בגבהות זה כי בלעדי זה יהיה התרשלות גדול בנפשינו לרדוף אחר עבודת השי"ת וכל אחד יאמר מה אני לעבד את השי"ת ויאמר ג"כ די לי במעשי שאני לומד ועושה מצות כמו שראיתי מאבותי ויותר למה לי לחקור על עבודה שלימה לא עלי המלאכה לגמור כ"א על יחידי סגולה, ואם כל אחד יאמר כך לא יהיה צדיק בעולם שיתקרב להשי"ת אבל לסבה זו אנו צריכים להשתמש בגבהות ולעשות עצמו לאיש לעבוד עבודתו ית' ויגבר א"ע בעבודתו ית' כאלו עליו מוטל כל העולם, אבל ח"ו אחר המעשה ואף בשעת מעשה שעושה להשי"ת לא ידמה באמת שום גבהות רק כניעה ושפלות שיראה שהוא כאין לפני השי"ת ואינו עושה שום מעשה ומה שעושה הכל הוא בכח ועזר אלהי אשר עזרו ונתן לו כח ומבלעדי השי"ת היה אפס ויכיר כל זה בהכרת הדעת הטוב כמש"ל מענין הכרה ודעת של כל דבר ויחשוק תמיד לעבודת ודביקות יותר מזה וידמה לו שעדיין לא התחיל בעבודת השי"ת כמו שהאמת הוא כי השי"ת אין סוף ותשוקת עבודתו אין לה סוף וכדבר שאין לה סוף לא שייך רק התחלה מצדנו, וכמ"ש במגלה עמוקות שאמר משה רבינו ע"ה אתה החלות להראות את עבדך וגו' כי כל מה שהשיג משה לא השיג שום נברא בעולם ואעפ"כ היה נחשב לו כ"ז רק להתחלה ואמר אתה החלות להראות את עבדך, נמצא צריך להשתמש בשניהם בגבהות ובשפלות וכל זה דרך האמת דרך ישכון אור להשי"ת ולעבודתו האמיתות.

כדי להתרחק מהשי"ת וענוה דקדושה אדרבה כדי להתקרב א"ע להשי"ת ולכוא לשפלות באמת, וזהו הכוונה של עולת תמיד ר"ל הכתוב אומר עולת תמיד מדת החדש דקדושה שמרומז בעולת גימ' אב"ג ית"ץ שם זה כחסד עי"ז האדם עולה תמיד להשי"ת מעלה מעלה בכל יום ויום יותר והכל הוא ע"י השפלות שבלבו שדומה לו שעדיין לא עבד את השי"ת והוא שפל מאד ואין יוצא נגד השי"ת ורוצה לעבדו יותר וזהו העשויה בהר סיני שרומז לשפלות כמשרוז"ל (מגילה כ"ט) שלכן נתנה התורה על הר סיני לפי שהוא שפל שבהרים לרמוז לענוה שצריך להתורה והחסד הזה מכניע הקליפה שהיא הענוה הפסולה המרומזת במלת תולע כנ"ל שרצונה להקטין השפע ולהחריב העולם ע"י התרשלות בני אדם מלהתקרב להשי"ת ע"י פיתוי הענוה המזויפת שלה כנ"ל.

לב

וּנְהוּזוּר לענינינו בענין המדרש היות כבר נודע מ"ש הבעש"ט ז"ל ששאלוהו על ענין פרה אדומה היכן היא רמוזה לבא מזה לעבודת השי"ת תמיד כמש"ל שכל המצות הן נצחיות בשכל אף שבפועל הם בזמן ובמעשה בשכל הם תמיד נצחיים, כי התורה הוא אלהותו ואלהותו היא נצחיות כמו שאומרים כל תלמידי הבעש"ט בשמו שכל התורה צריכה להמצא תמיד בכל זמן בדרך הכמה ושכל שיש ללמוד מכל המצות רמזותה וא"א להאריך בזה ולצאת מן הענין ושאלוהו על פרה אדומה שמטהרת הטמאים ומטמאת הטמורים והשיב שזה ענין הגבהות שמתחלה אם האדם מתנהג בדרך לא טוב ורחוק מהשי"ת התחלת תקינו הוא מצד הגבהות ושלא לשמה כמו להתפארות או עוה"ב שזהו ג"כ גבהות נסתר שהושב שראוי שישלם לו הקב"ה שכר על מעשיו וחושב א"ע שעושה איזה דבר למענו, ובאמת מצידנו בלתי כה הכורא מה אנו והאיך יתכן שכר רק מתחלה א"א לכוא לזה וח"ו ישאר בהיצונות והותר לו לאהוז בגבהות והתפארות ויעשה שלא לשמה ומתוך שלא לשמה יבא לשמה ובלשמה צריך להיות זך מכל סוג גבהות כ"א יתערב בלשמה פניה מצד הגבהות תפסול העבודה נמצא הגבהות מטהרת הטמאים הרחוקים מהשי"ת ומטמא את הטמורים שנתקרבו כבר להשי"ת שח"ו אם יתערב בס גבהות מתועב לפני ה', וכבר אמרתי בפסוק (ויקרא ו') כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אישה לה' קרבן ראשית כו' ואל המזבח לא

יעלו כו' שהרמו בשאור ודבש לגבהות שהם מרתיהים ועולים כמו הגבהות שמגביה לב האדם ואמר הכתוב לא תקטירו ממנו אשה לה'. רק קרבן ראשית ר"ל ראשית התקרבות להשי"ת מותר להיות בגבהות אבל אח"כ אל המזבח העליין לא יעלו לריח ניחוח לה' שאין נהת רוח לפניו בגבהות ח"ו כי תועבת ה' כל גבה לב אפילו בכל דהו כידוע. נמצא הגבהות נק' מטהרת הטמאים וכו' וענין זה הוא אפי' בצדוקים שהם כבר טהורים הוא נוהג תמיד ע"ד הנ"ל שצריך להתקרב לה' בגבהות ושפלות כי קודם שירצה האדם להתקרב להשי"ת ע"י איזה מצוה תורה ותפלה או מצוה נמצא עדיין הוא מרוחק ונקרא לערך הקירוב שיתקרב ויתקדש אח"כ ע"י העובדא שעתידי לעשות נקרא עתה ע"ד הכנוי טמא ומרוחק מהשי"ת וא"א להתקרב להשי"ת אם לא יהיה לו גבהות דהיינו שיגבה לבו בדרכי ה' שאל"כ יאמר לו יצרו שאתה אינך ראוי להתקרב אליו כנ"ל, לזה צריך להשתמש בגבהות ולהגביה לבו בדרכי ה' להתקרב דווקא ובאמת הוא שפלות כמש"ל רק שדומה לגבהות נגד היציה"ר שרוצה לפתותו מצד מצוה שמצוה להיות שפל, וא"כ ע"י גבהות זה יטהר ויתקרב להשי"ת כשיעשה העובדא של תפלה או תורה או מצוה ואח"כ בעת העובדא שעושה או אח"כ צריך לשמור א"ע מכל צד גבהות וישפל לפני השי"ת ולפני כל ולא ידומה לו שהוא גדול מהבירו כשיראה שהם אינם עושים עובדא זו כי זהו גבהות וכבר ידעת המוסר השכל מהבעש"ט ולה"ה על זה וכתוב הדור הוא ומפורסם מבעש"ט אצל כל איך לשוב אל לבו על זה ואין צריך להאריך בזה. נמצא הגבהות בשעת המעשה שאז הוא נקרא טהור ואז הגבהות מטמא הטהורים ח"ו והגבהות נקרא פרה שמפרה ומגדל דעת האדם, והאדומה מצד הקליפה ויש עוד טעם אחר על זה שנקרא כן ולא רציתי להאריך, ונקרא זה פרה אדומה שמטהרת את הטמאים כו' ולז"א במדרש מה ראה קרח לחלוק על משה היכן ראה וחדש שיהיה למשה התנשאות ח"ו הלא ידע שודאי היה משה מוכתר בענוה עד שהעיד עליו הכתוב שהיה עניו מכל האדם אשר על פני האדמה אפילו מכל השפלים הנקרא אדם אשר ע"פ האדמתו, והוא היה עניו יותר מהם, וא"כ האיך השדו בעון הגבהות לצדיק כזה, והלא קרח פקח היה והשיב המדרש פרה אדומה ראה ר"ל שראה שמדת הגבהות מוכרח להיות לכל צדיק לעבודת השי"ת אפילו לצדיקים גדולים כנ"ל והיא מטהרת את הטמאים כנ"ל וחשב שמשה טעה להיפוך כי מה שהתנשא על העם הוא ואהרן להתקרב

להשי"ת לא היה מהמת הגבהות המותר המטהרת הטמאים והמרוחקים רק נתערכה בהם הגבהות האסור המטמאת הטהורים ועי"ז נשא לבם להתקרב להשי"ת הוא ואהרן יותר מכל העם ולהיות מלך ולעשות הכל ע"פ מאמרו וחשב שהיה זה מצד גבהות ולא האמין שמפי הדיבור עשה הכל ולדין את משה לכף זכות אלא חשב שמשה פעה וסבר שזה הגבהות הוא לש"ש ובאמת הוא שלא לש"ש רק מצד גבהות הרע, ועליו השוב להיפוך שהוא מצד הטוב והכל מפני חסרון האמונה והסרון טהרת הלב מקנאה וכבוד וזה פרה אדומה ראה והבין היטב כי הוא דבר עמוק וא"א לפרש בכתב היטב רק להבין בעומק הלב.

ובמ"ש לך בקונטרס הזה די לך אם תרצה לעסוק בו תמיד בהתכוונות גדול תבין דבר מתוך דבר כי לדעתי כתבתי לך די כל האפשר לפי השגתך והשגתי אף שבאמת זה עדיין אינו רק התחלה רק לערך דעתינו הקלושה שאין אנו משיגים יותר די בזה המעט הכולל הרבה למשכיל ורוצה לעבוד השי"ת ומתקרב אליו והכלל כי לא המדרש הוא עיקר אלא המעשה.

ובקונטרס השני בדעתי לכתוב לך אי"ה איזה דברים כוללים מעניני תפלות ההול והנהגת דרכי ישרים ולימוד התורה כפי שבקשת ממני וכפי שאני מבין המעמד שלך באיכות ומהות, ואח"כ עניני שבת קודש ואח"כ ענינים מר"ה ויוה"כ וסוכה ואח"כ כללות המועדים וקצת פרטיותיהם כל האפשרי אפס קצתם תראה ותן לחכם ויחכם עוד, ולא רציתי להעתיק לך מהדרושים שת"י בכתבים של מו"ר דוב בער זלה"ה כי הם גדולים ועמוקים וכל דבר צריך לביאור גדול לישבן היטב בלי פקפוק ולאנשים כמותינו אין בהם מוסר רק לגדולי הערך המתקרבים היטב להשי"ת כמ"ש"ל במשנה הבנים יוצאים בקשרים רק כתבתי מה שהבנתי שהוא לתועלתך יותר והכל הוא דברים קדושים מקדושי עליון הנ"ל ושלום.

קונטרס השני

והנה באמת מה ענין הנהגת האדם בדרכי עבודת השי"ת אין לדבר זה הקר האף שהאריכו כל ספרי מוסר אשר נתגלו בדור הזה הרבה אעפ"כ אין כל האדם יכול לעמוד עליהם לקיים דבריהם הנאמרים באמת כי לפי דבריהם היה צריך האדם להיות פנוי מכל וכל בלי שום עסק וכלי שום דאגה ומטרדה וכולי האי ואולי שיוכל לשמור ולעשות ר"ל להיות סור מרע ועשה טוב ורצוני בסור מרע כל ענין רע הן כמחשבה הן כדיבור הן במעשה ועשה טוב ג"כ כמוהו וכל דקדוקיהם והרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידם וצריך בדור הזה לעסוק כ"א כמו"מ שלו וכ"א כפרנסתו וכזה יש אכדון גדול לנפש מעבודת השי"ת האמתיות הידוע לנו כמש"ל וכמו שידעת הרבה. אבל ח"ו מהמת זה לא נתרשל עצמינו מלשמור ולעשות בכל מה שנוכל ונקח ראייה מעסקי העוה"ז השפל ואפל אשר התאוה גוברת מאד יומם ולילה לא ישבותו העוסקים אפילו שיש להם כל צרכם ממזון ולבוש להם ולנשותיהם ולבניהם הכל כאין להם כי יש להם אהבה גדולה לממון ויראה גדולה מן ההעדר ח"ו ואותם אשר אין בידם רק מעט אשר לפי הנראה לא יצליח בזה הממון מעט ולא יוכל לעשות בו מאומה כי מעט מזעיר הוא אעפ"כ הוא מתחזק ומתגבר בכל מה שיוכל לשיעסוק וירויה ושיהיה לו עכ"פ מן המזון והמלבוש די הסיפוק בצימצום ולא יהיה כיערום וכחוסר כל ח"ו, מזה נקח ראייה לאנשים כמונו אשר נפשותינו מנוגעת ממדות רעות וחטאות נעורינו ופשעינו וחדשות הנוספות בכל יום כדיבור ובמחשבה ובמעשה ואנו דלי מעש וריקי כשרון במצות ובמע"ט, אבל ח"ו מחמת זה לא נלך לאיבוד לגמרי ח"ו ליאש עצמינו מכל וכל מחמת שפלותינו כי זה מתחבולות היצה"ר לרמות את האדם בעבודה הפסולה וכמש"ל הרבה מזה שים לבך ועיניך בו אבל עלינו מוטל החוב הגמור לאמור איש אל רעהו הזק ונתחזק כמו אנשי חיל המאבדים המלהמה ונגפים ח"ו וצריך להם להתחזק בלב שלם ולעמוד על עמדם ולא ינוסו כי תהלת נפילה ניסה, כן הענין הזה במלחמות היצר שהוא מלהמה גדולה מאד ומתהזקת בכל רגע ואין איש יודע מזה כי רוב המון כבר נלכדו כרשת היצה"ר ויצרם מושל עליהם ומעט המה אשר ערכו מלחמה נגדו ומהם מעט מן המעט

כדי להתרחק מהשי"ת וענוה דקדושה אדרבה כדי להתקרב א"ע להשי"ת ולבוא לשפלות באמת, וזהו הכוונה של עולת תמיד ר"ל הכתוב אומר עולת תמיד מדת החסד דקדושה שמרומז בעולת גימ' אכ"ג ית"ץ שם זה בחסד עי"ז האדם עולה תמיד להשי"ת מעלה מעלה בכל יום ויום יותר והכל הוא ע"י השפלות שבלבו שדומה לו שעדיין לא עבד את השי"ת והוא שפל מאד ואין יוצא נגד השי"ת ורוצה לעבדו יותר וזהו העשויה בהר סיני שרומז לשפלות כמשרז"ל (מגילה כ"ט) שלכן נתנה התורה על הר סיני לפי שהוא שפל שבהרים לרמוז לענוה שצריך להתורה והחסד הזה מכניע הקליפה שהיא הענוה הפסולה המרומזת כמלת תולע כנ"ל שרצונה להקטין השפע ולהחריב העולם ע"י התרשלות בני אדם מלהתקרב להשי"ת ע"י פיתוי הענוה המזויפת שלה כנ"ל.

לב

ונחזור לענינינו בענין המדרש היות כבר נודע מ"ש הבעש"ט ז"ל ששאלוהו על ענין פרה אדומה היכן היא רמוזה לבא מזה לעבודת השי"ת תמיד כמש"ל שכל המצות הן נצחיות בשכל אף שבפועל הם בזמן ובמעשה בשכל הם תמיד נצחיים, כי התורה הוא אלהותו ואלהותו היא נצחיות כמו שאומרים כל תלמידי הבעש"ט בשמו שכל התורה צריכה להמצא תמיד בכל זמן בדרך חכמה ושכל שיש ללמוד מכל המצות רמיוזה וא"א להאריך בזה ולצאת מן הענין ושאלוהו על פרה אדומה שמטהרת הממאים ומטמאת המטהרים והשיב שזה ענין הנבחות שמתחלה אם האדם מתנהג בדרך לא טוב ורחוק מהשי"ת התחלת תקינו הוא מצד הגבהות ושלא לשמה כמו להתפארות או עוה"ב שזהו ג"כ גבהות נסתר שחושב שראוי שישלם לו הקב"ה שכר על מעשיו וחושב א"ע שעושה איזה דבר למענו, ובאמת מצידנו בלתי כח הבורא מה אנו והאיך יתכן שכר רק מתחלה א"א לבוא לזה וח"ו ישאר בחיצונות והותר לו לאחוז בגבהות והתפארות ויעשה שלא לשמה ומתוך שלא לשמה יבא לשמה ובלשמה צריך להיות זך מכל סוג גבהות כ"א יתערב בלשמה פניה מצד הגבהות תפסול העבודה נמצא הנבחות מטטהרת הממאים הרחוקים מהשי"ת ומטמא את המטהרים שנתקרבו כבר להשי"ת שח"ו אם יתערב בם גבהות מתועב לפני ה', וכבר אמרתי בפסוק (ויקרא י') כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה' קרבן ראשית כו' ואל המזבח לא

יעלו כו' שהרמו בשאור ודבש לגבהות שהם מרתיחים ועולים כמו הגבהות שמגביה לב האדם ואמר הכתוב לא תקטירו ממנו אשה לה'. רק קרבן ראשית ר"ל ראשית התקרבות להשי"ת מותר להיות בגבהות אבל אח"כ אל המזבח העליון לא יעלו לריח ניהוח לה' שאין נחת רוח לפניו בגבהות ח"ו כי תועבת ה' כל גבה לב אפילו בכל דהו כידוע. נמצא הגבהות נק' מטהרת הטמאים וכו' וענין זה הוא אפי' בצדוקים שהם כבר טהורים הוא נוהג תמיד ע"ד הנ"ל שצריך להתקרב לה' בגבהות ושפלות כי קודם שירצה האדם להתקרב להשי"ת ע"י איזה מצוה תורה ותפלה או מצוה נמצא עדיין הוא מרוחק ונקרא לערך הקירוב שיתקרב ויתקדש אח"כ ע"י העובדא שעתידי לעשות נקרא עתה ע"ד הכנוי טמא ומרוחק מהשי"ת וא"א להתקרב להשי"ת אם לא יהיה לו גבהות דהיינו שיוגבה לכו בדרכי ה' שאל"כ יאמר לו יצרו שאתה אינך ראוי להתקרב אליו כנ"ל, לזה צריך להשתמש בגבהות ולהגביה לכו בדרכי ה' להתקרב דווקא ובאמת הוא שפלות כמש"ל רק שדומה לגבהות נגד היצה"ר שרוצה לפתותו מצד מצוה שמצוה להיות שפל, וא"כ ע"י גבהות זה יטהר ויתקרב להשי"ת כשיעשה העובדא של תפלה או תורה או מצוה ואח"כ בעת העובדא שעושה או אח"כ צריך לשמור א"ע מכל צד גבהות וישפל לפני השי"ת ולפני כל ולא ידומה לו שהוא גדול מחכירו כשיראה שהם אינם עושים עובדא זו כי זהו גבהות וכבר ידעת המוסר השכל מהבעש"ט ולה"ה על זה וכתוב הדור הוא ומפורסם מבעש"ט אצל כל איך לשוב אל לבו על זה ואין צריך להאריך בזה. נמצא הגבהות בשעת המעשה שאז הוא נקרא טהור ואז הגבהות מטמא הטהורים ח"ו והגבהות נקרא פרה שמפרה ומגדל דעת האדם, והאדומה מצד הקליפה ויש עוד טעם אחר על זה שנקרא כן ולא רצייתי להאריך, ונקרא זה פרה אדומה שמטהרת את הטמאים כו' ולז"א כמדרש מה ראה קרח לחלוק על משה היכן ראה וחשד שיהיה למשה התנשאות ח"ו הלא ידע שודאי היה משה מוכתר בענוה עד שהעיד עליו הכתוב שתייה עניו מכל האדם אשר על פני האדמה אפילו מכל השפלים הנקרא אדם אשר ע"פ האדמה, והוא היה עניו יותר מהם, וא"כ האיך השדו בעון הגבהות לצדיק כזה, והלא קרח פקח היה והשיב המדרש פרה אדומה ראה ר"ל שראה שמדת הגבהות מוכרח להיות לכל צדיק לעבודת השי"ת אפילו לצדיקים גדולים כנ"ל והיא מטהרת את הטמאים כנ"ל וחשב שמשא טעה להיפוך כי מה שהתנשא על העם הוא ואהרן להתקרב

להשי"ת לא היה מחמת הגבהות המותר המטהרת הטמאים והמרוחקים רק נתערבה בהם הגבהות האסור המטמאת הטהורים ועי"ז נשא לכם להתקרב להשי"ת הוא ואהרן יותר מכל העם ולהיות מלך ולעשות הכל ע"פ מאמרו וחשב שהיה זה מצד גבהות ולא האמין שמפי הדיבור עשה הכל ולדין את משה לכף זכות אלא חשב שמשה טעה וסבר שזה הגבהות הוא לש"ש ובאמת הוא שלא לש"ש רק מצד גבהות הרע, ועליו השוב להיפוך שהוא מצד הטוב והכל מפני חסרון האמונה וחסרון טהרת הלב מקנאה וכבוד וזה פרה אדומה ראה והבין היטב כי הוא דבר עמוק וא"א לפרש בכתב היטב רק להבין בעומק הלב.

ובמ"ש לך בקונטרס הזה די לך אם תרצה לעסוק בו תמיד בהתכוונות גדול תבין דבר מתוך דבר כי לדעתי כתבתי לך די כל האפשר לפי השגתך והשגתי אף שבאמת זה עדיין אינו רק התחלה רק לערך דעתינו הקלושה שאין אנו משיגים יותר די בזה המעט הכולל הרבה למשכיל ורוצה לעבוד השי"ת ומתקרב אליו והכלל כי לא המדרש הוא עיקר אלא המעשה.

ובקונטרס השני בדעתי לכתוב לך אי"ה איזה דברים כוללים מעניני תפלות החול והנהגת דרכי ישרים ולימוד התורה כפי שבקשת ממני וכפי שאני מבין המעמד שלך באיכות ומהות, ואח"כ עניני שבת קודש ואח"כ ענינים מר"ה ויוה"כ וסוכה ואח"כ כללות המועדים וקצת פרטיותיהם כל האפשרי אפס קצתם תראה ותן לחכם ויחכם עוד, ולא רציתי להעתיק לך מהדרושים שת"י בכתבים של מו"ר דוב בער זלה"ה כי הם גדולים ועמוקים וכל דבר צריך לביאור גדול לישבן היטב בלי פקפוק ולאנשים כמותינו אין בהם מוסר רק לגדולי הערך המתקרבים היטב להשי"ת כמש"ל במשנה הבנים יוצאים בקשרים רק כתבתי מה שהבנתי שהוא לתועלתך יותר והכל הוא דברים קדושים מקדושי עליון הנ"ל ושלוש.

קונטרס השני

והנה באמת מה ענין הנהגת האדם בדרכי עבודת השי"ת אין לדבר זה חקר האף שהאריכו כל ספרי מוסר אשר נתגלו בדור הזה הרבה אעפ"כ אין כל האדם יכול לעמוד עליהם לקיים דבריהם הנאמרים באמת כי לפי דבריהם היה צריך האדם להיות פנוי מכל וכל בלי שום עסק ובלי שום דאגה וטרדה וכולי האי ואולי שיוכל לשמור ולעשות ר"ל להיות סור מרע ועשה טוב ורצוני בסור מרע כל ענין רע הן במחשבה הן בדיבור הן במעשה ועשה טוב ג"כ כמוהו וכל דקדוקיהם והרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידם וצריך בדור הזה לעסוק כ"א במו"מ שלו וכ"א בפרנסתו ובוה יש אכדון גדול לנפש מעבודת השי"ת האמתיות הידוע לנו כמש"ל וכמו שידעת הרבה. אבל ח"ו מחמת זה לא נתרשל עצמינו מלשמור ולעשות בכל מה שנוכל ונקח ראייה מעסקי העוה"ז השפל ואפל אשר התאווה גזברת מאד יומם ולילה לא ישבותו העוסקים אפילו שיש להם כל צרכם ממזון ולבוש להם ולנשותיהם ולבניהם הכל כאין להם כי יש להם אהבה גדולה לממון ויראה גדולה מן ההעדר ח"ו ואותם אשר אין בידם רק מעט אשר לפי הנראה לא יצליח בזה הממון מעט ולא יוכל לעשות בו מאומה כי מעט מזעיר הוא אעפ"כ הוא מתחזק ומתגבר בכל מה שיוכל לשיעסוק וירויה ושיהיה לו עכ"פ מן המזון והמלבוש די הסיפוק בצימצום ולא יהיה ביערום ובהוסר כל ח"ו, מזה נקח ראייה לאנשים כמונו אשר נפשותינו מנוגעת ממדות רעות והטאות נעורינו ופשעינו והרשות הנוספות בכל יום בדיבור וכמהשכה וכמעשה ואנו דלי מעש וריקי כשרון במצות ובמע"מ, אבל ח"ו מחמת זה לא נלך לאיבוד לגמרי ח"ו ליאש עצמינו מכל וכל מחמת שפלותינו כי זה מתהבולות היצה"ר לרמות את האדם בעבודה הפסולה וכמש"ל הרבה מזה שים לכך ועיניך בו אבל עלינו מוטל תחוב הגמור לאמור איש אל רעהו הזק ונתחזק כמו אנשי חיל המאבדים המלהמה ונגפים ח"ו וצריך להם להתחזק בלב שלם ולעמוד על עמדם ולא ינוסו כי תהלת נפילה ניסה, כן הענין הזה במלהמות היצר שהוא מלחמה גדולה מאד ומתחזקת בכל רגע ואין איש יודע מזה כי רוב המון כבר נלכדו ברשת היצה"ר ויצרם מושל עליהם ומעט המה אשר ערכו מלהמה נגדו ומהם מעט מן המעט

שהצליחו בלהמתם לנצחו ולאכדו ורוב מן הצדיקים הנלחמים אתו לא גמרו מלחמתם אבל מחמת זה ח"ו לא יקופח שכרם ואף גם להשי"ת יש נחת גדול מן המלחמה הזוה כי ענין המלחמה עם היצה"ר הלא עיקרה היא בעבודת שבלב זו תפלה כי כל היום א"א להלחם כנגדו כי אין בידנו כלי זיון, אבל בתפלה האדם לובש מלית ומוכתר בתפילין והם בגדי מלחמה לשטן ואוזר א"ע בגבורה לכבוש יצרו לכיון נפשו להכינה במחשבה טהורה לכוראה ע"י חרב פיפיות היינו הדיבורים הקדושים מקרבנות ופסוקי דזמרה ולוקח רומח בידו רמ"ח תיבין דק"ש עד שמפיל חיל הרבה מהם ויקל לו לכיון נפשו במחשבה נכונה בתפלת לחש להיות המחשבה והדיבור אחד אף שאינו יכול להיות בדו"ר עכ"ז עולים דברי תפילתו ע"י התקשרות האדם א"ע באמרו הריני מקבל עלי מ"ע של ואהבת לרעך כמוך וכולל א"ע באהבה גמורה עם נשמות קדושות הצדיקים שבדור שמכיר דיוקנם ויצייר אותם לפניו בעת שהוא במהשבתו שזו סגולה ותועלת גדול כמבואר בחס"ל, ובאמת שמעתי מפ"ק הרב האלהי מהו' יחיאל מיכל זלה"ה שאמר קודם כל תפלה אני מקשר א"ע עם כל ישראל הן עם הגדולים ממני והן בקטנים ממני, ותועלת התקשרות הגדולים ממני שע"י תתעלה מחשבתי ותועלת התקשרות בקטנים ממני שיעלו על ידי ע"כ שמעתי מפיו הקדוש (ע"י כס' פרי חיים על אבות להה"מ מזלאטשיב זצ"ל פ"ד משנת ר' מתיא בן חרש אומר ד"ה או יאמר הוי מקדים כו').

ב

וענין התקשרות אפרש לך קצת מה שאני מבין לפי קט שכלי. כבר ידעת מענין אהבה שכתב שם בר"ח מד' אותיות אהבה איך זה מורה התקשרות ד' רוחין, וענין זה היא כנשיקה אבל כחשיקה ימצא ג"כ כענין כשהאדם מתעורר לאהוב דרך משל את בנו אפילו שלא בפניו וכו' אבל זה האהבה המתעוררת מקשרת נשמת שניהם כאותו רגע אע"פ שהם רחוקים זה מזה מפני ב' טעמים א' ברוהניות אין שייך ריחוק מקום ומופת על זה הענין אמר הרב ר' מנחם מענדל ע"ה שבפחיתות ח"ו כשהנואף מחשב ומהרהר באשה הידוע לו תיכף מתעוררת אהבתו והתקשרותו וכל הרעות ח"ו אף שהיא רחוקה ממנו, טעם ב' והוא ענין אחד עם הראשון כי אהבה לא יהיה אלא בין ב' בני אדם המכירים זא"ז שראו את עצמם פכ"פ כמבואר בש"ע לענין מי שרואה את חבירו לאחר זמן לדרך על ראיתו

ע"ש (באו"ח סי' רכ"ה ס"ב דמי שלא ראה את חבירו מעולם אינו מברך כיון דלא ראהו אינו אוהבו כל כך מג"א ס"ק ג') ואז בעת ראייתם זא"ז ונתקשרו אז באהבה זל"ז נחקק דיוקן כ"א במחשבת חבירו וכל מחשבה עולה קומה שלימה אע"פ שנראה לנו כל מה שהוא מנושם הוא יש, והרוחניות דומה לנו שאין בו ממש כל זה השקר הוא מצידינו שאנו בעלי החומר ועוסקים תמיד בחומריות אבל באמת הוא להיפוך כי הלא הרוחניות מקיים הגשמיות ובלעדו הוא אפס ואותו הרוחניות שאינו בגוף הוא גדול באיכות ובכח מאותו שהוא בגוף כי אותו שהוא בגוף הוא נלאה מחמת שיש עמו הפיכו שהוא החומריות לזה כה הדיבור שבאדם הוא יותר פועל מכל המעשה מפני שיוצא מהומריות האדם לחוץ ונתהווה רוחני בלי גוף, והמופת על זה שמעתי מפי הצדיק ר' שלמה ווילנער בשם ר' משה חאגיז בעל המחבר לקט הקמח שבש"ע שהרוח יש בכחו לעקור הרים ואילנות ובתים אע"פ שהוא רוחני לבד והם גשמיים ויש בהם ממש גדול והוא אין בו ממש אבל אדרבה מפני כך הוא כחו גדול כי הוא רוחני לבד, ועי"ז הוא מפרש הכתוב ר' שלמה הנ"ל שאמר (עמוס ד') כי יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו ר"ל איך כח דיבורו גדול מאד שר"ל שלשון יוצר הוא מדרגה קטנה מבורא וכתב אצל הרים שהם גשמיים לשון יוצר ואצל רוח שהם רוחניים לשון בורא שהוא גדול והרי הרוח עוקר הרים הוא גדול מן ההרים וזה מופת שהרוחניות שבלי גוף גדול מזה שבגוף ומגיד לאדם מה שיחו ר"ל איך כח דיבורו גדול מאד מפני שנתפשט מן הגוף לחוץ עכ"ד.

ולפ"ז כ"ש מחשבה שהוא רוחניות יותר יש לה כח יותר וגדולה יותר כידוע שבמהשבה יכול האדם לחשוב חכמתו וכל מלאכתו שישנו בעולם כולם יכללו במחשבת האדם כנודע כי הוא כח של מעלה מכל הגוף ומתחיל בגוף ומשומט בהוץ בכל מקום שרוצה האדם להשימו, נמצא זה הדיוקן שבמחשבה הוא קומה ורוחניות של אותו האדם שראה רק שהוא נעלם בו ובעת שמתעורר אהבה אליו אזי אותו אהבה מקשרת ומייחדת אותו עם אותו דיוקן שבלבו, ואהבה גימ' אחד והוא כח החסד המקשר הכל כידוע כי חסד גורם החיבור כמשה"כ (ויקרא כ') חסד היא בפי' עריות ויש עוד בזה דברים ואין פנאי לכתבם, ונמצא בהתקשרות האדם עצמו עם הצדיקים ועם כל ישראל הישרים בלבותם ואח"כ מתחיל להתפלל אע"פ שלא יעלה לו רק פי' המלות דהיינו שיהיה לו במחשבתו אותו הדיבור שהוא מזכיר בצורת אותיותיו

עכ"ז אם הוא בתמימות דהיינו שנוצח את עצמו לתמימות אע"פ שיצרו מקטריגו לפניות אחרות הוא משכרו בכל מה שיוכל ומכריח את עצמו למחשבות תמימות להשי"ת, אפילו במחשבה דקה כזה הנה יש בדבריו קצת חיות כי חיות הדיבור הוא המחשבה והיות המחשבה הוא אהבה ויראה ואם יש בו קצת חיות יכול לעלות אע"פ שבעצמו אינו יכול לעלות בלי זרועות שהם אהבה ויראה הפורחת בהם עכ"ז עולה ע"י התכללותה בצדיקים, משא"כ אם ח"ו הדיבור מופרד מן המחשבה הוא מת ולא המתים יהללו כו' ומשל נכבד על זה שמעתי מהמנוח הצדיק מוה' ישכר בער ז"ל מקהלתינו שאמר משם רבו ר' מענדל למשל אם נוסעים סיעה אהת מהרבה בני אדם ברגליהם לאיזה מקום ונחלה אחד מהם ח"ו והם צריכים ליסע או בודאי לא יניחוהו לאבוד שם רק אם אינו יכול לילך יאחזוהו בזרועותיו להוליכו, משא"כ אם ח"ו ימות אחד מהם למה לתם מת יקברוהו שם והנמשל הוא אם הדיבור הוא עם המחשבה אחד אפילו בלא דו"ר הוא כמו חולה שיש לו חיות מעט ויסעוהו הצדיקים כנ"ל משא"כ בלא מחשבה כלל כמת הוא חשוב ח"ו וזורקין אותו לאשפה, ואומר עוד אם ח"ו הוא כך אעפ"כ רצון המלך עושים ג"כ אם לא אפשר כלל כי המלך צריך לכלבים ג"ב ומזונותן עליו והם התפלות הפסולות לגמרי רק לא מפני זה יפול עלינו לתת אנחנו מנת הכלבים מוטב לנו ליתן מזון למלך עצמו או עכ"פ למשרתיו הקרובים הם העולמות הקדושים.

ג

ואמר הרב ר' בער זלה"ה משל נהמד על ענין זה מענין המחשבות הזרות המתגוללות ומתנפלות עלינו הרכה בתפלה וצורך טרחא גדולה להכריחם ויותר מהשבות הפניות הזרות שכמעט אין ביכולת ב"ו להכניעם אם לא בעזר אלהים ואמר הוא זלה"ה בזה סודות נפלאות על זה הלא קצתם כתובים בכתבים אשר במחניכם אבל דברים ההם הם בערך אנשים גדולי הערך ואנחנו לא נדע מזה מאומה איך לעלות מחשבה זרה לשרשה כמ"ש שם וכמ"ש לך בקונטרס הראשון. (אות י"ז) אבל המשל הזה הוא טוב לנו שאמר שענין זה הוא שלפעמים יותר שמתגבר אדם להתפלל יבואו לו מחשבות רעות וזרות יותר, וענין זה למשל אם אדם יש לו בן נהמד בעל שכל גדול בתורה וחרף ונהנה מאד ממנו ורוצה להיות לו עוד יותר נחת ממנו וכא אצלו אורח א' למוך גדול ומבקש ממנו לתהות על קנקנו של

תינוק זה ואורח זה מנסהו ומקשה לו ומבלבלו מן הפשוטה להעקימו כדי לנסותו והנער משיב לו על כל דבר ואינו מניח א"ע להנצח ואביו יש לו נחת גדול מזה וכשרואה האורח שאביו יש לו נחת גדל מזה הא מוסיף לעקשו ולהעקימו ולהקשות לו ולהסירו מן דרך ההלכה כדי שלא ינוח א"ע לנצח ויהיה לאביו תענוג גדול יותר עכ"ד.

וענין זה השי"ת רוצה להשתעשע בילד שעשועים עמו ישראל וצונו להדבק בו בהאבה וזה נקרא הלכה ר"ל הליכה לבורא ית"ש, ואמר הבעש"ט מ"ש האר"י ז"ל שהלכה ר"ת הריעו לה' כל הארץ. ר"ל שלהליכה זו צריך לשבר כל הארצות והומרויות והלכה זו אפשר הוא כפשוטה לעסוק בה ונתן לנו מנסה אחד הוא היצה"ר לנסות לנו בה כדרך שמנסין התינוק בהלכה והוא מקשה ומפרק ומבלבל הפשוטה להסיכנו לדרך עקום, וכשאנו חכמים ואין אנו מניחים אותנו אזי יש להשי"ת תענוג גדול וכשרואה היצר שיש להשי"ת תענוג והוא נברא ג"כ למען השי"ת כמ"ש (תהלים קמ"ה) רוח סערה עושה דברו וכמ"ש בזהר ממשל הזונה הידוע הוא מכיין א"ע לנסות לנו יותר ומסבב להעקימו יותר וזה סיבת התנברות המחשבות זרות בתפלה כל זה אמר הרב ר' בער ולה"ה.

ד

נמצא לפי זה נקה ראוי מדבריו אע"פ שאין יכולים לנצח את היצה"ר בתחבולותיו המרובים והרבות המחשבות המקיפים אותנו כי כסלי לעוגי' עכ"ז כל מה שנוכל נעשה ויהיה להשי"ת ג"כ תענוג כמו במשל אם הנער אינו יכול לנצח לבוא על האמת אבל עכ"פ הוא מפלפל כך או כך אע"פ שאינו בא על האמת עכ"ז יש לאביו קצת נחת רוח ממנו באומרו שאני רואה שעכ"פ מתגבר א"ע, משא"כ אם שואלים להנער והוא עומד ומשומם ושותק כאבן דומם אזי האב מתבייש ה"ו מהבן כי רואה שאין לו הבנה כלל, כל זה יובן במעט השקפה וממנו תקה לך ראייה לכמה דברים אחרים לכפיות היצה"ר שצריך לכל עובדא ובכל מדה אמת כי מיקר כפיות היצר הוא בתפלה אבל צריך בכל פעם שבא לידינו מדה רעה לכפותה בכל האפשר ויהיה להשי"ת נחת גדול מזה כמשרו"ל. ולזה בראנו אע"פ שלא נגמר המלחמה כנ"ל והבן הכל דבר מתוך דבר ואני לא באתי אלא להזכירך ולעוררך אבל ידעתי שאתה יש לך לב להבין הרבה בדברים מועטים ותן להכם ויחכם עוד.

שהצליחו בלחמתם לנצחו ולאבדו ורוב מן הצדיקים הנלחמים אתו לא גמרו מלחמתם אבל מחמת זה ח"ו לא יקופח שכרם ואף גם להשי"ת יש נחת גדול מן המלחמה הזו כי ענין המלחמה עם היצה"ר הלא עיקרה היא בעבודת שבלב זו תפלה כי כל היום א"א להלחם כנגדו כי אין בידינו כלי זיין, אבל בתפלה האדם לובש מלית ומוכתר בתפילין והם כנדי מלחמה לשמן ואוזר א"ע כגבורה לכבוש יצרו לכיין נפשו להכניגה במהשבה מהורה לבוראה ע"י הרב פיפות היינו הדיבורים הקדושים מקרבנות ופסוקי דזמרה ולוקח רומח בידו רמ"ח תיבין דק"ש עד שמפיל חיל הרבה מהם ויקל לו לכיין נפשו במהשבה נכונה בתפלת להש להיות המחשבה והדיבור אחד אף שאינו יכול להיות בדו"ר עכ"ו עולים דברי תפילתו ע"י התקשרות האדם א"ע באמרו הריני מקבל עלי מ"ע של ואהבת לרעך כמוך וכולל א"ע באהבה גמורה עם נשמות קדושות הצדיקים שבדור שמכיר דיוקנם ויצויר אותם לפניו בעת ההוא במהשבתו שזו סגולה ותועלת גדול כמבואר בחס"ל, ובאמת שמעתי מפ"ק הרב האלהי מהו' יחיאל מיכל זלה"ה שאמר קודם כל תפלה אני מקשר א"ע עם כל ישראל הן עם הגדולים ממני והן בקטנים ממני, ותועלת התקשרות הגדולים ממני שע"י תתעלה מחשבתו ותועלת התקשרות בקטנים ממני שיעלו על ידי ע"ב שמעתי מפיו הקדוש (עו' בס' פרי חיים על אבות להה"מ מולאמשיב וצ"ל פ"ד משנת ר' מתיא בן חרש אומר ד"ה או יאמר הוי מקדים כו').

ב

וענין התקשרות אפרש לך קצת מה שאני מבין לפי קט שכלי. כבר ידעת מענין אהבה שכתב שם בר"ח מד' אותיות אהבה איך זה מורה התקשרות ד' רוחין, וענין זה היא בנשיקה אבל בחשיקה ימצא ג"כ כענין כשהאדם מתעורר לאהוב דרך משל את בנו אפילו שלא בפניו וכו' בלבו אהבתו זה האהבה המתעוררת מקשרת נשמת שניהם באותו רגע אע"פ שהם רחוקים זה מזה מפני ב' טעמים א' ברוחניות אין שייך ריחוק מקום ומופת על זה הענין אמר הרב ר' מנחם מענדל ע"ה שבפחיתות ח"ו כשהנואף מחשב ומהרהר באשה הידוע לו תיכף מתעוררת אהבתו והתקשרותו וכל הרעות ח"ו אף שהיא רחוקה ממנו, טעם ב' והוא ענין אחד עם הראשון כי אהבה לא יהיה אלא בין ב' בני אדם המכירים זא"ז שראו את עצמם פב"פ כמבואר בש"ע לענין מי שרואה את חברו לאחר זמן לברך על ראיתו

ע"ש (באו"ח סי' רכ"ה ס"ב דמי שלא ראה את חכירו מעולם אינו מברך כיון דלא ראהו אינו אהבו כל כך מג"א ס"ק ג') ואז כעת ראיתם זא"ז ונתקשרו אז באהבה זל"ז נחקק דיוקן כ"א במחשבת חכירו וכל מחשבה עולה קומה שלימה אע"פ שנראה לנו כל מה שהוא מגושם הוא יש, והרוחניות דומה לנו שאין בו ממש כל זה השקר הוא מצידנו שאנו בעלי ההומר ועוסקים תמיד בחומרות אבל באמת הוא להיפוך כי הלא הרוחניות מקיים הגשמיות ובלעדו הוא אפס ואותו הרוחניות שאינו בגוף הוא גדול באיכות ובכח מאותו שהוא בגוף כי אותו שהוא בגוף הוא נלאה מחמת שיש עמו הפיכו שהוא החומרות לזה כח הדיבור שבאדם הוא יותר פועל מכל המעשה מפני שיוצא מהומרות האדם לחוץ ונתהווה רוחני בלי גוף, והמופת על זה שמעתי מפי הצדיק ר' שלמה ווילנער בשם ר' משה האגוז בעל המחבר לקט הקמח שבש"ע שהרוח יש בכחו לעקור הרים ואילנות וכתים אע"פ שהוא רוחני לכד והם גשמיים ויש בהם ממש גדול והוא אין בו ממש אבל אדרכה מפני כך הוא כחו גדול כי הוא רוחני לבד, ועי"ז הוא מפרש הכתוב ר' שלמה הנ"ל שאמר (עמוס ד') כי יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו ר"ל איך כח דיבורו גדול מאד שר"ל שלשון יוצר הוא מדרגה קטנה מבורא וכתב אצל הרים שהם גשמיים לשון יוצר ואצל רוח שהם רוחניים לשון בורא שהוא גדול והרי הרוח עוקר הרים הוא גדול מן ההרים וזה מופת שהרוחניות שבלי גוף גדול מזה שבגוף ומגיד לאדם מה שיחו ר"ל איך כח דיבורו גדול מאד מפני שנתפשט מן הגוף לחוץ עכ"ד.

ולפ"ז כ"ש מחשבה שהוא רוחניות יותר יש לה כח יותר וגדולה

יותר כידוע שבמחשבה יכול האדם לחשוב חכמתו וכל מלאכתו שישנו בעולם כולם יכללו במחשבת האדם כנודע כי הוא כח של מעלה מכל הגוף ומתהיל בגוף ומשוטט בחוץ בכל מקום שרוצה האדם להשיטו, נמצא זה הדיוקן שבמחשבה הוא קומה ורוחניות של אותו האדם שראה רק שהוא נעלם בו וכעת שמתעורר אהבה אליו אזי אותו אהבה מקשרת ומייחדת אותו עם אותו דיוקן שכלכו, ואהבה גימ' אחד והוא כח החסד המקשר הכל כידוע כי חסד גורם החיבור כמשה"כ (ויקרא כ') חסד היא בפי' עריות ויש עוד בזה דברים ואין פנאי לכתבם, ונמצא בהתקשרות האדם עצמו עם הצדיקים ועם כל ישראל הישרים כלבותם ואח"כ מתחיל להתפלל אע"פ שלא יעלה לו רק פי' המלות דהיינו שיהיה לו במחשבתו אותו הדיבור שהוא מזכיר בצורת אותיותיו

עכ"ז אם הוא בתמימות דהיינו שנוצח את עצמו לתמימות אע"פ שיצרו מקטרינו לפניות אחרות הוא משכרו ככל מה שיוכל ומכריח את עצמו למחשבות תמימות להשי"ת, אפילו במחשבה דקה כזה הנה יש בדבריו קצת חיות כי היות הדיבור הוא המחשבה וחיות המחשבה הוא אהבה ויראה ואם יש בו קצת חיות יכול לעלות אע"פ שבנינו אינו יכול לעלות בלי זרועות שהם אהבה ויראה הפורחת בהם עכ"ז עולה ע"י התכללותה בצדיקים, משא"כ אם ח"ו הדיבור מופרד מן המחשבה הוא מת ולא המתים יהללו כו' ומשל נכבד על זה שמעתי מהמנוח הצדיק מזה' ישכר כער ז"ל מקהלתנו שאמר משם רבו ר' מענדל למשל אם נוסעים סיעה אהת מהרבה בני אדם ברגליהם לאיזה מקום ונחלה אחד מהם ח"ו והם צריכים ליסע אז בודאי לא ינייהוהו לאבוד שם רק אם אינו יכול לילך יאחזוהו כנרועותיו להוליכו, משא"כ אם ח"ו ימות אחד מהם למה להם מת יקברוהו שם והנמשל הוא אם הדיבור הוא עם המחשבה אחד אפילו בלא דו"ר הוא כמו חולה שיש לו חיות מעט ויסעוהו הצדיקים כנ"ל משא"כ בלא מחשבה כלל כמת הוא חשוב ח"ו וזורקין אותו לאשפה, ואומר עוד אם ח"ו הוא כך אעפ"כ רצון המלך עושים ג"כ אם לא אפשר כלל כי המלך צריך לכלבים ג"כ ומזונותן עליו והם התפלות הפסולות לגמרי רק לא מפני זה יפול עלינו לתת אנחנו מנת הכלבים מוטב לנו ליתן מזון למלך עצמו או עכ"פ למשרתיו הקרובים הם העולמות הקדושים.

ג

ואמר הרב ר' בער זלה"ה משל נחמד על ענין זה מענין המחשבות הזרות המתגוללות ומתנפלות עלינו הרבה בתפלה וצריך פרחא גדולה להכריחם ויותר מחשבות הפניות הזרות שכמעט אין ביכולת ב"ו להכניעם אם לא בעזר אלהים ואמר הוא זלה"ה כזה סודות נפלאות על זה הלא קצתם כתובים בכתבים אשר במחניכם אבל דברים ההם הם בערך אנשים גדולי הערך ואנחנו לא נדע מזה מאומה איך לעלות מחשבה זרה לשרשה כמ"ש שם וכמ"ש לך בקונטרס הראשון. (אות י"ז) אכל המשל הזה הוא טוב לנו שאמר שענין זה הוא שלפעמים יותר שמתגבר אדם להתפלל יבואו לו מחשבות רעות וזרות יותר, וענין זה למשל אם אדם יש לו בן נחמד בעל שכל גדול בתורה וחרוף ונהנה מאד ממנו ורוצה להיות לו עוד יותר נחת ממנו ובא אצלו אורח א' למדן גדול ומבקש ממנו לתהות על קנקנו של

תינוק זה ואורח זה מנסהו ומקשה לו ומבלבלו מן הפשוטה להעקימו כדי לנסותו והנער משיב לו על כל דבר ואינו מניח א"ע להנצח ואביו יש לו נחת גדול מזה וכשרואה האורח שאביו יש לו נחת גדל מזה הא מוסיף לעקשו ולהעקימו ולהקשות לו ולהסירו מן דרך ההלכה כדי שלא ינוח א"ע לנצח ויהיה לאביו תענוג גדול יותר עכ"ד.

וענין זה השי"ת רוצה להשתעשע בילד שעשועים עמו ישראל וצונו להדבק בו כהאבה וזה נקרא הלכה ר"ל הליכה לבורא ית"ש, ואמר הבעש"ט מ"ש האר"י ז"ל שהלכה ר"ת הריעו לה' כל הארץ. ר"ל שלהליכה זו צריך לשבר כל הארצות והומריות והלכה זו אפשר הוא כפשוטה לעסוק בה ונתן לנו מנסה אחד הוא היצה"ר לנסות לנו בה כדרך שמנסין התינוק בהלכה והוא מקשה ומפרק ומבלבל הפשוטה להסיבנו לדרך עקום, וכשאנו חכמים ואין אנו מניחים אותנו אזי יש להשי"ת תענוג גדול וכשרואה היצר שיש להשי"ת תענוג והוא נברא ג"כ למען השי"ת כמ"ש (תהלים קמ"ח) רוח סערה עושה דברו וכמ"ש בזהר ממשל הזונה הידועה הוא מכויז א"ע לנסות לנו יותר ומסבב להעקימנו יותר וזה סיבת התגברות המחשבות זרות בתפלה כל זה אמר הרב ר' בער זלה"ה.

ד

נמצא לפי זה נקח ראוי מדבריו אע"פ שאין יכולים לנצח את היצה"ר בתחבולותיו המרוכזים והרבות המחשבות המקיפים אותנו כי כסלי לעוגי עכ"ז כל מה שנוכל נעשה ויהיה להשי"ת ג"כ תענוג כמו במשל אם הנער אינו יכול לנצח לבוא על האמת אבל עכ"פ הוא מפלפל כך או כך אע"פ שאינו בא על האמת עכ"ז יש לאביו קצת נחת רוח ממנו באומרו שאני רואה שעכ"פ מתגבר א"ע, משא"כ אם שואלים להנער והוא עומד ומשומם ושותק כאבן דומם אזי האב מתכייש ח"ו מהבן כי רואה שאין לו הכנה כלל, כל זה יובן במעט השקפה וממנו תקח לך ראייה לכמה דברים אחרים לכפיות היצה"ר שצריך לכל עובדא ובכל מדה אמת כי מיקר כפיות היצר הוא בתפלה אבל צריך בכל פעם שבא לידינו מדה רעה לכפותה בכל האפשר ויהיה להשי"ת נחת גדול מזה כמשרז"ל. ולזה כראנו אע"פ שלא נגמר המלהמה כנ"ל והבן הכל דבר מתוך דבר ואני לא באתי אלא להזכירך ולעוררך אבל ידעתי שאתה יש לך לב להבין הרבה בדברים מועטים ותן לחכם ויחכם עויד.

מאתו נשאל כי מי גדול ממנו, וכמדומה לי שדי בענין זה שכללתי לך כאן דברים הרבה אם תרצה ליתן עיניך ולבך לדברים אלה לעיין בהם במתון כמה פעמים יבא לך התעוררות גדול בלבך והעיון בזה יהיה בעת שדעתך ולבך פנוים מהכלי העולם כמו אהר חצות לילה או ביום כהתבודדתך בבה"מ הקודש עם חברים המקשיבים לקול דברי יראת השי"ת.

ט

ובענין התענית בודאי לפי מעשינו היינו מחויבים להתענות כמה תעניתים כפי המבואר בכל ספרי המוסר ובפרט בס' ר"ח שער התשובה כי מי הוא נקי מחטאת נעורים, אבל באמת כפי שהעולם נוהגין ועושין המצות מצות אנשים מלומדה והכל למראה עיניהם ישפוטו לא לפי האמת בהשכלת הלב והם סוכרים ועושים הכל כגולם בלי השכלה כמו שהם הושבים שמתפללי' ולומדים תורה ובאמת לפי המבואר בש"ע סי' צ"ח ובשאר מקומות איך צריך שתהיה התפלה כפי שהשכל מהייב באמת וגם לימוד התורה כמה תנאים צריך שהתורה נקנית בהם כמש"ל בקונטרס הראשון (אות ד') לפי האמת אינם מתפללים ואינם לומדים רק מצות אנשים מלומדה ככה הוא ענין התענית כפי שהם מתענין ואין מפשפשי' במעשיהם כלל ואף ביום צומכם עצביכם תנגשו כמש"ה (ישעי' נ"א) הן לריב ומצה תצומו כי ביום התענית מתגבר הכעס ח"ו ועושים כמה עבירות ביום התעני' כמו כעס ולשה"ר וכו' ואעפ"כ חושבים להתענות ומתנאים בו והושבים כבר נמחל להם מה שהטאו ובאמת לא כן, כי עיקר התענית צריך כדי שישבור לב האדם בקרבו כי לב האדם מתנאה ע"י אכילה ושתיה וע"י התענית הוא נכנע, ותענית לשון עני כמ"ש בר"ה ואז יוכל הלב להתחרט מאד על עונותיו כי זהו עיקר התשובה החרטה כמ"ש בשערי תשובה לר"י וזולת זה אין התענית השייב כלום אפי' אם נשמר ביום התענית מן החטא ולומד כל היום בלא תשובה היינו פשופש במעשים והרטה גדולה אינו כלום כ"ש אם ח"ו פוגם ביום התענית באיזה עבירה אפי' קלה, ובאמת לפי שהקב"ה רחמן גדול ושרי לא מצאנוהו שניא כח ואינו בא אל האדם אלא לפי כחו אפשר הקב"ה מקבל מקצת אנשים שעושים תענית בתמימות אע"פ שלא יהיה באופן שכתבתי כי הם אין להם שכל איך לעשות התענית שיהי' רצוי לפני השי"ת אבל אנשים כמונו שידענו כ"ז אם לא נתענה באופן שיהי'

רצוי לפני הש"י כפי שאנו מכינים בודאי לא יקבל הש"י זה התענית וליכול כלבא שירותא וזה התענית ח"ו הולך לריק ולקליפות, הנקרא ריק והרי זה הפסד בכמה אופנים הפסד הגוף אשר בדור הזה התשת כח גדול הוא והפסד הנפש שע"י נאכד הכניע מן הנפש שידומה לו שכבר פרע חובו ובאמת הוסיף חטא על פשע ומתגאה א"ע בחנם, ובאמת אם תוכל להתענות יום א' בשבוע ויהיה נפשך חשקה לזה עשה אבל שיהיה באופן הנ"ל שתתבודד א"ע מכל עסקים כל היום ותפשפש במעשיך וה"ו לא תחזיק א"ע שאתה פורע בזה חיבך רק לבטוח על השי"ת שהוא מוותר לשבים בחרטה גדולה כפי החליקי כפרה שהיה ר"י דורש (יומא פ"ו) ויותר מזה אם תוכל ותהשוק עשה רק שלא יהיה תיקונך קלקולך, ולדעתי כפי מה שהכנתי מדעת הקדושים אשר בארץ הנ"ל בדור הזה אשר גבר חלישות הכח ואם נתענה נהלש ולא נוכל להתפלל ולא ללמוד בודאי טוב להניח מזה רק הפעולה שעושה בתענית צריך לפעול בלא תענית.

י

ודנה פעול' התענית הוא כמה עניני' א' או יוכל להיות החרטה כנ"ל ב' שבירת הלב וכחות הגוף הבא מסט"א, ג' שבירת התאוה, ד' הכניעה, ה' התגברות אש הטבעי (במדבר ל"א) כמשה"ה כל אשר יבא באש וגו' וכמ"ש בר"ח ועוד ענינים, אבל כל זה יכול להיות בלא תענית כי אם תרצה להכריח לבך וכחות אברייך להתפלל בכוונה זכה שזהו נקרא עבודה כמו שכתוב בסידור שערי שמים שלזה נקרא תפלה עבודה שזהו עבודה גדולה לכבוש המחשבה המרודה בעסקי העולם ולהביאה לשעבוד הכוונה לכוון המלות של תפלה בודאי לזה צריך בה גדול וזה מחליש כל האכרים, ואז כשהשי"ת יזכה אותך ויעזורך להתפלל לפעמים בכוונה רצויה בודאי תתחרט חרטה גדולה על כל חטאתך ויושבר גופך ותאוותך ותכנע ואש התלהבות המאמצת את הלב לתפלה היא מטהרת במקום אש התענית. ובאמת כתוב הוא בכתבים החדשים שת"י מהרב ר' בער זלה"ה שסימן התפלה אם היתה רצויה לפני הקב"ה קצת היא ההכנעה דהיינו אם אהר התפלה נשאר הכנעה בלב זה נקרא הרשימו מן התפלה הנז' בדברי האריו"ל שאחר התפלה נשאר רושם המוחין ר"ל אף שאחר התפלה א"א שיהי' התגברות השכל בלב כמו בתפלה כ"א כפי דרגא דילי' אעפ"כ נשאר הרשימו דהיינו ההכנעה וענה ואם ח"ו לא בן הוא אזי בודאי אינו רצוי כלל ואולי

נזכה פעם אחת לזה, עוד כתוב שם שאמר הבעש"ט שזכה לכל המדריוגות שלו הכל הוא בעבור שהתמיד בטהרת המקוה תמיד ובאמת זהו ענין גדול מאד כי המקוה מטהר את הגוף והנפש אבל צריך לעשות הכל בכוונה לא ח"ו מצות אנשים מלומדה ואזי ח"ו אינו נחשב לכלום רק צריך להתיישב א"ע ולכוין דעתו מקודם.

כוונת המקוה מבעש"ט ז"ל

חסד נל"ח

קודם יכוין סוד הנז' בגמ' ו' מעלות במקוה וע"פ סוד כזה יה"ו יו"ה גזורה כוד ת"ת יסוד

הוי היו ויה זהו (והם השמות הכתובים בכוונת הלולב כמ"ש האריז"ל טעמם ונמוקם שם בכוונת לולב ע"ש.) והמים שבמקוה ט' יודין דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן גי' מים. וכלם נמשכים משם ע"ב שהוא הראשון שהוא חסד גי' ע"ב והוא בחי' מים, לכן הם מ' סאה נגד ד' יודין דע"ב. גם מקוה גי' קנ"א כמנין אהי"ה במלוי ההי"ן שהוא ביסוד הבינה שהוא בית קבול לקס"א וקמ"ג. והנה בנין הגוף הוא ע"י שם קנ"א כמבואר בכהאר"י בכוונת ליל הו"ר, והגוף הוא כלי חרס ואין לו טהרה במקוה כי בכלי חרס שבירתן זהו טהרתן, והענין הוא שקודם כניסתו למקוה צריך לשבר לבו בקרבו ומקבל עליו עול מלכות שמים לעזוב חסד גזורה

פשעיו ומעתה מוכן לעבוד הש"י באהבה ויראה בכדי שיוכל הש"י ת"ת

להתפאר בו כמש"ה ישראל אשר כך אתפאר וימסור א"ע על קדושתו נל"ח כוד

ועי"ז ינוצח הס"א בכמחזונו בהשי"ת שישכב את נדחו, וצריך להודות לו יסוד

שנציל ממצולות ים ואז הוא נכלל בכלל צדיק יסוד עולם, ואז על ידו מל'

יתגדל ויזכר כבוד מלכות ית"ש לעולם ועד. ועוד יכוין בהיותו במקוה מל'

כי שם אדנ"י הוא סוד הדבור, ושם הוי"ה הוא ז"א סוד הקול, ושם אהי"ה סוד המחשבה ובמקוה הגג של המקוה נגד שם אהי"ה, והד' רוהות של מקוה נגד ד' אותיות הוי"ה, וקרקעית המקוה נגד שם אדנ"י והג' שמות הנל"ח הם גי' יב"ק הוא סוד „יהוד ברכה" קדושה. ויכוין

שנכנס למקוה לבקש מהש"י טהרה וקדושה למהשבתו ולקולו ולדבורו ואז ע"י כונות הנ"ל אף שבע יפול צדיק וקם. אף אם ירדו שבע מעלות אחרנית ירפאהו הש"י ויכרות עמו ברית חדש אשר לא תופר ואז יאיר על נשמתו קמ"ה הרוחנית אותיות מקו"ה.

סא"ה גי' ס"ה אדנ"י. וא' שבסאה היא סוד חכמה שהוא י' ראשונה דשם הוי"ה, וי' במלוי כזה יו"ד מרומז הו' לו' קבין שבסאה ר"ל רמוז לשש מעלות שבמקוה כנ"ל, ששרש מלויים דע"ב ס"ג מ"ה גי' ק"ב וו' פעמים ק"ב גי' ברי"ת לתקן הפגם של הברית קודש, וכד' של מלוי יו"ד רומז לד' לזנין כי יה"ו במלוי אלפי"ן גי' לו"ג ועי"ז יזכה לעבודת הש"י.ת. ויאמר פסוק זה אם הכונה. מקוה ישראל ה' מושיעו בעת צרה ויכוין ר"ת „מקוה „ישראל הוא מ"י שהוא בינה, „יהו"ה „מושיעו הוא ראשי תיבות י"ם שה"ם השכינה שממנה מתגלים הדינים בעולם הזה, ומתוק הדינים הוא על ידי העלתם לשרשם שהוא יסוד הבינה שממנה מתערין דינים שבה שם אל"ף ה"ה יו"ד ה"ה כנ"ל שהוא גי' מקו"ה ושם נמתקים בסוד הלידה ע"י המים שבמקוה דהיינו ט' יודי"ן דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שעולים צ' כמנין מי"ם ועי' ד' יודי"ן דע"ב שה"ס מ' סאה. ויכוין כי גלוי הגבורות ה"ם שם אגל"א ר"ל כשמתגלים הה"ג שהם שרש כל הגבורות ומתגלים בשכינה תתאה סוד אדנ"י אמנם כשמתגלים הגבורות לשרשם שה"ס מ"י שנק' בינה ונמתקים שם בסוד הלידה חדשה נרמוז שם הנ"ל ג"כ שמספרו אל"ד לכן יכוין כששוחה ראשו לתוך המים למבול בשם אהו"ה אל"ד בשלוב כזה אאהלוד"ה ועוד יכוין ויצויר אלו הד' שמות בהיותו תוך המקוה כזה אל"ד אדנ"י הוי"ה אהי"ה ויכוין הא' משם אל"ד רומז לכ"ע שהוא אל"ף אותיות פל"א, ול' רומז לג' קוים, קו ימין חח"ב, קו שמאל בג"ה, קו אמצעי דת"י, וד' רומזת למל' סוד אדנ"י. העתקתי לך אות באות מדברי האלקי הבע"ש ז"ל.

סדר הכתיבה שכח צמקוס מקוה למי שכח חונס

מתחלה יטכר וירחץ ממקומו' כמניינפות ואח"כ יאמר זה

גם זה הוא מהבע"ש ז"ל

לשיקבה"ו בדו"ר ורו"ד ע"י ההיא טמיר ונעלם בשם כל ישראל.

ארחץ בנקיון כפי ואסובכה את מוכתך ה' ויר"מ ידוד או"א

שתהא רחיצת ידי אלה נחשבת לי כאלו טבלתי במקוה טהורה של

מ' סאה ואהי' זוכה להיות מושך מים מן הלובן העליון ההתום ביו"ד רבתי של ועתה יגדל נא כה ה' חוין עזא ועזאל בני אגרת ולילית יר"מ ה' או"א שבכח סגולת רחיצה זאת אהי' מהפך עלי מדה"ד והגכורה העולה רי"ו כמספר נקיון למדת הרחמים שעולה רצ"ט עם הכולל כמספר ארה"ץ בנקיין כפי ואסיכבה את מזבחך ה' ויר"מ ה' או"א שבכח סגולת רחיצה זו יהיו נמתקין הד' בתי דינין הרמוזין בפסוק ויקרא אלקים ליבשה ארץ אשר הי' למאורות אלקים דיודי"ן עם י"ג אותיות וה' אותיות שרשו כמספר ויקרא עם הכולל, ושם אלקים ב' פשוט, ושם אלקים ג' דיודי"ן וה' אותיות שרשו וי"ג אותיות המלוי כמספר יבש"ה עם הכולל, ושם אלקים ד' דאלפי"ן כמספר ארץ, ויאיר שם אהי"ה עלי במלוי ההי"ן שהוא כמנין מקוה ויעלה לפניך כאלו טבלתי במקוה של מ' סאה, ובכך יר"מ ה' או"א שכשם שאני מטהר את עצמי מלמטה כן תטהר נשמתי למעלה בנהר דינור בשם ה' צור עולמום. ויהי נועם ד' אלקינו עלינו ומעשה ידנו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו. ואח"כ ירחוין ויכוין באותיות שם ע"ב כל אות ואות על ב' ידיו ותחלה יערה על יד ימין ואח"כ על יד שמאל ובכל פעם ישערה מים הן על יד ימין והן על יד שמאל וכוין באות א' משם ע"ב ויערה על כל יד בסירוגין יו"ד פעמים.

יד ימין יד שמאל

י	י	פעם א'
ו	ו	פעם ב'
ד	ד	פעם ג'
ה	ה	פעם ד'
י	י	פעם ה'
ו	ו	פעם ו'
י	י	פעם ז'
ו	ו	פעם ח'
ה	ה	פעם ט'
י	י	פעם י'

ונמצא מערה על כל יד י' פעמים ואח"כ יערה על יד ימין י' פעמים רצופים זה אחר זה, ויכוין ג"כ הי' אותיות הנזכרים אות א' בכל פעם, יו"ד פשוטה בפעם הא' ו' המלוי בפעם ב' כנ"ל וכן שאר האותיות ע"ז הסדר, ואח"כ ע"ז הסדר היינו י' פעמים רצופים זה אחר זה על

יד שמאל בכונה הנ"ל על כל פעם.

אבל צריך שכוננה זו תלמוד ותחזור עם איזה חבר טוב כמה פעמים עד שיהיה שגור בלבך שתוכל לכוין בנקל כי כן ענין כל הכוונת צריך שיהיה שגורים מאד בלב לכוין ברגע אהת כי לכבנו קצר מהכיל כל מה שצריך לכוין ועיקר הכוונה הוא הדביקות בהשיות ואם נכוין כוונת השמות לא נוכל לכוין מה שצריך לעיקר, לזאת צריך שיהיה הכוונה שגורה מאד ברגע, ועיקר הכוונה באמיתות להשיות הכוחן כליות ולב אם באמת מקשר א"ע להשיות בלי פניות ה"ו לזאת צריך לחזור פעמים רבות כוונת השמות הנ"ל ובאמת עיקר הכוונה היא שכירת הלב בהכנעה ודביקות להשיות כמ"ש בכתבים בשם הר"ר ר' בער ז"ל משל ע"ז הענין שיש לכל מסגר מפתח שפותח בכיון ולפי המסגרת כן מכוין המפתח ויש נגבים שפותחין בלי מפתח דהיינו ששוכרים המסגר כן הענין יש לכל דבר נעלם מפתח והיא הכוונה המכוונת לאותו דבר אבל עיקר המפתח להיות כגנב ששוכר הכל דהיינו לשבור הלב היטב בהכנעה גדולה ויושבר המסך המכדיל למעלה שע"י הוא התסגר לאדם.

יא

ובאמת אתה ידעת אע"פ שבילדותי למדתי קצת כוונת אבל איני מכווין בהם כלל כי עיקר הכוונה היא שכירת הלב כנ"ל ואהבה ויראה ותמימות וניצוח כנ"ל ואם היינו זוכים לזה בנקל היינו יכולים לכוון הכל כל כוונת האריז"ל שבאמת לא נאמרו אלא לאנשים כמותו או פחותי מעט שכבר לבם טהור מכל סיג המפסיד המתאוה לכל התענוגים הגשמיים ומתאווים לתענוג רוחני דהיינו כבוד שזה כולל הכל קנאה ושנאה וכעס וחמדה ונקימה וכו' כי זה זיל קרי כי רב הוא אצל הנגשים אל ה' באמת ואמונה ולא בזיוף ח"ו, אבל אנחנו מנוגעים מכף רגל ועד ראש וכל ראש לחלי וכל לבב דוי ולכבנו לא מטוהר מתאוות הגשמי כלל ומכ"ש תאוות הדקות כמו שאנו נהנין ומתענגים בשבח והלל אותנו ואנו שונאים הגנות, ועי"ז אנו רחוקין מהשיות ולא נוכל לכוין דעתינו אליו כלל אפילו כפשוטו ואיך נוכל לכוין כוונת העומדים ברומו של עולם לזאת בהרתי לי לכוין כוונה אחת לכוין הלב להשיות ככל האפשר לכוונת התיבות והמלות כפי האפשר ועכ"ז אם אוכל לפעמים לכוין ברגע איזה כוונה קלה דהיינו איזה שם שלא לטרוח ע"ז ושלא לילך מן הכוונה האמיתית הנ"ל אזי טוב.

ובמעשים של המצות כמו תפילין וסוכה ולולב ושופר טוב לכיין בהם כוונת שמות כי שם אין דיבור רק מעשה אבל כדיבור כמו תפלה יש הרבה כוונות לכיין הלב אל הדיבור שכמעט א"א הדיבור אם לא בטורה גדול, ואיך אפשר לצאת מן הפשוטה אל הכוונה אבל עכ"ז טוב מאד ללמוד הכוונת של כל התפלות שעיי"ז תתעורר הנפש כשתדע עד היכן הדברים מגיעים שהם מתקנים תיקון גדול מאד למעלה נרא מאד אזי עיי"ז יבא התעוררות גדול שנכוין דעתינו ונמסור כל כחותינו לכיין כוונה הישרה שיהיה פינו ולבנו שוים באהבה ויראה שעיי"ז יקבל השי"ת את תפלתינו ויפעל בהם הפעולה הצריכה אף שאנחנו לא נדע מה נעשה מעשה ידינו כוונת עלינו כמ"ש בזהר ע"ז הפ' כוונה ואתקן תיקונך וכו' כ"ו כתבתי לדעת כפי ששמעתי מפ"ק האלהי מו"ה מנחם מענדל ז"ל מפרעמשלאן אבל כל אדם יעשה כרצונו ובלבד שיעשה לש"ש ואתה תבחר והעיקר לדבר תמיד ביראת השי"ת אע"פ שיודמה שאין תועלת מזה אבל בהמשך הזמן תגדל הנפש ביראת השי"ת כמשל הצמח שצומח מעט מעט ואינו נראה לעינים אך אהר כמה ימים נראה שצמח יותר משהיה מקודם לפני זה כמה ימים וזה ענין מצטייה קרן ישועה שהשי"ת מצמיח את נפשנו אליו כישועתו מעט מעט ואינו נרגש עד אחר כמה זמנים נרגש התועלת ובתנאי לדבר במ בשבתך בביתך וכו' ולא להניח מן הדבר ח"ו ועיקר אע"פ שיש לדבר מכל תאוה וחמדה ומדה רעה אבל עיקר מה שצריך לדבר תמיד ולחשוב ולפחד ממנו מי שרוצה לעבוד השי"ת באמת הוא הנבחרת.

יב

ובאמת שמעתי מזקן אחד ישיש תוארו כמלאך אלהים תלמיד מובהק של הבעש"ט ושמו ר' דוד ממיקאליב ששבת עמי כהיותי אצל מהו' בק"ק משארני אוסטרא שאמר שבדורות הללו מתגברת מאד הקליפה של הגבהות כמ"ש בגמ' (סוטה י"ט) בעיקבות משיחא חוצפא יסגא, והמעט מהמת שהם דורות שפלים והם רחוקים מן השורש כמו עקביים שהן רחוקים מן הראש לזאת מתגבר הגבהות עליהם מאד כי זה סימן כל מה שאדם שפל במעלה יותר הוא יותר מתגדל כמו ששגור כפי העולם זה כי הגבהות בא מהעדר הבנה והבושה לפני השי"ת שממלא כל עלמין וכל מי שמרוחק ממנו יותר עיי"ז עבירות ופשעים הוא עז פנים יותר וגבה לב, וצריך להזהר הרבה מי שרוצה

להתקרב להשי"ת אע"פ ששונא הגבהות, אבל דבר זה הוא בלב בכל עת הלב מתהפך לתאוזה לאהוב השבח ולשנוא הננות ואין בדור הזה נקי מזה כלל אפילו הצדיקים הגדולים זולת יהידי סגולה בני עליה שזכו לקבל אולפן מפי הבעש"ט זלה"ה ותלמידיו ואחזו בנתיבתם וזולתם הכל נלכדים בפחי זה כמו שאנו רואים בעוה"ר בדור הזה הקטטה והקנאה השי"ת ירהם עלינו וצריך לבקש מאד על זה מלפני השי"ת שיעזרנו על זה ובפרט בעת אמירת אלהי נצור וכו' באמרינו ונפשי כעפר לכל תהיה צריך לבקש מאד בכוונה נכונה על ענין השפלות כמ"ש בר"ח ע"ש.

יג

ועתה אתחיל לכתוב איזה דברים מענין יום השבת קודש אע"פ שא"א ליגע אפילו בקצהו ולבאר ממנו דבר כי הוא היתד הגדול שבכל המצות כמשרו"ל (שמות רבה פכ"ה) שקולה שבת כו' ((שבת קי"ח) וכל המשמר שבת כו' עכ"ז לאהבתך אבאר לך מה שתקלומי הקולמוס והנייר והזמן והשכל ועתה בין תבין מהכל דבר מתוך דבר : ענין יום שבת בקיצור נמרץ וענין איסור המלאכה וענין הסעודות נודע משאחזו"ל ע"פ ויכל אלקים ביום השביעי מה הי' העולם הסר מנוחה (בר"פ ועי' מתנות כהונה) בא שבת בא מנוחה וכו' ופירושו כתוב אצלי בשם קדוש עליון ר' בער זלה"ה הענין כפי אמיתת אמונתינו שכריאת העולמות היה בשביל ישראל כמשרו"ל (במדבר פרשה ל"ו) בראשית בשביל ישראל כו' והענין שעלה במחשבה לפניו שיהיה העולמות כדי שיבראו ישראל בתוכם ויעבדוהו ויתדבקו בו, וענין עליות מחשבה זו היתה בריאה ממש תיכף כמ"ש באלשיך הקדוש בפ' בראשית לפרש ענין מ"ש תחלה עלה במחשבה לברוא במדה"ד כו' שמקשה שאיך אפשר זה בהשי"ת שיודע סוף כל דבר ואיך יעלה במחשבה דבר שא"א להיות ועוד הכתוב אומר ברא אלהים שמשמע שנברא במדה"ד ותירץ שבאמת בעליות החמשה נברא הכל והכל במדה"ד רק שהיתה בריאה רוחנית מאד כפי ערך המחשבה שאפילו באדם הוא דקה ק"ו למעלה אבל הכוונה לתכלית היה בכריאה כגשמות ואהר בא הדיבור והשתלשלות מסיבה לסיבה עד שבא לגמר בגשמות וזה היה ע"י שיתוף מדה"ר ע"ש בדבריו.

ולפי עניננו נפרש זה הענין יותר כהרחבה קצת כי ידוע מה שאמר הכתוב (ישעי' נ"ה) כי לא מחשבותי מחשבותיכם וכתוב בס'

הפרדם כי ענין מחשבות השי"ת אינו כמו מחשבות האדם אם יחשוב לבנות בית או לארוג בגד וכדומה עי"ז לא יהיה כלום אפילו אם יחשוב כמה ימים רק כשיעשה יהיה הדבר כי הוא צריך לדברים שחוץ ממנו לעשות מהם הדבר אבל השי"ת ממנו נברא הכל ותיכף בעת העלאת המחשבה כביכול אזי תיכף נברא הכל, נמצא בראשונה נבראו נשמות ישראל במחשבתו של השי"ת ואח"כ כשרצה השי"ת שיהיה הנפשות בגשמיות צוה ויעמוד ר"ל דיבר על הכל יהי כן יהי רקיע יהי מאורות תדשא הארץ תוצא הארץ וגו' וכתב הרמב"ן ע"פ כי הוא אמר ויהי שר"ל באמירה שהיא המחשבה שנקרא אמירה כמש"ה ויאמר עשו בלבו אמר נבל בלבו וכדומה באמירה זו נתהווה הכל וזהו ויהי אבל היה רוחניות דק והוא רצה שיתגשמו העולמות יותר מן הטעם שנו' בקונטרס הראשון (אות י"ב) כביכול שיהיה לו תענוג יותר מן ההתקרבות אליו מההרחק הגדול, לזה צוה ר"ל דיבר ויעמוד שהיה עמידה בגשמיות נמצא ענין רוחניות של הכל הוא מה שנאצל במחשבה הקדומה ית"ש, וזהו היות של הכל, ואח"כ כשנברא הכל בפועל ע"י התעבות והשתלשלות ואעפ"כ אותו הרוחניות נשאר למעלה נעלם בשרשו ואינו מתגלה כלל רק ענין החיות שבברואים הוא חיות קטן מאד שנתצמצם ונשתלשל לשיוכל להתלבש בגופניו' ואותו האור הנעלם לא היה יכול להתגלות ולהאיר על הברואים מפני שעדיין היה עסוק השי"ת בבריאה וצמצום לשיתגשמו הדברים, ואחר שנגמר הכל כיום ו' אם אלו היה העולם נשאר בזה הבריאה לא יוכל להתקיים מהמת שמעט החיות הוא מה שבו כי חיות שבגשמי' הוא מצומצם לזאת אחר גמר כל מעשה בראשית הכהיק השי"ת בהירות מבריאה הנעלמה דהיינו ממה שנתהוו הברואים במחשבתו הויה רוחניות מאד והיא ממש עצם אלהות והכהיק זיו הדרו מסוף העולם ועד סופו ככל מעשה בראשית, ועיקר בהאדם שהוא מובחר כרואי השי"ת, הכהיק אליו בהירות משרשו הנעלם שבמחשבת השי"ת ב"ה, וזהו ענין מה היה העולם חסר מנוחה ר"ל השי"ת נקרא מנוחה שאין שייך בו תנועה ממקום למקום כמו בברואים.

יד

וענין זה מובן ג"כ בדברי ס' גינת אגוז כמ"ש למה בתחלה כתיב הכל אלהים ואח"כ כתיב הוי"ה ולמה לא כתב מתחלה הוי"ה, והענין כי הוי"ה ראשונה ר"ל התהוות הברואים בעצמותו א"א להתגלות

כלל כי הוא ושמו אחד הויתו בלבד ית"ש רק אחר התגלות ההבדל דהיינו הכלים שהם נקראים גופניים של הברואים לכל אחד לפי ערכו משרף ומלאך ואופן וגלגל ויסודות שהם התרחקות ממנו כביכול וזה נקרא תומניות ר"ל קשרים כשרו"ל (קדושין כ"ב) היה דורש מקרא זה כמין חומר שנתקשר ונתצמצם כ"א לפי ערכו ונבדל כ"א מחבירו בגופניותו וזה מצד שם אלהים שנקרא ע"ש הגבורה כי זה גבורה גדולה לצמצם דבר היפך טבעו וטבע הרוחניות הוא להיות בלי גבול בלי התלבשות והבריאה היה היפך זה להגדיל ולהלביש וזה נקרא אלהים ר"ל יכולת מלשון ואת אילי הארץ לקח, וגם נקרא אלהים שעיקר שבו אנתיות אלם וי"ה הוא מהוי"ה ואלם הוא מלשון קשר כמו (בראשית ל"ג) אנחנו מאלמים אלומים ולזה נקרא אלהים לשון קשר שקשר כל הברואים כ"א בגבול וגוף וטבע בפ"ע ולזה כל הברואים וכל מעשה בראשית נחתם בשם אלהים לבד, עד אחר הבריאה שנמנר הצמצום והתלבשות הכתיק זיו הכהירות מהוי"ה הרוחניות העלמת כנ"ל וזה כיום עשות ה' אלהים וע"ש בס' הנ"ל ומאריך בזה, וא"א לצאת מן הענין לביאור דבריו, רק העולה מכל זה שאחר הבריאה האירה המחשבה הרוחניות שהוא היינות הברואים ברוחניותם בעצמותו ית"ש על הברואים וענין זה צריך עוד לכמה הקדמות ודרושים אבל כתוכים הם בספרים ואין פנאי לכתבם אפילו להזכירם רק מי שלומד בספרים יודע הכל ולא יקשה לו כלל, ולזה נקרא שבת לשון השבה ששבו הברואים לשרשם ור"ל ענין זה הוא כי אין קיום לשום נברא בעולם זולת ברצון השי"ת כי אין לשום נברא מציאות בעולם כי הם נבראו אחר ההעדר דהיינו שקדם להם ההעדר ומי שהעדר קדם לו א"א להתקיים אם לא ברצון השי"ת שהוא קיים לעד שהוא קדמון לכל והוא נצחי לא סר ולא יסור, וענין הברואים היה ברצונו שרצה שיהיו ובלתי רצונו הם כלים ואין להם מציאות כלל כמו שלא היה קודם שעלה ברצונו, ורצונו בברואים הוא התענוג מהם כשיתדבקו לשרשם ע"י תשוקתם ועי"ז יהיה קיימים מפני שיתדבקו בו והוא נצחי וקיים ועוד שימלאו רצונו שרצה מהם ויהיה רצונו במקומו ויהיה הבריאה כי אין להם מציאות בלעדי קיום רצינו בהם.

וענין הרצון הזה שיתדבקו בשרשם הוא א"א כי הלא ע"י הבריאה נתרקקו מהשורש כנ"ל מחמת התהוות הגופניות של כ"א ונתפרדו עי"ז מהשורש שהוא רוחניות ואחדות אחד, לזאת אחר הבריאה שרצה

השי"ת שיתקיימו ולא יכלו מחמת התרהקס ממנו לזה הבהיק בהירות הנוייתם הנעלם שהוא מעצמותו אליהם ע"י השתלשלו' מעט ואז נתמלאו חשק ורצון אליו כמו התינוק שהולך אחר מעשה נערות ושוכח באביו ואה"כ כשרואה את אביו מחמת חשקו אליו משליך הכל ומתדבק בו ורץ אליו מחמת שהוא נתח מנתחיו כן כביכול כשהשי"ת מכהיק זיו הדרו אל הברואים אז מגמת פניהם אליו בתשוקה גדולה וזה רצונו שמקוה מהם וזה סיבת קיומם מב' מעמים כנ"ל וזהו ענין השבת שהוא השבה אל השורש ר"ל השורש מאיר על הענפים והענפים חושקים ומתענגים בו ונכספים אליו והוא אהדות עם השי"ת.

טו

ועי"ז תבין מאמר הזוהר רזא דשבת איהו שבת דאתאחדת ברזא דאהד כו' דהא אתאחדת כרמיא יקירא ברזא דאחד וכו', וא"א לפרש כל המאמר כי יתארך הענין רק ברמו מעט כי הברואים נקראים בכללות כסא להשי"ת כמ"ש (ישעי' ס"ו) השמים כסאי וגו' והברואים הם רבים מצד חיצונותם אבל מצד פנימותם הם אחד ואימתי הם אחד כשהם דבקים וחשקים למהשבה אחת לדבוקות השי"ת נמצא כל מגמת הפצם אחד רצון אחד וחשק אחד ולהדבק בא' והדבוקות הזה הוא המאחדת ומקשרת השי"ת עם הברואים לשיתקיימו ע"י השי"ת שהוא אחד, וזה התקשרות נקרא ברית לזה נקרא השבת ברית עולם שאז הוא זוגא דקוב"ה ושכינתא וכבר ידעת ענין קוב"ה ושכינתו' ר"ל הקב"ה נקרא אלהות הנעלם מהברואים ושכינתו' היא אלהות השוכן בתחתונים והתקשרות שניהם הוא כיום השבת כמ"ש"ל והכן מאד כי זהו אמיתות ענין שבת כמ"ש בזוהר ובכתבים, ואף לפי המדומה בעיני בשר הרואים בדברי קודש של הזוהר וכתבי האריז"ל שיהוד קוב"ה ושכינתיה הוא יחוד ת"ת ומלכות שכינס השבת מתייחדים, כבר ידעת ורמזתי כאן ג"כ שכל הזוהר וכתבי האריז"ל הם לאנשים כמוהם די מדרהון עם בשרא לא איתוהי אבל אנשים כמונו הרואים בזוהר וכתבי האריז"ל מתדמין לנו ענין אחר כלל שאין זה כלל כוונת לשון הזוהר והאריז"ל כמו שהאריך בזה בס' עומר מן שחיבר הגאון ר' מנחם די ליזאנו ז"ל כמ"ש פי' על מ"ש בזוהר מילין אילין לא אתייהבו בר לאינן דאעילו ונפקו ומאן דעאל ולא נפק כו' וכתב שר"ל שהזוהר ניתן לנשמות שנכנסו בעוה"ז ויצאו ממנו דהיינו שיש להם התפשטות הגשמיות וכמ"ש"ל ענין התפשטות הגשמיות האמיתית, אבל מי שנכנס

ולא יצא ר"ל שלא יצא מגופניות בודאי אין מכין כלל וכלל אפילו נקודה קטנה מן הזוהר והכתבים ונדמים יודעים ולא יודעים כ"ז כתב הגאון מו"ה מנהם די ליזאני ז"ל הנ"ל, וכבר ידעת ענין התפשטות הגשמיות עיקרו הוא ע"י הדביקות השי"ת ודביקות השי"ת א"א אלא ע"י הכנעה ועיקר הכנעה ואמיתתה נכחנת שיהיה אוהב הגנות ושונא השבח כי על משקל כשהם שוים כבר בא היצה"ר והדיח לאנשי דורנו ששמעתי כמה מהם שאומרים שהם כך בדעתם ואינם כך אבל במבחן זה יבחן א"ע אם יש לו נהת מכניעה וצניעות מעשיו וצער משבח וגלוי מעשיו זה קדוש לאלהיו ובלעדי זה מוטבע בנבחה ואיך אפשר לדבק בהש"י ואיך אפשר להבין דבר קטן מהזוהר וכתבים, רק מה שכתבתי לך הבנתי מן כתבי קודש הרב מו"ה דוב בער ז"ל שקנה עולמו בחייו ואעל ונפק.

מז

נחזור לענינינו ולדברינו בענין השבת שענין השבת הוא שמתגלה השורש והענפים יוצאים וחושקים אליו ותשוקה זו מאחדם כי הוא כאלו הי' השי"ת לבדו כי הלא הם אינם החושקים רק להשי"ת ובטלים ממלאכתם ותענוגם של חול שהם חוץ מזה רק להתדבק להשי"ת ואז נשגב שמו לבדו וזה רומז על אלף השביעי אי"ה שיהיה כן בלי הפסק וכזה תבין מה שהשבת הוא גדול מאד והוא קיום כל העולמות וכל מעשה בראשית והכופר בשבת כופר בכל התורה כולה והמקיים שבת וכו'.

וכבר ידעת ושמעת שתמיד כמו שהיה פעם אחד מתעורר באותו הזמן תמיד ובפרט בענין יום השבת מוכרח להיות כן כי בטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית וכל יום נכרא יום א' ונכרא ברואים בכל יום מדצה"מ עד בא יום השבת ומתעורר המקור ליתן חיות להם כמו שהיה בעת הבריאה וענין זה עיקר גדול וכמה ספרים מלאים מזה ובשל"ה מאריך בזה מאד ובפרדס הקדוש, כלל העולה שיום השבת הוא יום קדוש שמאיר ומתגלה בהירות מקודש שהוא השי"ת קדוש הקדושים ומאיר על כל הברואים ועיקר לעמו ישראל כי ז"ס פריסת סוכת שלום כי סוכה ר"ל יסכה שהוא לשון צפיה שהוא ענין הבהירות המתגלה כדי שעי"ז ישתוקקו הנשמות אליו ועיני כל אליו יצפון, ושלום הוא ענין התקשרות הברואים בכורא ית' כי זהו שלימות ושלום הכל א', וענין שנקרא סוכה הוא שהוא כמו סכך שיש בו נקבים ומתנוצץ

אור השמש בו דרך הנקבים כמו כן הבהירות של השי"ת מתגלה לכל אחד ואחד לפי ערכו לא' בניצוץ קטן ולא' גדול מזה ולא' עוד גדול ולזה נקרא סוכה, ולפי זה אם עיני שכל לך תבין עיקר יום השבת הוא להתדבק בהשי"ת בתפלה ותורה ולזה קורא הזוהר האי יומא יומא דנשמתין ולא יומא דקיימא בגופא ר"ל שמאיר שורש הנשמות על הנשמות שכגופים זהם נכפים אליו וזה נקרא תוספות נשמה יתירה וכל זה נרגש בתפלה לכך צריך להזהר בתפלת שבת מאד מאד כי זהו עיקר השבת לא כמו שחושבים המון עם אפילו בעלי תורה שאינם חרדים על דבר השי"ת ומזלזלים בתפלה, יום השבת בעיניהם ענין אחר לא ידעתי מה אבל האמת הוא כמ"ש וכל זה הוא דברים אמתיים בנויים על פי דברי הזו"ל בזוהר והאריז"ל ושאר מפרשים וקצת מדברי רבותינו הקדושים הנ"ל ית"ש החונן לאדם דעת.

יז

ענין איסור המלאכה וענין העבודות וענין המלאכות שנאסרו ביום השבת תבין מעצמך לפי זה הטיב בקראך בשל"ה ובשאר ספרים כי ענין המלאכה בעוה"ז נתהווה מקללות הנחש שהם ל"ט קללות וכנגדם ל"ט מלקות וכנגדם ל"ט מלאכות כי בלעדי החטא היה האדם בג"ע בדביקות השי"ת, וקיום התורה היתה בג"ע כמו שהוא עתה בג"ע אחר הפטירה ברוהניות כמ"ש בכמה ספרים, ולא היו צריכים למלאכות האלה הנזכרים במשנה שהם בכלל מלאכות האלה הלחם לאכול כמ"ש (שבת ע"ד) תנא סידורא דפת נקט ומלאכות הבגד ללבוש ומלאכות הבנין והכתיבה וכו' כי היה כל צרכי האדם בתיקון בלי שום דופי וחסרון רק אחר החטא שנתקלקלה האדמה והאדם בזוהמת הנהש ומלאה הנחש בזוהמתה הכל וצריך מלאכות ויגיעות עד שנמצא לחם לאכול ובגד ללבוש, ובאמת לעתיד יתוקן הכל אי"ה כמשרז"ל (שם ל') עתידה הארץ שתוציא גלוסקאות וכלי מילת כו', ונמצא שהמלאכה והטורח הוא מצד הנהש ובלעדי זה לא היה שום טורח רק היינו דבוקים בהשי"ת ומלאכותינו נעשות מאליה כמו לעתיד אי"ה לזה ביום שבת קודש שמתגלה מקור הנשמות הנקרא עוה"ב כאשר נזכה כלנו במהרה לאורו שיתגלה הכל יהיה דביקים בהשי"ת ולא נזדקק לשום מלאכה לעת שתבהיק הבהירות של עוה"ב נאסר לנו המלאכה הכאה מזוהמת הנחש רק צריך להיות נמצא מוכן הכל כמ"ש (ע"ז ג') מי שטרח בע"ש יאכל בשבת וכבר כתוב הוא בספרים הכל.

ית

וענין הסעודות בקצרה הוא שבאמת לא הוא כמו שמדמין העולם שיום השבת הותרה הרצועה בתאוות הזמן לא כן הוא הרי הזוהר קורא ליום השבת יומא דנשמתין רק הענין מחמת שנתגלה המקור לכל היות וכולם נכספים לשרשם ועיקר כל הכרואים הוא האדם והוא המתקן כל העולמות העליונים והתחתונים ונמצא בשבת מתפשטת הארה והיות חדש בתחתונים בדצח"מ וצוה השי"ת לנו שנתענג בזה החיית החדש שבכל הזמן, ועוד לאלוה מילין אבל אני כוש לכתוב מפני שידעתי שלא נגעתי אפי' באפס קצהו מזה הענין רק לנו הדבר כפשוטו הלואי שנעשה הדברים לשם פעלן ולא לתענוגים ואתה תבין הטיב איך שיוכל האדם להשמות א"ע בזה ח"ו שמוכר שוה לש"ש אבל האמת האדם מבין הכל מעצמו.

כלל הדברים הואיל וביום השבת מתגלה השרש שלנו בהשי"ת אין לנו לעסוק רק להדמות בכל דבריו להשי"ת ולדבקה בו בתפלה ותורה ובסעודה להתענג לשמו ולדבר דברי תורה על השלחן בכל הסעודות ובפרט בסעודה ג' שהוא סעודת יעקב שנקרא בזוהר מארי תורה ועיקר להשמר מן החטא ח"ו במחשבה בדבור ובמעשה ועיקר הכל להשמר א"ע מן העצבות וכעס ח"ו רק להיות שש ושמח אם אשתו וב"ב ולקבל האושפיזא באנפין נהירין כמבואר בזוהר ובכל הספרים, ודי בזה המעט כי צריך לבאר קצת מענין ר"ה ויוה"כ וסוכות שיעדתי לדבר מהם וזה החלי בעזר צורי וגואלי.

יט

ענין ימים הקדושים שנתנו הקדמונים סימן בהם אריה שאג מי לא יירא בוודאי מי יוכל לבאר אפי' דבר אחד מהם רק אלקט המוכרח יותר מדברי רבותינו הקדושים אנשים חכמים וידועים כנ"ל, הנה העיקר כל התורה והמצות הן הדביקות הנפש והרצון בהשי"ת ב"ה וב"ש וביותר המצות התלויות בזמן כמו השבת והמועדים שהם ימים שמתגלה ומאיר בהם השי"ת הארת הנשמות יתירות לעמו שהוא עצם הדביקות ליודעים כמש"ל ואין בהינה דומה להברתה בענין הדביקות שבת ופסח ושכועות וסוכות כ"א בהם השמהה והתענוג בהם בהשי"ת בעצם היום שהוא מ"ש בזוהר ע"פ זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו בו ביומא בו בהקב"ה וכולה חד וא"צ לפרש כי

ממ"נ מי שאינו מבין זה אינו מועיל לו לפרש כמש"ל (קונטרס א' כ"ב) שא"א לפרש ענין הנסתרות דהיינו דביקות האהבה בהשי"ת האיך הוא כי הוא נסתר וכ"א יודע מה שהוא יודע ולא יותר ומי שמבין בעצמו בו כיומא בו בקוב"ה וכלא חד והוא שמחת היום שיש לנו בו הארת ודביקות בו בהשי"ת ועלינו הוא מצוה לחוגגה ושמחה של מצוה הוא זו באמת לאמיתו כמ"ש הטור סוף ה' יו"ט שלא נצטוונו על שמחה של הוללות כ"א על שמהה שיש בה עבודת היוצר ב"ה, וענין הדביקות בהשי"ת א"א אם לא ע"י השי"ת בעצמו כמש"ה (תלים ל"ו) כי עמך מקור חיים באורך נראה אור ר"ל כי א"א לראות בעינים בחושך ובלילה, ומפני מה הוא כי אע"פ שהעינים בהם כח הראות אעפ"כ א"א להם לראות בחושך כי הם רק כלים שיכולים לשאוב האור ובאור זה יראו לכן א"א לראות כ"א ביום או בלילה שהוא ע"י הנר ששואבים העינים מן האור של הנר או האביקה המאיר ולפי טעם זה יראו העינים כמו כן בענין הדביקות בהשי"ת, האדם צריך שיהיה בלבו ומחו כלים דהיינו עיני שכל ר"ל שיהיה המוח והלב ספירים ומוהירים ומנוקים מכל סיג תאוה ומדה רעה כמש"ל ואז כשמאיר השי"ת באורו עלינו בזמני הקודש אז באורו נראה אור מה שאין כן אם ח"ו אין לנו עינים כעורים נגשש באפילה כמו העור שאינו רואה אפילו בצתרים מפני שאין לו כלים כן אנחנו מפני שאין לנו מוחא ולכא שיהיו טהורים אין אנו רואים אפי' בעת הארת האור בשבתו' וביו"ט.

והנה, באמת ענין הרגשת שבתות ויו"ט אינו שוה לכל אהד כי לצדיק באמת הוא תענוג אור שכלי דביקות הכורא בנועם זיו ית"ש

וזה שמחה גדולה לאין קץ ומי שאינו צדיק הוא מרגיש שמחת גשמיות הרחבת הלב להתענג במאכל ובמשתה כמו שכתב רש"י במסכת ביצה בענין מה שאמרו"ל (דף ט"ז) נשמה יתירה ניתנה באדם כו' וזהו הומריות של המצוה מהשמחה והאהבה וקצתו התחתון וגם כן הוא קודש כיון שאינו יכול להדבק ביותר וח"ו לחללו בכעס או בעצבות שזה ההיפך הקדושה שהיא הקליפה כידוע.

וענין זה מרומז בסידור תקנת שבת מענגיה לעולם וכו' טועמיה היים זכו כו' וגם אוהבים דבריה כו' כי יש ג' מדריגות ושתים הראשונות נעלמות ונסתרות וידועים המה למחזיקים בה ונעלמין המה מאותן שאין להם ידיעה בדביקות הנשמות בהשי"ת, רק המדריגה השלישית מהם שהם אוהבים דבריה ר"ל דברים הנגלים שנוכל לדבר

בהם ולפרש דהיינו ענג המאכל והמשתה כו' ג"כ אם עושים לש"ש לפי שכלם, גדולה בחרו.

והנה כמו שבנינו השבתות וימים טובים השי"ת מאיר לעמו הארה עצומה להתדבק בו ולהתענג בו וכ"א מרגיש לפי מדרגתו אחד דק מן הדק וא' בדק וא' בעב וא' יותר בעבות והכל מצות השי"ת כן בימים נוראים מאיר השי"ת לעמו הארה עצומה לדבק בה רק שהיא הארת הנבורות והפהדים לא כמו בשבתות וי"ט הם מצד החסדים, והאהבה המתגברת בהם אע"פ שנכלל בהם הפחד ג"כ, כי בלעדו א"א כי זה השער כו' אעפ"כ הגובר הוא השמחה והחסד, כן בימים הנוראים השי"ת מאיר לעמו ומבטיח זיו מדת הפחד לעמו ומאיר בלבבות בני ישראל וכל אחד מרגיש פחד בלבו כל הזמן ההוא רק לא כל אפיו שוין אחד מהם מרגיש יראה המהורה והברורה אימת השי"ת ופחדו שמתגבר עליו והוא שב בתשובה שלימה לפניו בלבו ובמחשבתו וא' מהם מרגיש במקצת ג"כ רק מתערב עמו אימת הדין והעונש שהוא בענף הזה ואחד מהם יותר בעבות שהוא אימת העונש והמות לבד ח"ו וזה נקרא כוזהר יראה רעה רצועה לאלקאה כו'.

כ

והנה להבין ענין זה על מתכונתו מה שאפשר להבינו א"א לפרש בכתב אפי' במה דפיין רק אפס קצתו תראה להבין מה זה ועל מה זה הפחד מתגבר בלבנו בימים האלו.

והענין כבר ידעת מ"ש האר"י ז"ל כי בכל זמן מתעורר התעוררות שהיה לפניו למשל בשבת קודש מתעורר התעוררות אור השביתה שנתן הש"י בעת שבת בראשית ומאיר כמו כן עכשיו כמ"ש המנהיג מנוחה לעמו ישראל בקדושתו ביום שבת קודש, ובפסח מאיר הארה שהאירה אז בצאת ישראל ממצרים, וכשבועות הארת מתן תורה וכמו כן עכשיו בימים הנוראים מאירה הארת התחלת הכריאה שהוא הדין שבו נברא העולם כמ"ש בראשית ברא אלהים שהוא התהלה וכל התחלות קשות והענין כי בריאת העולם היה בצמצום וענין הצמצום הוא הסתלקות ההיות למעלה כנודע, וידוע הוא מש"ה (תלים מ"א) כי הנה המלאכים נועדו עברו יחדיו וגו' מ"ש בר"ח בשם הרמ"ק שהוא נאמר על סילוק ההיכלו' למעלה, ודבר הלמד מענינו הוא על כל הדברים שענין הסתלקות התחתון לעליון והוא ענין הצמצום הוא

פחד גדול לתחתון לעמוד במקום גבוה ממנו ופחדו מי ישאנו, והנה מציאות האור הזה הוא הנקרא בזוהר בוצינא דקרדניתא שהוא אור כח הצימצום והוא הנקרא אור חוזר והנה אור הזה מאיר ומתעורר עתה בר"ה כמו בעת בריאת עולם כמ"ש זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון ומחמת זה נופל פחד על הנפשות כי מקורי הנפשות מתאספים למעלה ומתפחדים מאד (שם) כמ"ש נבהלו נחפזו רעדה אחזתם כמ"ל וענפיהם התחתונים שכגוף מרגישים זה במקצת כ"א לפי דעתו, והנה כשהתחתון רוצה להכלל ולהעלות בעליון צריך זוהר וזכוך גדול מאד כי אם יכנס למעלה בלי הזדככות ידחהו למקום אופל כמו מי שהוא מלוכלך ונכנס בהיכל המלך שדוחין אותו ובהשי"ת נאמר (איוב ט"ו): ושמים לא זכו בעיניו.

ובאמת נאמר בפרקי היכלות והובא בסידור שערי שמי' שהמלאכים שבהיכלות מאירים ומזהירים ונוצצים עצמן באש נוגה ובנהר דינור קודם התקרבתם להכלל למעלה, ק"ו בן בנו של ק"ו אנו ב"ו לפני בא יום התראות והתקרבות נפשותינו למעלה צריך עכ"פ חודש אחד להזדכך בו טהרת המחשבה והדיבור והמעשה כידוע באמת ולהתקדש בתורה ותפלה ואח"כ ביום בא יום ה' הגדול והנורא שהיא ר"ה ר"ל שהוא הראש של השנה כי יש בזמן כל האיברים שכגוף כידוע מ"ש בס' יצירה עולם שנה נפש כולם כמגנון אחד והוא ראש, וכמו בראש בעת הדבק האדם מחשבתו מאד בדבר אחד מתאספים כל כחות האברים שם ואינו רואה ואינו שומע ואינו מרגיש מחמת גודל כח המחשבה שמתגברת אז כן בראש השנה מתאספים כל הכחות של נפש האדם והעולם והשנה לשרשם ומתצמצמים בראש כמו בשעת הבריאה כשעלה ברצון הפשוט לברוא עולמו ית"ש, וזה ענין מ"ש וכו תנשא מלכותך. כי ענין מה שהשי"ת נקרא מלך עולם הוא על התראות יראה ופחד המקור האדנות על הענפים הנאצלים ונבראים ונוצרים ונעשים ממנו ית"ש, ויש התראות האדנות למטה ואינו כ"כ פחד כמו פחד כשהעבד נכנס בהיכל מלך ממש במקום גבוה והמבין יבין, וזה ענין ראש השנה וזה ענין יום הזכרון כמ"ש בסידור שערי שמים זיל קרי ביה וכמו שבעת הבריאה היה הצימצום למעלה כדי להשפיע אח"כ למטה במדה ובמשקל כמו שאמר בזוהר בוצינא דקרדניתא בו מדד משיחא ור"ל מדה ומשקל ופלם ושיעור וקצבה לכל בריאה רוחניות וגשמיות כן ביום הזה מתעורר ממש דוגמתו על

כל הברואים כבראשונה וזה ענין הרת עולם ר"ל הריון של עולם כמו אשה הרה שאוספת בתוכה הולד ובעת הריון שם במשך הזמן נמדד ונשקל כל אברים האדם עם כוחותיו עד שנולד בדוגמא זו היא בר"ה הרת עולם וזה ענין התרדמה שנפלה על האדם כמבואר בכתבי האר"י ז"ל.

והנה מי שיש לו מוח בקדקדו ורוצה לעבוד השי"ת באמת מכין ענין זה באופן האמתי וישער בעצמו איך יכנס וידבק שורש נפשו למעלה אם הוא מתועב במעשיו ועושה תשובה שלימה באמת ובוים ר"ה כל חפצו ותשוקתו אינה רק לבקש מהשי"ת שכהיות עתה הוא עת רצון ועת זכירה ופקודת כל רוח: נפש ר"ל התעלותם למעלה ממקומם כגכהי מרומים אולי יחום השי"ת עלינו ויסיר מאתנו כל העננים וחשכים המכדילים בנינו לכינו ונדבק בו ית' כמהור לב ביום הזה.

כא

וזהו ענין זכרנו לחיים כו' כמ"ש בסידור הנ"ל וע"י דביקות הזה שהוא בר"ה נזכה לכל השנה בכל עניני הנהגותינו בדרך השם, וזהו ענין הכתיבה שר"ל הרושם שנרשם בנפש הדביקות האלקית והתקרבות הנפש בו שבדביקות הזה כסקירה אחת כולם נסקרים עניני נפשו וגופו ואשתו ובניו ובגדיו ומזונו ופרנסתו וכל ענינו כי הכל נכלל ברצון התקרבות הענף לשרשו ושם נגזר ובו יאמר הכל בעת ההיא וברגע ההיא וכאורח איש ימצאנו כי עניני הנהגת הגוף של האדם ואשתו ובניו ומזונו וכל מאורעיו הכל טפלים לעניני דביקות הנפש בהשי"ת כפי מעשיו יקרבוהו וירחקוהו והכל במשפט אמת והשגחה פרטיות ומי שהוא חכם עושה העיקר עיקר לב על דביקות הנפש שיעזרנו השי"ת על זה ויגלה כבוד מלכותו ואדנותו עלינו שהוא יראתו ית"ש שלזה נברא העולם ולפיכך אומרים בר"ה ובכך תן פחדך ויראוך כל המעשים שאנו מבקשים על העיקר שיסיר כל המניעים ויתגלה כבוד מלכותו כו' כמו בעת הבריאה קודם החטא והשי"ת יש לו נחת גדול מזה כשאנו חכמים לעשות העיקר עיקר והטפל מפל, אבל ח"ו להיפוך כשאין אנחנו מתאוים לדביקותו כלל רק לגופניות כמו המון עם ואנו מבקשים קיום הגופניות היפוך הכוונה הרצויה כי קיום הגופניות הוא קלקול הבריאה כמש"ה (דברים ל"ב). וישמן ישורין ויבעט וענין זה הוא מובן לכל אבל אין אחד מהם מבינו לאמיתו איך שיהיה בקשת המזונות ובנים לש"ש באמת כי כולם סכלים בזה וסוכרים

שהם מבקשים לש"ש ובאמת אין להשמות א"ע בזה כי זעירין אינון בעלמא דידיעין רזין דמהימנותא שהוא ענין האמת והאמונה כמש"ל באריכות בדפים הקודמים.

והנה אור הזה הנ"ל הנקרא אור החוזר והוא החוזר הנשמות לשרשם ועי"ז מתרכים ונובעים הרהורי חזרת התשובה בימים הקדושים והנוראים האלו שהוא ג"כ הורת הענף לשרשו ואור הזה הוא דין, והנה מי שלכלך מעשיו ה"ו וגבר כח הספ"א שהוא מצולת ים סוספיתא דדהבא והנה בעת ההתגברות כה הדין שהוא פחד יצחק שהוא השורש לסוספיתא דדהבא הנ"ל הנה הענף מתגבר בשרשו לכן אז הוא פחד העונש גדול על הנפשות ואף בלא התגברות הספ"א הוא פחד כמש"ל נבחרו נחפזו כ"ש ה"ו בהתגברות הספ"א, לא היה תרופה למהלותינו ח"ו, והשי"ת ב"ה וב"ש ברחמיו וזכרו חסדיו צוה לנו מצוה אחת והוא מצות השופר ועניני מצוה זו אפי' מה שנגלה בכתבים של האר"י ז"ל ובשל"ה לאו כל מוחא סביל דא ואפי' מי שסבל אינו מבין כלל וכלל כי הוא סובר שהם דברים ככתבן ואינו כן, וכללות הענין לפשוטו והוא אמיתתן של דברים הנגלים והנסתרים בקיצור נמרץ למבינים הוא כי השי"ת ראה שצריך לעמו ישראל ישועה גדולה ופורקן כהיום הזה להמתיק הדין והתגברותו לכל יוקיד העולם ה"ו וכבר ידוע מ"ש האר"י ז"ל כי המתקת הדין הוא אינו בחסד רק בדין והוא כי שורש הדין למעלה מעלה בגבהי מרומים הוא חסד גודל והוא ענין הצימצום הראשון לשי"ת למען התגלות אהבתו לעמו ישראל כנודע להבאים בדעת ה' ומבואר בכתבים של הקדוש מו"ה דוב בער ז"ל והצימצום היא אהבה ממש וחסד גדול אע"פ שהוא צימצום והוא דין אעפ"כ הוא חסד ממש כי זהו דין מתוק וממתיק כל הדינים התחתונים ממנו שהוא שרשם והם ענפיו והם אינם בעצם חסד כמוהו ממש, וזהו מ"ש למוהל עונות בדין לכובש כעסו בדין הכל ר"ל בדין עליון הנמתק מאד, אבל במה מעוררין זה שורש של הדין שהוא רחמים גדולים הוא ע"י השופר כי כל הדברים העליונים יש דוגמתם בתחתונים ניצוץ דק ממנו וכאתערותא דלתתא כשאנו לוקחים חפץ התחתון בציווי השי"ת לקיום מצותיו מתעורר עי"ז כח העליון ממש והשי"ת המצווה לעמו זה הוא המעורר בכח האדם העושה הדברים לשם פעלן ולא לשם דבר אחר רק לשמו ית' כי זה עיקר הכוונה וחפץ הרצון.

וענין ניצוץ הנבורות נרמזים באילו של יצחק ואיל לשון קשה כמש"ה (יהזקאל י"ז) ואת אילי הארץ כמ"ש בזהר ושופר הוא המוכח שבו והוא על ראשו והוא לשון שופרא והא תמרמו שרש הדין והוא חלול כשפופרת לקבל בתוכה כל הדינים התחתונים למתקם, וכמו שבכל חי שהוא האיל מחמת אור ההזר מן המזה צמח בו הקרניים ודרך שם ילך ההיות מן המוח ברצוא ושוב לדוגמא זו כשאנו צריכים להדבק בשורש הדינים ולמתקם ולהוציא מתוקים צריך ליקח שופר שמרמו שורש הדינים, וזהו ענין התשובה שמרמו השופר בו כי ענין התשובה הוא ההזרת האדם בלבו ובנפשו להשי"ת מאד ומאד בשבירת לב והוא תחזרת הדינים לשרשם כי הדינים הם התגברות כח הספ"א ע"י העונות וכשבירת לב כהכנעה וכתשובה באמת להשי"ת הם נשברים וכאים לשורשם והשורש הוא אור העליון על כל הוא השופר המשפר הכל והוא הכח התשובה שמשם נשפע כל כחות והרהורי התשובה לכל האנשים ועזר התשובה מאתו ית' הכל משם והוא הנקרא בינה ר"ל כי עיקר התשובה הוא התעוררת הכנה בלב האדם שמבין גדולת השי"ת ויש לו הכנעה גדולה בזכרו שהוא בא מלוכלך בהיכל המלך מלכו של עולם והוא שכ עי"ז אליו ית"ש באמת וגנוחי גנח כו', וזהו ענין השופר כשהאדם תוקע למצות השי"ת לקיים מצותיו דברים ככתבן ורמו המצוה ומדד ההוא להוציא מלבו קול ההכנעה והשבירת הלב לתוך השופר היינו להביא הדין לשורשם כי הכל הלב והכל פיו של כל אדם בו נרשמים כל הפגמים שבנפשו ורוחו ונשמתו וכל התגברות הספ"א והדינים נרשם בהכל והוא נותנו לתוך השופר שהוא מרמו אור העליון של השי"ת אור התשובה שלשם שבים כל השבים אליו ית"ש, והוא אור ההכנה שמאיר לכל העולמות הכנת והכרת גדולתו ית"ש למען יפחדו ממנו וישתחוו לפניו כל הכרואים וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כו', וכששבים אליו ית"ש הוא מוציא חיות הנפשות והר"ן של כל הכרואים מתוך השופר העליון למטה מתקן וכל ההתגברות הדין בטל ומכופל מהמת שבא לשרשו ונטהר במקוה העליון המרמו ג"כ על זה אור כח התשובה ואור תחזרת וכמו כן מוציא האדם קול השבירות הלב מן הלב בגנוחי וילולי לתוך השופר ומוציאו וא"כ עיקר הכל הוא תבירא דליכא שיהיה כח התשובה בשלמות שישבר רוחו מאד ובוה יוכל להכנס בשורש שהוא השופר ואם לאו ח"ו אדרבה ידחהו משם ונעשה סניגור קטיגור כמ"ש אם ח"ו

אז יש במחשבתנו דברי שמות ופתיות כמו שיש הרבה שומים ופתאים שתוקעין בשמות וגבהות והתפארות ומעוררים כבי והכל שמות והתפארות ואין השי"ת שורה בלבם כלל כי תועבת ה' כל גבה לב כנ"ל כמה פעמים, השי"ת יצילנו מהם ומהמונם ומהמהם ויברא לנו לב טהור ורוח נכון יחדש בקרבינו שנוכה לעשות הכל למען שמו באהבה באמת בלב שלם בלי שום פניה אהרת כלל אכ"ר.

כב

ועוד צריך אני לעוררך ולהזכירך ולהזהירך אף שכבר ידוע הוא לך אבל להזכיר אני צריך בענין התפלות של ר"ה ויוה"כ שהעולם אומרים אותם באמת בהתעוררות גדול אך עיקר מגמתם שהם מתעוררים הוא בפיוטים ותפלות החדשות הנאמרים במחזור אבל התפלה הסדורה בפסוקי דזמרה וקרבנות וק"ש ותפלה הם אומרים במרוצה כמו בכל השנה ואינם יודעים כי זה העיקר וזה התוספות ולא יקובל התוספות בלתי העיקר ובדרושים של הרב ר' בער זלה"ה בהכתבים יש שם דרוש ארוך על גנות האנשים האלו ואתה ידעת זה מעיקרא מעצמך ממנהג הקדוש מו"ה מנחם מענדל זלה"ה מפרעמישלאן שעשה העיקר עיקר בפרט ביום נורא, כזה צריך לשום נפשו בכפו לכוונת התיבות ואותיות כידוע וכמש"ל, ובזה מעלים התפלות הפסולות של כל השנה כידוע מכל הספרים ואין להאריך בזה, וכלל הכל כי עיקר מגמתנו בימים האלו ימי התשובה והחזרה לשרשנו להשי"ת ולהדבק בו לעשות נחת רוח לפניו כמש"ל שיש נחת גדול להשי"ת מזה התשובה והחזרה כמו תענוג האב מהבן שנתרחק ממנו ובא אליו, ועיקר הכל לבקש אומץ מהשי"ת כפי שנדבק בו בימים האלו באמת ובלב שלם כן יורשם בנפשותנו ונקבל רושם האלהות בנפשותנו לעזר ולהועיל להדריכנו בכל השנה לכל נטה אשורנו מכל וכל ח"ו כי יצרו של כל אדם מתנכר עליו תמיד ולולי שהשי"ת הפליא עצה והגדיל תושי' ימים וזמנים קדושי' להתקרבות הנפשות אליו ע"י הארתו המאירה והמבחיקה בזמנים ההם בפרט בימים האלו שהם ר"ה ויוה"כ שהוא מוחה ולבא של כל השנה כמש"ל כי הזמן הוא כמו אכרי האדם ויש בו ראש לב וידיים ורגלים כו' ור"ה הוא הראש ויה"כ הוא הלב וכו' החתימה והגמר כמו בלב האדם שנגמר כל הדברים על גמרם אחר המחשבה. לכן קוראים ליוה"כ הארת הבינה ר"ל הבנת והכרת והתעוררות השי"ת מתעוררת בלב האדם אז יותר כי בר"ה הוא התחלת הדברים והם בקשיות ופחדים

גדולים וכמעט אין נדגש בהם חסדים כלל להתעורר כאהבה להשי"ת מחמת גודל הפחדים המתעוררים אבל ביוה"כ הוא מיתוק הדינין ובמיתוק הדינין הוא תענוג גדול כנודע ענין הזיווג העליון היא המתקת הדינין הנקראים נוקבין שהם אור חוזר וצמצום והם מתמתקים בחסדים שהם אור ישר והתפשטות והם נקראים זכר כדרך הזכר מלמעלה למטה והנקיבה להיפוך והכל משל, ולפיכך בר"ה עבור גודל התעוררת הדינים א"א לפרש התנאים ח"ו רק לכמותם כמש"ה (תלים פ"א) בכסא ליום הגינו אבל בעת השופר ואחר השופר ומכ"ש אחר ר"ה ומכ"ש ביוה"כ אז עיקר המצוה הוא וידוי דברים וכזה מכמלים הדינים כי כמו שהאדם משבר את לבו לפני השי"ת בתשובה וידוי בן משבר הקליפה וכלה הענן וההושך המחשיך ארץ וילך, וזה סוד הנסירה כי בר"ה חוזר החיות למעלה כמ"ש בכוונת האריו"ל בענין התרדימה והדורמיטא שמתאם החיות להכלל למעלה ואז מתגברים הדינים ומהמתם מתגברים העננים שהם הקליפות כמו למשל באדם בעת השינה שמתגברים עליו הקליפות ואז כל הדינים מתאספים יחד והדינים נקראים עד"מ אחוריים וח"ו זה רעה לעולם כי כינוס לרשעים כו' וצריך פיזור ונסירה לפזרם ונסרם הדינים ולהמתיקם והכל ע"י פיזור ונסירה ושבירה ושפיכת הלב והנפש לפני השי"ת, וכמו שהוא למטה כך הוא למעלה ונפשו ונפשי הכל אחד כמ"ש בר"ח והעיקר הוא ביוה"כ כי אז מתגלה עצם שורש של הדינים שהוא רחמים גדולים ונמתק הכל ומתקבלים כל התפלות והוא הסיום והחותם של החזרה לשורשם ומתלבן הכל כמו ענין כוונת המקוה שמתעלם האדם כמקוה שהוא הבינה שהיא התשובה ואור הלבון המדיח כל הפגמים והוא שם אהי"ה בההי"ן גימ' מקוה וכמש"ל ואח"כ יוצא ונולד בריה חדשה כמש"ה (תלים נ"א) לב טהור כרא לי וגו' ר"ת טב"ל ורוח נכון חדש בקרבי וכמש"ל בכוונת המקוה.

וז"ש כמשנה סוף יומא אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתם וכו' מה המקוה מטהר את הטמאים כו' הכוונה על מ"ש כאן כי ענין הטהרת יוה"כ וטהרת המקוה ענין אחד והכל בתשובה לפני השי"ת בהתכוננות גדולתו ית"ש וזה נקרא מים לרוכ העלם התכוננות הזה ואינו מתגלה כ"א ביוה"כ וכשעת המקוה מתגלה קצת לדורשי ה' ית'.

כג

אשריהם ואשרינו מה טוב חלקינו שהשי"ת כחר בנו והפליא עצה לנו על כל דבר ודבר כעתו כי אהר עבור ימים האלו מתחיל חג הסוכות וכמשארז"ל שמאלו תחת לראשי מר"ה עד יוה"כ ומיוה"כ עד הסוכות הוא וימינו תחבקני וכמ"ש בכוונת האריז"ל..

והענין הדבר כי אחר שנמתקו הדינים למעלה מנפשותינו והדיני' נקראי' שמאל, אח"כ מתגלה לנו שמחת השי"ת ששורש השמחה הוא מתחלת כטהרת הנפש לפני השי"ת בתשוכה, אכל או כעת התשוכה הדבר בהעלם מחמת שכירת הלב אבל אח"כ מתגלה התענוג והשמחה וזהו חג הסוכות זמן שמחתנו, וכמשל האב והאם שרוצים ליסר בניהם להרחיקו מדרך השקר שהלך בה ומגביה הרצועה והשכט עליו והוא מפחד ובוכה ונופל תחת כנפי אביו ואמו ומבקש מהם סליחה ומחילה ומחבקם ומנשקם והם אעפ"כ מחזיקים השכט עד שמכניסם שחזר ובוכה בלב ונפש מר מאד אזי זורקים את השכט ומקבלים אותו ומשימים אותו בצל כנפיהם וזה ענין שמאל דוחה וימין מקרכת הנאמר בתינוק והנמשל מוכן כי בר"ה ויוה"כ נגכה הרצועה והשכט שהם הדינים וכוחותם וזהו ויגבה ה' צבאות במשפט עד שאנו שכים אליו ית' כאמת ואח"כ מזרקים השכט והדינים והשי"ת מכניסנו לתחת כנפיו שהוא הסוכה שמצויה זו היא קדושת השי"ת ב"ה והשראתו והיא פריסת סוכת שלום על נפשותינו ויחביאנו צל ידו תחת כנפיו נחסה, וכבר נאמר זה בכתבי האריז"ל ענין החיבוק המרומז בסוכה כמו אדם שמחבק את בנו כאהבתו אותו וכזרועותיו יקיפנו וסוכך עליו בראשו והזרוע הוא שתיים כהלכתן ושלישית אפילו טפח כי הם שני פרקים ארוכים והג' הפפח והיד ע"ש בכתבים, והכל משל ומליצה לענין החיבוק והתקרבתנו להשי"ת כשמחה וטהרת הנפש, וצוה לנו השי"ת לקחת הד' מינים שהם הכל התעוררות התפשטות חסדים כי בכל התורה והמצות הכל כוונה אחת התעוררות אור השי"ת עלינו פעמים חסדים פעמים גבורות, רק כמה נדע להתעורר התעוררות עליון זה א"א לידע כי הוא כגבהי מרומים, רק השי"ת ב"ה וב"ש הוא היודע והוא הידוע והוא הדעת המצוה אותנו פעם כמילולא ופעם בעובדא פעם כזו העובדא ופעם כזו העובדא והכל כפי שגזרה חכמתו ותבונתו אשר אין לה חקר, ולעת הזאת צונו להתעורר חסדים העליונים

המאירים אחר מיתוק הדינין ונעוררה במינים הגדילים על המים שהם החסדים והם ניצוצות והיות של רוחניות שמו המתנוצץ למטה כידוע שארז"ל (ויקרא רבה פ"ל) לולב זה הקב"ה אתרוג זה הקב"ה כו' וכן כולם ובאוחזנו אותם לשם מצות השי"ת אע"פ שכח האלהות שבכל דבר הוא בהעלם גדול מאד ומאד, אבל בלקחנו דבר מצות השי"ת באיזה הפץ שצוה והוא כדינו וכזמנו מתעורר ומתגלה הכח ההוא שבו מאד ושורה עליו הכח אלהית העליון ומתגלה בו ולכך כל תשמישי מצוה בעת מצותם הם קדושים ואסור להנות מהם משא"כ מקודם ואף אה"כ אינו המור והכל כמ"ש שאז שורה עליו האלהות העליון, ואם יתן השי"ת לך עיני שכל תבין כל דבר ודבר מזה ותבין כללות כל המועדים והזמנים והמצות הנהוגים בהם כמו בפסח ושבעות הכל הוא התעוררות הארות עליונים אשר באורם נראה אור הדבקות הנפש למעלה והשי"ת הוא היודע למה פעם כך ופעם כך אבל למעלה הכל כוונה אחד ויסוד כל התורה כולה הוא דביקות השי"ת המתחיל באמונה והוא מצות אנכי ועל מצוה זו בנויה כל התרי"ג מצות להתמדתה וקיזמה והיא בראש והיא בסוף והיא באמצע וזה שארז"ל (מכות כ"ד) בא חכוק והעמידו על אחת צדיק באמונתו יחיה, וכל המצות הם ענפים לזה המצוה וכל הל"ת הם להזהיר על ההיפוך כי בעבור האדם ח"ו רצונו באיזה עבירה אזי מתגבר כח הרע והשקר בלבו ונותן בלבו דיהוי מן האמונה ואינו מרגיש בעצמו עד שבא אל ההמור ומן החמור לחמור אחר עד ח"ו כמשרז"ל (שבת ק"ה) כך דרכו של יצה"ר היום אומר לו עשה כך ולמחר כך כו' נמצא הכל הוא נמשך מלא יהיה לך אלהים אחרים.

והשי"ת שמו ויתעלה זכרו לעד ולנצח נצחים יזכנו ואת כל בני עמינו לעבדו בלב שלם ובנפש חפיצה כמו שהוא יודע האמת ויטע בלבנו אהבתו ויראתו לעשות רצונו ולעבדו בלב שלם למען לא ניגע לריק רק נזכה לעשות נחת רוח לפניו בעבודתו באמת אכיה"ר נצח מלה ועד.

דרך אמת חלק שני

בזוהר לפתח חטאת רובץ, דא פתהא דגופא ואיזהו פתחא דגופא דא מילה כי בתאוה הזאת נכללו כל התאוות לכל עון ולכל חטאת כי בכח תאוה זו נברא האדם וכו' נכלל כל התאוות וכמ"ש הרד"ק בפסוק הן בעון חוללתי (תהלים נ"א) שלכך אדם עלול לתאוה ולכך נקרא ברית כי באבר הנ"ל תלוי מצוה אהת ושאר תרי"ג מצות נכללו בו רמ"ח עינין ושם"ה ל"ת, ומצוה זו קדמה לכל המצות כי הוא פתח ושער לכל התורה, כמו שבאבר הנזכר לעיל נכללו כל הגידים כן נכללו בו כל השם"ה לא תעשה וכמו שהגידים מחזיקים העצמות כן מצות ל"ת קודמין לעשה כי א"א לקיים שום מ"ע אם אינו חזק בל"ת כי התורה מלמדת אותנו רצון הבורא מה לעשות וא"כ איך יכול עובר על רצונו לעשות רצונו ואין להקב"ה בעולמו אלא אוצר של י"ש בלבד וזה רצונו לכל יעבור על רצונו, ולכך אהז"ל ישב אדם ולא עבר עבירה נותני' לו שכר כו' כי זה רצונו וא"כ איך יכול לעשות רצונו בעשה אם עובר על רצונו ברצון תאוותו כי בודאי גם בקיום העשה הוא רק למלא תאוותו שרוצה להיות צדיק והיה כצדיק כרשע ביחד כי אם היה רצונו והפצו לעשות רצון הבורא מפני מה אינו עומד נגד תאוותו בל"ת שהוא ג"כ רצון הבורא, אך מה שרוצה דוקא בקום ועשה הוא מפני שזה דבר הנראה, וזה עבודה שבלב כי רבות מהשבות בלב איש ובכל עת ורגע מתחדש כפירה חדשה או שקר או תאו' רעה ובפרט תאוות ניאוף ואם יתחזק בזה בל יודע לאיש, והוא חפץ בהצדקו לעין כל.

ב

וזה אמרו הז"ל (אבות פ"ג) כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו כי עיקר יראת חטא הוא חסרון ההיות כי החטא מפריד החיות וקב"ה אסתלק לעילא ונשאר כחשוכה ומדבק א"ע במות ח"ו כי כל הכוחות והפתוים וההימומים הם שורש המות, ושורש החיים הוא על עשה וא"כ הדבק במות איך יוכל לדבק בחיים כי הם שני הפכים בנושא אחד ואינו כלום אך שנותן היות אל החיצונים כי הם לוקחין כל מעשה התורה והמצות לשפעם ח"ו, וזה שכתוב (תלים נ') ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי ותשא בריתי עלי פיך ואתה שנאת מוסר ותשלך דברי אחרוך ר"ל שמשליך דברי הבורא לשפעם ח"ו, ובפרט אם פגם בכרית פגם פיו כי מילה בנימ' פה ברית הלשון וכרית המעור מכוונים

ר"ל אם פגם בכרית כרית הלשון ג"כ פגם, ואיך יכול לעמוד פה דובר שקרים ונבלה להתפלל או ללמוד אין זה כ"א רוע לב לבא דשלם בקליפין ולא אתבאר כי לאכול הפרי צריך לשבר הקליפה קודם, וכסיל מתעבר ובוטח לרדוף תמיד אחר המצות ואין לו שום מונע ע"ז כי רצון היצה"ר לאבדו ולחממו לרחקו מן האמת שהוא יסבור שהוא צדיק ישר ונאמן ועדיין לא התחיל לצאת מן התאוות, והחוש מעיד ע"ז כי כל אדם רוצה להיות צדיק וישר ולזה כשאמר שאול אשר חמל לזבח (ש"א ט"ו) ויאמר שמואל למה לא שמעת בקול השם כי הנה שמוע מזבח טוב וכי מה חטא שאול בזה שאמר לזבח מיטב הצאן ולמה לא שמע בזה ומה קול הרעש ומה ענה אותו הנה שמוע מזבח טוב וכי לא ידע שאול מזאת הסברא, אך הוא הדבר אשר דברנו שעיקר העבודת לריח ניחוח שאמר ונעשה רצונו ולזה הוכיחו שלא שמע בקול השם הנה שמוע מזבח טוב ר"ל עיקר טוב הזבח הוא לשמוע בקול השם ואם צוה השם להחרים נמצא זו רצונו.

וזה הטעם מצוה הבאה בעבירה ששונא גזל בעולה (סוכה ל') כי זה נגד רצונו לא כמו שחושבין הפתאים שעובדי' השם ועושים כל מיני שקרים והיצר מתעם בתוהו בתאוה וכעס וסוברי' שהכל לש"ש, ונהפוך הוא כי אם יאמר להם אדם שאינם עובדים השם באמת הכבוד כועס ומדברי' סרה על צדיקי יסודי עולם ואם היה האמת אתם הלא זה ג"כ רצון הבורא שלא לכעוס ולידע באמת בעצמם שלא נגע יראת השם בלבם וכן הוא האמת כי כן תכלית שנדע הוא שלא נדע.

ג

ונחזור לענינינו שבתאוה הזאת נכללי' כל התאוות ואם עדיין לא תיקן זה לא התחיל כלום ועיקר התשובה הוא עזיבת החטא דהיינו שתהא נמאסת בלבו זאת התאוה באמת לא שיהי' צריך עדיין לדחוק לזה אך שיהי' הלב עצמו מואס לעשות זאת כי כל זמן שזאת התאוה עצורה בלבו לא עזב החטא עדיין ובוה נקרא גבור הכובש את יצרו כמו דאיתא בזהר על פסוק חגור הרבך על ירך גבור, ולזה צריך הכנעה באמת ומתינות גדול לעיין בעצמו בכל עת בלבו מה הוא רוצה כי היצר אורב בכל עת לאיש כדרכיו להפילו בכח פתויו ואין רגע בלי פגע גדלות וכעס ורשעת ואכזריות וקנאה ושנאה, והנה כל התורה כולה תנ"ך גמרא ופוסקים מלאים יראת ה' מה לעשות ומה

שלא לעשות והם ראו רצון הכורא כתורה שבכתב שכלולה מכל אך הוא ברמו נפלא והם חקרו כל הדברים על אמתתם ברוה"ק שעליהם והרחיבו ביאורים כתורה שבכ"פ והראו כל דיני איסור והיתר כשר ופסול מה לעשות ומה שלא לעשות טמא וטהור זכאי וחייב ובפרטים לאלפי' והכבו' לאין שיעור מה לאכול ומה שלא לאכול ולדבר ואם דבר כך הדין כך כל דיני ממונות מלאים מזה ובנזים על הדיבור וסוף דבר כללו כל הפרטים שבגילום הזה לא הניחו דבר קטן הן מעשה הן דיבור הן מחשבה כמה יש בו איסור וכמה היתר והנה האדם הוא חלק אלהי ממעל והיה מן הראוי שבטבעו ישנא כל מה ששונא השם ואורייתא וקוב"ה חד, ורצון הכורא מבואר בתורה כלי שום טעם אך לאהוב האמת מפני שהוא אמת והרבה פהרה ופרשות וקדושה וענוה צריך ליראה כזו ומכ"ש שלא לעשות נגד רצונו ולא די שהם עושי' נגד רצונו בכל עת והלב מלא כעס וגדלות ומרמה ושקר וכל מיני קליפות אלא שמשמים א"ע בכל מיני שמות וסוכרים שאעפ"כ עובדים השם בתורה ובתפלה, אוי לנו איך אנו רחוקי' מן האמת הלא האבות הקדושים וכל הדורות אחרי' משה ואהרן דור המדבר צדיקי יסודי עולם תנאי' ואמוראי' גאוני' בעלי תוספות איך כולם שמרו א"ע מן החטא ויראו מן החטא וכמה תחבולות המציאו נגד היצר ואנחנו משפלי הדעת דלי מעש ורקי כשרון מלאים עונות שיש בהם כריתות מיתות כ"ד ומיתה בידי שמים ומלקות עברנו וכל התורה כולה מא' ועד תי"ו, לא הנחנו דבר חוץ ממה שאין שכלנו משיג שאנו עוברים בכל עת ובכל רגע, ומה שאנו משיגים אין כח בדינו לעמוד נגדו איך שכחנו מיראת חטא וכל מגמותינו לעבוד את ה' כקום ועשה כחסידו' דייקא להקרא בשם צדיק וישר, וכמה הכנעות ושפלות מצאנו כדבריהם הקדוש' המלהיבי' את הלב וכמה אנו רחוקי' אפי' ממחשבת חוץ שלהם וכל מגמותינו תמיד לגדלות ולהתפארות כי מי יאמר זכיתי לבי טהרתי מחטאי, ואעפ"כ ידע אינש כנפשו כמה הלב מתגדל בשעת הלימוד, ובפרט אם מפטפט בהכליו או אם מתפלל בלב וכוונ' בכה, וכאמת הוא עדיין מבחין כמו שאומרים בשם הצדיק הרב המגיד זלה"ה (אבות פ"ה) הפוך כה וסיב ובלה כה ומינה לא תזיע והא ראייה שאין לך מדה טובה הימנה ר"ל כי עיקר וראשי' הלימוד לראות כדבריהם הקדושים כמה דקדקו בכל פרטי דינים בשכל וסברא היאך האמת בכל דבר שבגילום ע"פ התורה, כמה חקרו וסברו בכל פרטיה

הכוללות כל מעשה ב"א אסור ומותר כשר ופסול חייב וזכאי טמא וטהור מעשה דיבור ומחשבה, ע"ז בנו וחקרו כל דברי תורה כי כמו דלית אתר פנוי מינה כן התורה בדיניה כללה כל הדברים בעולם, ומזה ראוי שיבא על האדם יראת חטא כיון שרואה בכל מקום שלומד איך חקרו בשכלם להעמיד על הדרך האמת ולתרוץ כל הקושיות שהם בקליפין שרוצי' להראו' פני' נגד האמת כי בכל דבר קושיא יש היפך האמת כידוע ולא עוד אלא שמראין בשכל שהדבר כן, וכשרואה אדם בתורתנו הקדושה כמה חקרו התנאי' אחר האמת כמעשה התורה זה יביאנו לידי יראת חטא ולהסירו משקר, לא כמו שאנו טמאי נפש מנעורינו שלומדים ואינם שמים לכם על כל הנ"ל וכמה הלב מתגדל בשעת הלימוד ואחריו וכמה אנו שקועים בהבלי הועלם וכל מיני פתיות קשורה ככלב כנפשינו כמו שהאריך הר"ח הענין במתיקות דבריו כי המעיין בעצמו יראה שלא כיון האמת שחשכו עינינו מראות ומהשכיל לכנו ומוכרים שהמאור שבה יחזירם למוטב, אבל כל זה הוא שקר כי כל אחד מאתנו יודע אם ירצה שלא נפל עדיין מכל התאוות ומדות רעות והתפארות וכל מיני שקרים שהורגל בהם עד עתה אך האמת כמו שכתב הרב המגיד זצלה"ה אם תורתו לא עמדה לו לשמרו מן החטא כשעדיין לא הטא מכש"כ כשכבר חטא איך יסירו אותו מן הרע, אם לא בהתקרבו ג"כ אל צדיקי האמת, והאמת ע"ז נאמר (איוב ל"א) וימנע מרשעים אורם כי אם ילמוד באמת וביראת חטא בכל עת שילמוד יותר יוכנע יותר ויותר כשיראה כמה יראו חז"ל מן החטא ומן סברות השקר ויראה א"ע רחוק מן האמת בודאי יבא לידי יראת חטא, אבל כשילמוד כדי להיות למדן ומפולפל ובקי בדינים לדין ולהורות כל מה שיוסיף דעת איזה פלפול וסברא יוסיף מכאוב ויתגדל הלב יותר, ובאמת מהמת זה הכסיל בחושך הולך בכל מיני תאוות ושקרים ויבלו שנותיו בחסר לב, והנה באמת לא פסק מלחמת היצר בכל עת ובכל זמן ובכל מקום יש עבודת הלב כידוע מספר הו"ה וצריך להשים לב ע"ז תמיד והרכה צריך ישוב דעת לעיין כלכו במתינות מה שרוצה לעשות אם להתיר ואם למלאות תאותו וזהו עיקר עבודת ראשית חכמה יראת ה', וזה כוונת המדרש (תו"כ שמיני) זה הדבר אשר צוה ה' תעשו אותו היצה"ר תעבירו מלכבכם כשם שהוא יחיד בעולמו כך תהא עבודתכם מיוחדת בלככם לפניו לא כמו שחושבין הפתאים שאין עבודת ה' אלא ללמוד כל היום ולהתפלל בכח

ולקיים מילי דחסידות ויראת ה' נשכח מלכם ואינם רוצים לעבוד אלא בקום עשה להיות צדיק והסיד כנ"ל באורך, אין עבודתכם מיוחדת לפניו, כי לפעמים צריך להבטל גם מתורה ותפלה אם יש בזה רצון הבורא באמת כדי לשמור א"ע מן החטא או עבודתינו מיוחדת לפניו כי מי יאמר זכיתי לב טהרתי מחטאי ובפרט במדות רעות כי אין קץ למלהמה גדולה הזאת וזה כוונתם אותו היצה"ר תעבירו מלבבכם.

ד

והנה ראה מה שאמרו חז"ל (ב"מ ל"ב) אוהב לפרוק ושונא לטעון אף ע"פ שהפריקה מצוה אפ"ה כדי לכופ את יצרו עדיף לטעון והנה לכאורה הלא בכל דבר מצוה אינו מניח היצה"ר וגם בפריקה יש כפיית היצר, אך נודע שהאוהב פסול לדין לא שהשדינן ליה שיפסוק שלא כדין כמויד אלא מחמת שהדין תלוי בסברא והסברא ינטה אחר האוהב וזה אין כח ביד האדם להבחין ע"ש בסמ"ע (סי' ל"ג סק"א) נמצא שבכאן יש לפניו שניהן והוא אוהב לפריקה על כן אמרו לכופ את יצרו לטעון עדיף כי בזה בוודאי איכא כפיית היצר ובפריקה יכול להיות מחמת אהבה והבן וזה אין כח להבחין אם הוא משוקע בתאוות ובגדלות וכשכח ב"א, ולזה קדם סור מרע לעשה טוב, והל"ת קודם לעשה כי כל ל"ת היא כח ותאוה גופניות וסופו לעפר ישוב ושקר אין לו רגלים, וכ"ז שנפשו אדוקה בתאוה אפי' אם יתלהב לדבר מצוה באהבה רבה אפע"כ היא שקר כי איך אפשר לעובר על רצונו לעשות רצונו וכנ"ל ואין זה כי אם לשם לתפארת ולתהלה, כל זמן שהוא משוקע בהכלי העולם בודאי כל מצותיו ותורתו ותפלתו אין בהם ממש כי אם היו באמת מפני מה כשרוצה לעמוד נגד תאוותו אינו יכול מגודל תוקף היצה"ר ומצות מניחו לעשות אלא ודאי שכל זה הוא פיתוי היצה"ר לאכדו בשקרם שלא לראות אור האמת ושיסבור שהוא צדיק וי"ש, אבל העיקר הוא למאס דברי העולם ותאוותו וכבודו בלב בכל עת פנוי, ועל זה ישים כל כחו ומחשבתו שישנא את הרע ולהכניעו ואז יוכל לאהוב את הטוב, וכ"ז שאוהב את עצמו ותאוותו וכחות המומאה הנכללים בשם"ה גידים כנגד הל"ת אע"פ שנראה לעתים שחושק לתורה ולתפלה ומע"ש. בודאי תוך הכוונה שלא לש"ש הוא והוא צביעות ר"ל כי כבר אמר דהע"ה (תהלים צ"ז) אוהבי השם שנאו רע ואם להיפך הלילה אם אוהב רע א"א לאהוב הטוב כי א"א לאהוב ולשנא כאחד ולזה ביקש דהע"ה (תלים נ"א) לב טהור ברא לי אלקים

ואח"כ בקש על רוח נכון כי קודם טהרת הלב מהבלי עולם ותאותיו אינו פועל כלום ברוח נכון לקיים דברי התורה כי יעשה לכבוד עצמו, והעוסק בספרי מוסר ובפרט בר"ח ובספר אורחות צדיקים ידע באמת איך נסתמו עיניו מראות ולבו מהשכיל וכמה רחוק מיראת חטא ותורתו ותפילתו נמאסת בעיני הכורא ב"ה כמו שהאריך בזה הר"ח בשע"ה ע"ש, ואם אמר יאמר האדם כבר אמרו חז"ל (פסחים נ') לעולם ילמוד אדם שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה כן הוא האמת שצריך עכ"פ ללמוד יום ולילה אבל אינו מוכח מזה שיתגדל ויתפאר בלימודו מתוך שהוא עובד השם או שהוא הריף, ואדרבא מזה מוכח שצריך שיוכנע בכל עת יותר כשיראה עצמו רחוק מלשמה כדי שעי"ז יבא ללמוד לשמה, אבל כשיסבור שעושה רצון הכורא לעולם לא יביא לידי לשמה והם אמרו מתוך כו'.

ה

והנה הרוצה לעקור ע"ז צריך לעקור ולשרש אחריה והנה שורש כל התאוות הגאות וקשיות עורף וכעס ובכלל זה הרתחת הלב לכל מיני תאוות ופיתוים בהבלי עולם הזה שהם משורש הנחש, כי יסוד התורה והמצוות והעבודות הם המדות כנודע והרוצה באמת לעקור ע"ז צריך לשרש אחר כל המדות כנודע בר"ח שער היראה לא ברוח ה' ולא ברעש ה' לא באש ה' קול דממה דקה תמן קאתי מלכא ע"ש שזה שורש כל עבודתנו להכניע יצרנו וכזה נכנע שורש הדין ורחמים גזברים כמבואר בר"ח, והעיקר שיהי' כן באמת קול דממה דקה מחמת בושה שמלא כל הארץ כבודו ולא לרמאות ולהשמות א"ע, ובעוד שהוא מלא גאווה ודרך רע ופי תהפוכות שזהו שורש המדות הנ"ל לא ברוח ולא ברעש ה' ולא באש ה' עקב ענוה יראת ה' ושורש קניית המדות ענוה שיגדור ויפרוש עצמו מכל מיני תאוה ובפרט לגדור דיבורו ויגדור א"ע מכל מיני תאוה הן במעשה והן כדיבור והן במחשבה וישים כל מגמותיו ותחבולותיו ע"ז כדי להיות סור מרע ולהתחרט על העבר ולעזוב מכל וכל, ולדעתי ע"ז כתבו ספרי הקידוש שיחקור מה שורש יש לו בקליפה כנודע, ואיך יוכל לידע את זאת אך מי שיש לו מוח בקדקדו יודע שורש תאוותו כי על תאוה אהת כמו תאוות המשגל סוככים כמה תאוות ורשעות ושקרים וכן ג"כ על תאוות ממוץ וכבוד, ועל זה צריך לשים את לבו לשרש אחר השורש ולעקור ולעמוד כנגדו ובנפול היסוד יפול הכנין ממילא ולכל מיני תאוות ופיתוים יש שורש

בקליפות כמאמר הזוהר פקודי ר"ח ע"ש.

1

ואפשר שלזה כווננו חז"ל לרמוז זה (במנחות כ"ט) העולם הזה נברא כה"א פתוח כאכסדרא שכל הרוצה לצאת יוצא ומ"ט כרעא דה"א תלויה דאי הדר בתשובה ליעול כהא וליעול מהאי פתחא דנפיש לא מסתייא מילתא, כי נודע מה שכתבו בשם הרמב"ן זללה"ה אדם שהרבה לפשוט ועלה עד לשמים שיאו לא יתחיל תיכף בתעניתים ושאר סיגופים עד אשר יעזוב את הרע מקודם ר"ל שיהא הרע מרוחק ומתועב ושנוא בלבו באמת כי מקודם שיבא לזה כ"ז שיהא התאוה עצורה בלבו עדיין אף שיתענה ויסגף א"ע לא יפעול בזה כלום כי בודאי ישוב עוד לכסלה ומה יועיל בתעניתים כמוכן מעצמו כשירצה, כי ע"כ אמרו עזיבת החטא והרטה קודם לכל דבר כי קודם שיאהוב הטוב צריך מקודם לשנוא את הרע שנאת מות כי הוא מות האמיתי בעצם ושניהם ביחד א"א להיות, ולזה תרצו לא מסתייע מילתא למיעל דרך שער שנכנס כי זה וזה אי אפשר כ"א להרחיק א"ע מכל וכל מדרך הראשון והעיקר בלב וע"ז נאמר (משלי ד') מכל משמר נצור לכך כי ממנו תוצאות חיים ר"ל מכל המשמורות שתרצה לעשות לך העיקר הוא נצור לכך כי ממנו תוצאות חיים לכל האברים וא"כ אם הלב נשמר ממילא כל האברים נשמרים, וכן להיפך משמורות שאר האברים היינו ראייה שמיעה דבור מישוש מעם וריח עיקר הכוונה בהם יהיה לשמירת הלב, וא"כ אם תראה שהלב מלא עדיין מתאוות תדע שכל המשמורות לא פעלו כלום כי כל המשמורות כולם הם דברים מגשימים והעיקר להכניע השורש בלב כי ממנו תוצאות חיים וע"ז נאמר (משלי כ"ג) תנה בני לכך לי ועיניך (ירושלמי פ"א) ואמרו חז"ל, אי יהבת לי לכך ועיניך אנא ידע דאת דילי הנם שאמרו בברכות עינא ולבא תרין מרסורא דחטאה אף על פי כן נאמר ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם כי אם אין הלב חומד ומנוקה מכל תאוה רעה מה שעין רואה אינו כלום, ולא דברו אלא במי שעדיין לא נטהר מכל. ומי שלומד ומעיין בספרי מוסר היטיב יודע שא"א לו לדבק בטוב מקודם שירחה הרע וע"ז נאמר (ויקרא כ"ו) וזרעתם לריק זרעכם ואכלוהו אויביכם כי חלק הטוב שפועל, הרע נוטל לחלקו חלילה כי מדיליה הוא וכפי שיעור התרחקו מרע במעשה ובלב כך יכול להיות אהבת הטוב אמת ולא יותר ובעוד שדבק בתאוה וכבוד בודאי כל מעשיו שלא לש"ש

הוא ואינו רק צובע א"ע וכפי שיעור התרחקו מהרע כך שיעור התקרבו לטוב ולזה רמזו רז"ל (ברכות ט"ז) הקיש אוהלים לנחלים מה נחל מעלה את האדם מטומאה לטהרה אף אוהלים של תורה כן, כי נודע מס' חס"ל בסוד המקוה כי כל כוחות הטומאה שורה על השערות שהם עשר ולזה כשטובל א"ע ומכסה א"ע במים בורחים ממנו כל כחות הטומאה וכשמניח אפי' שער א' כחוץ לא עלתה לו טבילה כי שם מקום אחיזתם וחזרין ומטמאין ע"ש בחס"ל כמו כן אוהלים של תורה ותפלה כל שלומד לשמה ומתפלל בכוונה באמת לא לשום תאוות כבוד אך לעשות האמת מפני שהוא אמת כנודע אזי מעלין ג"כ את האדם מטומאה לטהרה כמאמרם ז"ל (יבמות ק"ה) אבל מתכפר הוא בדברי תורה אבל כ"ז שהאדם אדוק בתאוה ועיקר למודו בשביל כך או שמכטל התורה בשביל תאות ובפרט אם הלכ שלם בגדלות ותאוה וכבר נודע מספר ר"ח כי כל תאוות הגוף הוא מסטרא דנחש ובפרט הגאווה, עדיין הניח להם אחיזה במקוה ואין יכול לטהר בד"ת כי צריך לכסות א"ע עם כל הכחות שנכללין בו בשעת עסקו בתורה או בתפלה ולזה צריך תשובה והכנעה קודם הלימוד והתפלה אבל כמה אנו רחוקים מזה כגובה שמים מעל הארץ ולא עוד אלא כשלומד לגדלות תורתנו נמאסת לפניו יתברך.

ז

ואם אמר יאמר האדם א"כ לא מצאנו ידינו ורגלינו מה אנו מה חיינו אם אמנם שהאמת היא כן אך אעפ"כ אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה וכל אחד עושה רצון הכורא הן מי שיצא מכל הנ"ל בכחירתו לעבוד עבודה גבוה ותמה או מי שלוחם עם תאותו עד יום מותו, אעפ"כ עושה רצון המלך וצריך לעבוד את ה' באמת, וזהו האמת שאינו תופס מדריגה גבוה למעלה כי הוא עדיין לא יצא מתאות העולם מרהבו ושקרו וכבודו ועדיין הוא מבחוץ והיאך יכול להיות מה שבפנים עם מה שבחוץ כי ההוץ אינו פנים, הושע אמר (י"ד) צדיקים ילכו במ ופושעים יכשלו במ צדיקים ילכו במ היינו צדיקים שהולכים ממדריגה למדריגה ופושעים יכשלו במ ר"ל שרצים ממדרגתם ונופלים ממדרגתם ולא ידעו כמה יאחזו פעם כך ופעם כך כי רוצה דוקא להיות צדיק וחסיד ולעבוד את השם דוקא בקיום העשה, והאמת אמרו (ברכות ל"א) שאין להקב"ה בעולמו אלא אוצר של י"ש בלבד והא לך ראייה שאחר מ"ת שהיו כל ישראל גדולים יותר מכל נביאים כי

ה' דבר עם פנים בפנים ונאמר אח"כ לבעבור נסות אתכם ולבעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו ולא נאמר להם לבעבור תהיה צדיקים וחסידיים בעלי מופת ורוה"ק, אך לבעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו הרי שהכל בכלל יראת חטא והיראה היא עיקר, והנה נודע מאמרם ז"ל (סוכה נ"ב) בכל יום ויום יצרו של אדם מתגבר עליו לולא הקב"ה עוזרו לא היה יכול לו ואין כח באדם לעמוד נגד היצה"ר אפילו נגד תאוה פחותה בלי עזר ה' ב"ה, והמעין בפחיתתו ככל עת רואה זאת כחוש איך התאוה מתנגדה בכל עת להאמת ונראית יקר הערך וכאמת היא ממונפת הכל שב לעפר, וכ"ז היא קודם עשייתה אבל אח"כ כל אחד מבחין שהוא שקר והיא אחיות עינים, ולדעתי הוא אומרם ז"ל (שם) שלעתיד לצדיקים נדמה להם כהר ולרשעים כחוט השערה הללו בוכים והללו בוכים כי לכל אחד במדרגתו כי כל הגדול מחכירו יצרו גדול ממנו והוא ככש תאותו מחמת יראת השם וקודם שכבש היצר הוא גדולה מאוד אבל הרשעים שמלאו תאותם יראו כחוש שהוא הכל הבל כאומרם ז"ל (זה לא נמצא בשום מקום, רק הבארבנאל שמואל ב' קאפיטל י"ג כתב זו"ל במאמר המדיני הרשעים מלאים הרטות) רשעים מלאים חרטות כי אחר המעשים מכינים שהוא שקר גמור ורעות רוח כי הרע הוא היפך הטוב. כי הדבוק בטוב כל עוד שיתקרב יותר מבחין רחוקו יותר מהטוב ומשתוקק יותר כדי שיבוא יותר לידי אמת, ואין לדבר אמת סוף כי אורייתא וקוב"ה כלהו חד אין סוף, והרע כהיפך שקר יש לו סוף כי אחר מעשה היצר והתאוה אפי' הרבה לפשוע הוא מבחין שהוא דבר ממונף ומתהרט זא"א שיהיה לו עזר מה' קודם שידחה הגבהת הלב כי תועבת ה' כל גבה לב ואין אני והוא יכולין לדור ואיך אפשר שיעזור לו וכלי עזר א"א לעמוד נגד היצה"ר, והנך רואה מה שאחז"ל שהגבהת הלב שורש הכל ולזה אמר הבא לטהר מסייעין לו, וזאת ההתחלה מוטל על האדם לדחות הגבהת הלב דהיינו שיכיר בפחיתתו האיך נסתמו עיניו מראות ולבו מהשכיל ואין בו כח להעמיד נגד התאוה פחותה וממונפת וירבה הכנעה ושפלו בלב ומעשה ואז יכול לכקש עזר מהשי"ת כשיבין שאין בכחו לעמוד נגד היצה"ר אבל כ"ז שהוא סובר שהוא בצעמו גבוה אזי השי"ת רחוק ממנו וזה בקש דהע"ה (תלים כ"ג) ה' רועי לא אחסר וגו' ר"ל שלא אחסר מה' בכל עת כי השם הוא לרועי, ואז בודאי בנאות דשא ירביצני ועל מי מנוחות ינהלני אבל כשאני לעצמי מה אני.

ח

והנה איתא בסה"י לר"ת (שער ה') הנפש היא כינונית בין הכורא ובין הנברא וקבלה מכח הכורא להיות יודעת ומכח הנברא להיות ידועה והכח אשר בה היא יודעת תעיד כי לא תמות כלל מפני שהיא פועלת הכל ואין לה פועל וע"כ לא יפעל בה המות פעולתו והכח אשר בה היא ידועה תעיד כי תמות מפני שהוא פעול לדבר אחר עכ"ל (וכ' עוד שם כי הנפש פועלת בעצמה ובזולתה וכו') מיסרת לעצמה ומיוסרת ובשכיל שיש לה כח להזהיר עצמו נתחייב לקבל עונש על הרע ושכר על הטוב מפני שיש לו כח להזהיר עצמו ואינו צריך לזולתו) וע"ז צריך מתינות גדול שלא יהיה מובהל בפיוור הנפש בידיעות אחרים רק לעיין ולידע את עצמו ונפשו ולעיין במדת נפשו כל דבר ומעשה מה כוונתו ותוכו אם לתאוה ואם לאמת וזה המנהג בכל עת ורגע בכל עסק מעסקיו, וזה התחלה וראשית הכל כי כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו מיסר ואינו מיוסר כי עיקר לידע א"ע ושכלו וכוהותיו ומוחו ונפשו ומחשבותיו כביכולתו כח נצחי ובו יוכל להבחין בין האמת והשקר כדי להרחיק מן השקר למאסו ממעשה דיבור ומחשבה וע"ז נאמר (משלי ט"ז) משכיל על דבר ימצא טוב וזאת הנשאר עמו לעולמים, כי החלק שיודעת לאחרים תתבטל בכטול הגוף ותחלק הפועל הדיינו שיודע' לעצמה להפריד מהרע ומתאוה, וכפי שיעור הפרדה מהרע כן שיעור עלייתה בלי מניעה עד מקום הרמתה הן בחייו והן לאחר מותו כידוע לכל משכיל מן החלום שהוא מן ס' במיתה, וע"כ כשיהיה לומד איזה ספר מוסר מצדיקים קדמונים כמו חוה"ל או ר"ח או ס' הישר לר"ת או ס' אור"צ לא ילמוד שידע, רק לעיין בעצמו ובלבבו כמה הוא רחוק מזה ויקח שורש דבריהם ועצתם נגד התאוה לרפואת הנפש וישים מהשבתו ע"ז מימים ימימה כי לא בשנה ובשנים יכניע לבו אך צריך ע"ז שקידה רבה וכולי האי ואולי כי לבבנו קשור בהבלי העולם מנעורינו, ולא הועילו בנו כמה תוכחת ויסורים ומיתות בנים שעברו עלינו וכל התלאות שעברו עלינו כלו כל הקצים ואין הדבר תלוי אלא בתשובה באמת בסור מרע והנה אחו"ל (ברכות ס"א) צדיקים יצ"ט שופטין כו' ועליהם נאמר כי יעמוד לימין אביון להשיע משופטי נפשו, והנה כל אדם צריך להחזיק א"ע בכינוני כידוע מספרי מוסר, והנה יש פתאים שאומרים כי עני ואביון אנכי וכדומה אנכי תולעת ולא איש והושבין שאינן צרייכן אלא לומר

כך והאמת דהע"ה אמר מלב ונפש והם אומרים מתוך הכתב ובאמת הוא מלא כל הנבלות ושקר ואומר בשפתינו שהוא תולעת, כמון שאומרים העולם באחד שמוען אין לי וצרור כספו בידו ואין לאדם עזר מהשי"ת אם לא שיסיר גובה לבו מכל ואזי יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו, וזה אמר דהע"ה (תלים ל"ח) ותשועת צדיקים מה' וגו', יפלמם מרשעים ויושיעם כי חסו בו ר"ל שתשועתם לצדקתם ופלטתם מרשעתם כודאי מה' הוא כי אין בהם כח לעמוד נגד היצר, והנה דעתנו הקלה רחוק מזה שיעזור ה' בלי שום עבדות שלנו כי קצרה מהכיל טובת ה' בכל עת כנדכה וחסד, ואלו היינו יודעים שפלותנו באמת היינו יודעים שאין אנו עושים שום עבודה אך מחמת שאנו חושבים בדעתנו שאנו נחשבים לכלום כידוע לכל מעיין בעצמו באמת. ולזה אמר הגם שמבחינים אמת לאמיתו שאין בכחם בלתי עזר מהשם לעמוד נגד היצר אפי' רגע אחד אעפ"כ יושיעם כי חסו בו שיושיעם, והנה יש פתאים שחושבים שמוסרים נפשם לה' בכמה מקומות בתפלה וזה שקר גמור כמבואר בדברי חז"ל (ב"ר פ"א) צדיקים לבם מסור בידם ורשעים מסורים ביד לבם שנא' ויאמר המן בלבו, כי הצדיק מושל על התאוה ורשע תאוה מושלות בו והוא מסור וטפל ללב, וזה שאנו אומרים בוידוי טפלנו שקר ר"ל שאנו מתאווים בתאוות והוא גוברת בנו ועי"כ אנו כמו טפל לשקר, והנה מצאנו בדחז"ל (ב"ק קי"א) גזל ולא נתיאשו הבעלים שניהם אין יכולים להקדיש זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו ונמצא איך יכול למסור דבר שאינו ברשותו כי הנפש אינו ברשותו ועו"נ (איכה ז') נשא לכבנו אל כפים אל אל בשמים ר"ל כשיהיה לב מסור בידים אזי אל אל בשמים היינו שיכול להקדישו ולמסרו לשמו וזה סוף הכוונה ובוה תוכלל כל הדברים הנזכרים עד פה השם יעזר לנו מכל מיני שקר ותאוה ופתיות ולהבחין בין השקר ובין האמת ולדבק באמת אבי"ר.

תם ונשלם

תהלים, זאת פעולת שוטני מאת ד' והדוכרים רע אל נפשי. השמן מקטרג לפני ד' במלת זאת, היינו כן כי דרכו לירד ולהשטין ולעלות ולקטרג. והנה לאנשים פשוטים וגסי ערך מפתה בפשימות לעבור עבירות גשמיים משא"כ ליקרי ערך ההולכים בתורת ד' גם אליהם בא להטותם מדרך הטוב. אך כיון שידוע לו אם יפתה אותם פתאים לעבירה גשמיות לא ישמעו לו ויגערו בו, ע"כ הוא מתעטף בעיופא דמצוה ובלבוש חסידות, כגון במדת הענוה שהיא באמת מדה גבוה מעל גבוה אשר לא מצאו שבה היותר גדול במשה רבינו ע"ה כ"א מדת הענוה כמ"ש והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה. לכן בא אליהם בפתויים כאלו ומראה להם פנים שכל תהלוכותיהם בעשיית המצות ולימוד תורה שאינו טוב על פי האמת וממציא חסרונות בכל ענינם כגון בלימוד תורה מראה חסרונות לומר 'זו' אינו 'תורה ר"ת זא"ת, ובתפלה אומר 'שאין' זו' 'תפלה, ובתשובה אומר 'אין' זו' 'תשובה ועל תמימותו אומר 'אין' זו' 'תמימות. וכן בתענית אומר 'אין' זו' 'תענית, ואעפ"י שמתחלה מפתהו ג"כ לעשות כל אלו, אך אח"כ מערב רע בטוב, היינו מדת הענוה הפסולה למצוא חסרונות בכל מעשיו, עד כי אחת לאחת מתרשל מכל מעשיו הטובים הכל מצד הענוה פסולה והוא ממתין עד שיבא למדריגה היותר גבוה לעבוד את ד' באמת, וכ"ז שאינו מרגיש בקרבו האמת מחמת היצר המתעהו אינו עושה כלום, אינו לומד תורה אינו מתענה אינו שב בתשובה ואינו מתפלל ואין מתמס את עצמו כי הוא מוצא בכל אלו חסרונות, והכל הוא מעשה היצר בכדי לבטלו מכל וכל ולעשותו פנוי וריק, וממילא מפתהו אח"כ לשאר ענינים עד שמורידו ח"ו לבאר שחת ר"ל (יעי' פרשת ואתחנן), במשר"ל כך דרכו של יצר היום אומר לו עשה כך וכו' ולזה רמו הכתוב זא"ת פעולת שוטני מאת ד' והדוכרים רע על נפשי כי הוא יורד ומסית עולה ומקטרג אולם מי שיש לו מוח בקדקדו ומתבונן שההתרשלות זה הוא תחבילות היצר, אז מתגבר עליו ומוסיף עוד מדותיו התרומיות הנ"ל בתורה ותפילה תשובה תענית ותמימות וכדומה ולזה טוב שיאחו קצת בגדלת ע"ד שכתוב ויגבה לבו בדרכי ד', אע"פ שבאמת מדת הגבהות גרוע מאד, אולם למען החזיק במעשיו הטובים להתגבר על יצרו טובה הוא, וישיב לו שהתורה ותפלה ותשובה והתענית ותמימות שלו המה טובים, ויהי' בזה כבחי'

הבא לטהר מסייעין אותו וכמ"ש אלמלא הקב"ה עוזרו לא הי' יכול לו..

בספר קבוצת יעקב כתוב לאמר, תה"צ מוהר"ר פייבושיל מזכריו הי' מתאכסן אצל זקני ז"ל (הוא תה"צ מוה' שמואל זצ"ל האבד"ק זאלישטשיק בהגאון מוה' יצחק דוב בער זלה"ה אחיו של תה"ג בעל מאיר נתיבים) וכאשר הי' בזאלישטשיק אמר אא"ז לבתו שתשגיח שיביאו לו ככל פעם מיני מרקחת ושאר דברים להשיב נפשו, ואמר כל הצדיקים השי"ת נותן להם גוף חזק כפי נשמתו שיהא כיכולת גופו לסכול נשמתו, ור' פייבושיל גופו חלוש ואין ביכולתו לסכול מעמם נשמתו הקדושה.

אמר לי אבי ששמע מפי קדשו שאמר בימי חרפי בא תבע"ד ורצה לכבדני כמדרגת רוח"ק ועוד מדרגות גבוהות, ודחיתי הכל ולא רציתי רק האמת.

שמע מפי קדשו שאמר פעם אחת בא כלבי השק גדול שאתפלל מנחה בטלית ותפילין ואתה ידעת שאיני חפז ומחיר כמעשים עד אשר אבהון אותו בשבע הקירות ובדיקות אולי מתגבר היצר בזה ליקח בזה חלק בראש, והמתנתי כמה זמן ביישוב דעתי בזה, עד אשר נדמה לי כי חף אנכי מכל שום פניה בזה, והכנתי את עצמי ללבוש התפילין וכאשר רציתי לקחת התפילין ללבושם, התחיל לבי לבעור כחשוקת גדול יותר מהחשק ללבישת התפילין בכוקר לתפילת שחרית, תיכף שמטתי ידי ולא לקחתים אמרתי בודאי דברים בגו כי זה דבר שאינו, לתפילין כשחרית צריך להיות החשק יותר מלתפילת מנחה, ובודאי התגנב היצר בזה.

52525252525

אגרות חרב המחבר, לא נודע למי הוא מדבר

אין לחדש דבר כי אין חדש תהת ושמש מה שהי' והוא שיהי', על הראשונים אנו מצטערים לשית עצות כנפשנו ולבקש תחבולות נגד היצה"ר הצר הצורר אותנו בכל עת תתלהב נפשנו קצת להתקרב ולגשת אל העבודה עבודת הקודש כל אחד לפי בחינתו ומדרגתו קטן

וגדול שם הוא מתאמץ מאד לכלכל רעיונינו (ברעיונות) זרים ורעים ודעות כוזבות, כמעט אין רגע בלי פגע רע הזה, ומתוך כך בא אדם לידי ספקות וקושיות היום אומר לו עשה כך למחר אומר לו לך עבוד ע"ז ממש, ואף כי תאות יצר ע"ז ממש כבר במלה, מ"מ זאת הוא לא מצדקותינו ומיושר לבכנו, כי אם נחלת אבותינו הקדושים אנשי כנה"ג שבטלו יצר הזה (יומא ס"ט): להיות בפועל ממש, אמנם השורש נשאר שמביא את האדם לידי כפירת אמונה בה' ובעבדיו ועי"ז מתעורר בנפשו כל המדות רעות, דהיינו קנאת איש מרעהו ושנאת הנם וצרות עין ורכילות ורדיפת הכבוד ובקשת השררה והממשלה על זולתו ותאוה והמדה מה שיש לזולתו ושאר מדות רעות ומגונות ר"ל מהם וכיוצא בהם, ועליהם ועל גביהם נופל אדם לפעמים בעצבות ומרה שהורה, וזה כפירה עצומה יותר מכל, כי נופל כיסוד העפר אשר קשה משם לעלות והכלל, בכלל נצמח מנבהות הלב והתנשאות וזה הוא שורש כל המדות רעות, כי כמו שהתפארות להשי"ת הוא ראש לכל המדות וטבות, כמ"ש (דה"א כ"ט). ומהללים לשם תפארתך, באשר הוא קו האמצעי עולה מנקודה הראשונה עד סוף כל המדות, ועי"ז נאמר (מיכה ז'). תתן אמת ליעקב, כן לעומת זה בהתנגדות הוא גבהות הלב. והתפארות גופני הוא, הפוך לטובה.

אהובי ידיד נפשי להרהיב הדיבור בהצעת דבר זה יכלה היריעה ואין הזמן מספיק אך בתכלית הקצור עצה היעוצה לזה קבלתי מפי ספרים ומפי סופרים להתחזק מאוד באמונה הפשוטה בלי שום מו"מ בה, רק להאמין שכל עסקיו ומאורעיו ועסקיו בגוף והנפש וממון ומקרי האדם, יבול ללמוד מזה המאורע הדרכה לעבודת השי"ת כ"א לפי בחינתו, ואף אם קצר קצרה ידו בהשגה איזה דרך, כ"ש ללמוד מזה המאורע, עכ"פ יאמין זאת באמונה שלימה ויבקש מההונן לאדם דעת שיחוננהו דעה בכל דרכיו, ודבר זה צריך צריך התמדת רגילות לדבר בו עם אוהביו ורעיו הנאמנים ואחר שיקבעו זאת האמונה בלבו יתד תקוע שלא תמוט, אנכי אערכני כי יפתח לו דעה בינה לישא וליתן באמונה כפי בחינתו לזכות (לכל) המבואר בס"י ועיקר לפרוש מהרע הפשוט הנהוג בהמון בעו"ה בכדי שלא יבא להרע הפנימי, ועל כל זה צריך עזר אלוקי ממעל וצריך לבקש רחמים ע"ז מאד ודי בזה.

רק בקשתי ממך לזכור אפי' בזכרון כ"ש מה שקבלת ממני שני דברים בלבד דהיינו אז"ו או"ו, וכל מה שתוכל לשמח לכך תעשה, כי לב שמח ייטיב גהה (משלי י"ו) ומלת גהה ר"ל ההגיון והמחשבה כמו כבש כשב, והמחשבות של אמת אין בשום אופן האפשר שיתגלו אפי' במקצת בלב עצב שהוא מצד הרע והשקר שהוא קללה כמ"ש (בראשית ג') בעצבון וכו' בעצב כו' ובקדושה כתוב (דה"א ק"ז.) עוז וחדוה במקומו וכו', ולב עצב שהוא מצד הס"א אז האדם מורד בהש"י, כמו שהיסוד של הקליפה כופרים ומורדים כמ"ש (ישעי' ח') והי' כי ירעב והתקצף וכו' ודרך של דבר רוחני הן טוב והן הפוכו להתלבש במחשבה בלבוש אח' ולהעלים א"ע לזה נראה לאדם שנכון הוא שהוא בכעס מפני שאין הדבר כרצונו, שראוי להיות כך או כך, ובאמת מי שרואה שרשי המחשבות לפני בואם יודע הכל. ואני נסיתי בעצמי כל זה כמה פעמים ויודע אני בעצמי בנפשי שרשי המחשבות שלא בהעלמה מאין באים הן לטוב והן להיפך ח"ו לזאת תראה להאמין לי כ"ו. ותהזיק א"ע להאמין שכל המחשבות הבאים בלב לרוגז, הכל שקר מצד הס"א, אפי' שיהי' בהם סברות ופעמים ושורש ויסוד שלהם היא הכפירה בהשגחת השי"ת על כל הפרטים רק מתלבש בשכלים רעים הנ"ל וכבר שמעת וידעת שכל המרכבה של הקליפה הכל בלב האדם, ובאמונת השי"ת בכל הפרטים מכניעים אותם, ועכ"פ אין האמונה יכולה להתחזק בלבנו כראוי כי באמת צדיק באמונתו יחי' כמ"ש בחבקוק והוא מדריגה גדולה לאין ערך ועכ"פ מדריגה קטנה זו לכפור בע"ז ולהאמין שהוא שקר וכבר אמרו חז"ל (שבת ק"ה) לא יהי' כך אל זר איזה אל זר שבגופו הוא היצה"ר, ומי שחוננו הש"י דעה במקצת יודע ומאמין שכל השכלים העולים במחשבת האדם הכל שקר זולת מחשבות יראה והכנעה והבושה והשמהה בהש"י ובתורתו ובמצותיו באמת ובלב שלם ולו לכדו ולא להתגלות לפני בני אדם ודי בזה לשכמותך הזהר והזהר.

העתק אגרת אחת שכתב לאחר מן המפתופים בצלון.

הגם שידעתי באמת כי להשיב על דבר א' מדברים (אלו) צריך דברים רבים כי כפלים לתושי' ורחבה מני ים וכל דבר מדברי עבודת הכורא ית' כולל כל התורה ואלו כל הימים דיו וכו' כ"ש בנייר הזה לא אוכל לעשות דבר דבור על אפניו רק ההכרח למלאות רצונו ולקיים דבורי. והנה בנדון העצבות שרשם באמת דבר זה קצתו תלוי בטבעיות האדם ומזוגו שגובר עליו השחורה נוסף לזה הוא התגברות היצה"ר להביאו ולחזקו במדה זו להביאו לכעס ח"ו ולמנוע אותו מעבוד הש"י בשמחה ובהתלהבות להסרת דבר זה צריך תחכולת רבות, וקצת מהם לדבר לפני חכמים באמת דברים המרכיבים דאגתו ביצר מחשבות כמשחז"ל (יומא ע"ה) דאגה בלב איש ישחנה ודבר טוב ישמחנה כמו שפרש"י ז"ל ע"ש נוסף לזה דברים שא"א לפרש בכתב רק פא"פ כללו של דבר, ודע כי בודאי היא גריעות הנפש גדול מאד וצריך לבקש מהש"י ע"ז שיזכהו לעבדו בשמחה ויסיר ממנו יגון ואנחה. ובפרט בימי שבת ומועדים וכמו שתקנו חז"ל שלא תהא צרה ויגון ואנחה וכו' בנדון מחשבה לתפלה הלא ידע אם לא כבר שמע כלם פה אחד אומרים שעיקר התפלה הוא להרגיל א"ע להתפלל בכונת פי' המלות דהיינו שלא יהי' במחשבתו כ"א אותיות הדבור שמדבר, והאהבה והיראה הם העקרין, אבל לאו כל אדם זוכה לזה, כי אם מי שעזרו הש"י וכאשר אנו מבקשים תמיד על זה בכרכת אהבה רבה, ויחד לכבנו לאהבה וליראה וגו'. בענין לימוד הקבלה ידעת בודאי ובאמת מפי חכמים אמיתים, כי באמת אפי' התורה הנגלית אם אין יוצא ממנה תכליתו של דבר שהוא לשמור ולעשות ולקיים וגו' באהבה, ודאי אין זה המכוון והרצון של בוראנו ית"ש שכל מה שברא הוא הכל לכבודו והכל ע"י האדם וע"י קיום תורתו ללמדה כדי להגיע לעבודתו ולדבקה בו ואם זה בנגלה כ"ש בלימוד הקבלה שצריך תנאים רבים שא"א לקיים אפי' מקצת מאחת מהנה, ובלעדי התנאים אפי' מי שלומד אינו יודע כלל רק המשלים והלבושים הנאמרים בספרי הקבלה. והפנימיית א"א להשיג כלל ומה תועלת מהלבושים שהם כמו חדה ומשל וכלי דעת הנמשל מה יועיל ומה תועלת יושג, כ"ש לכוין כונת בדברי הלבושים והמשלים, או ליחד יחודים בדרכים הנאמרים שם בספרי המקובלים יאמין לי מכ"ת באמת שכל הדברים

הנאמרים בספרי הקבלה וכל הכונות והיחודים שנאמרו בדבריהם, הם כתבו לאדם שכמוהם, והיינו שכל אחד מהמקובלים הי' להם התפשטות הגשמיות המכואר בא"ח סי' צ"ה בה' תפלה, והי' להם רוח הקודש והיו צופים במרכבה ובמושכלות, והיו מיחדים ומקשרים עולם בעולם ומאור במאור וזיו בזיו וזוהר בזוהר במחשבתם הברורה והזכה, וכל ימיהם לא הי' להם שום מחשבה זרה רק אהבת הבורא ויראתו ואפי' בעת אכילתם וזווגם הכל הי' בהיפך ממה שנראה שהם עוסקים בגשמי', והם היו בוערים בלבם רשפי אש שלהבת י"ה, שהם יראה ואהבה לאנשים כאלה ראוי ליחד ולכוון יחודים. ונמוד את עצמנו אם נוכל להיות אפי' רגע א' בכל השנה על מדריגה זו שהם היו בכל ימיהם, אפי' בעשייתם דברים גשמיים והכל מכואר בר"ח ובחובת הלבבות ובס' הישר לר"ת לזאת אנשים כמונו צריכים לנו לעבוד הבורא לפי שכלנו, וכל אדם אינו חייב אלא כשיעורו ולילך בהדרגה להתפלל בכוננת פי' המלות וללמד ספרי מוסר לידע אופני העבודה ועניני סוד מרע התלוי במדות הלב מגאווה וכעס ותאוות עוה"ז וקנאה ושנאה וחמדה ולהסיר ממנו דברי' אלו, ולמודו בספרי מוסר יהי' כונתו להבין הדברים לשמור ולעשות ויבקש מהש"י שיעזרנו, ואז יוסף לו הש"י הבנה שיבין שמחוסר יותר ויבקש לבו יותר להשי"ת עד שירגיש עזר גדול מהש"י, ואז יבהן בנפשו אם ראוי ליחד יחודים ואם מחשבתו זכה תמיד ואם לאו יניח מזה, ועיקר ללמוד גמרא ופוסקים לידע כל ההלכות על כוריים כדי לשמור ולעשות וכו' ובכונה זו ילמוד, ומה לי לכתוב עוד, הכל כתוב הדר בכל הספרים, ובפרט בדברי קדשו של הרב הגאון בספריו הקדושים פורת יוסף ותולדות יעקב יוסף ושאר דבריו כגחלי אש כזוהר הרקיע מזהירים למשכילים לא לסכלים ומטפשים בעלי תאוות בעלי גאווה וקנאה שבדבר ה' מאסו וחכמת מה להם, ועוד הזון למועד אי"ה לדבר פא"פ ועיקר צריך אמונה שאף המדריגה קטנה של האדם אם היא בתמימות ובהכנעה ובשמחת לב להש"י בודאי פועל למעלה נחת רוח לפני הש"י הגם שאינו מרגיש מפני שעדיין לא נודרך ואחד המרכבה וכו' ובלבד שיכוין לבו לשמים שהוא מדת האמת של יעקב החקוקה בכסא הרומז לשמים כמשחז"ל בתכלת (מנחות מ"ג:) וד"ל. ובזה אשים קנצי למילין וכל דברים אלו נסיתי בנפשי וקבלתים מרבנות, כ"ד או"נ דש"ת בלונ"ח כ"ה ומעתיר בעדו הק' משולם פייביש במו' אהרן משה לוי זלה"ה.

תפלה זו נמצאת בכי"ק של המהבר שסדר לעצמו, וראוי' היא לבא בקהל קדשי בני ישראל לשם יחוד קבה"ו בדו"ר ליחד שם י"ק כו"ק ביחודא שלים בשם כל ישראל, הריני עושה מצוה זו לתקן את שרשה במקום עליון בשיעור קומה בכל פרטי' ודקדוקי', לעשות את כונת יוצרי שצוני לעשות מצוה זו לתת נ"ר, ולהקים השכינה השוכבת מרגלותיו. ולהקים סכת דוד, ולהחזיר העטרה ליושנה ולגרום שפע וברכה רבה בכל העולמות והריני עושה מצוה זו, או כל המצות שאעשה היום וכל הלימודים שאלמוד היום להשפיל ולהכניע כל סמרא בישא ומסאבה ולהורידם בנזקבא דתהומא רבא, ולתקן ולהעלות מתוכם כל הנצוצות שנפלו בהם בין על ידי בין ע"י שאר עמך שיהי' ומבטנו יורשני אל ולא יהא להם שום כח ואון לבטל את עמך בית ישראל ובתוכם לי אני עבדך פ' בן אמתך פ' מיראתך ותורתך ועבודתך באהבה ויראה פנימית ובפרט במ"ז ורעות ה"ז וכל מיני פניות ותאות גשמיות שבעולם, גם להשפיל ולהכניע כל הרשעים והרשעות והע"ה שבתוכנו הבאים מצד הס"מ וכחותיו (ובפרט לרשע פכ"פ) שלא יהא להם (ולו) שום עזו וכח לעשות רע לעמך ישראל ובפרט להצדיקים והחסידים החושקים לעבדך באמת ובתמים ובתוכם לי אני עבדך (או לפכ"פ) והטל עליהם (ועל פכ"פ) אימה ופחד ורתת וחלחלה שלא ינוחו ולא ישקומו עד שיתודו על עונם וישוּבו לפניך כאמת ובתמים, ולא ישיכו לכסלם ולרשעתם עד עולם ותעזור להם (ולפכ"פ) ותהפוך לבכם לתשובתה הרמתה ובאם יחזיקו ברשעם ולא ירצו לשוב, שבר תשבר את זרועם וכחם (וכח פכ"פ) והטל עליהם (ועליו) כי מיני חולשות ובזיונות וצרות, שלא יוכלו לעשות עור רשעים הראשונה (גם תשפיל ותכניע את פכ"פ שלא יוכל להרע על פכ"פ בדבר פלוני ותהפוך לבבו לאהוב אותו ולמלאות רצונו בדבר פלוני) ותטה לב המלכות ושריו ויועציו עלינו לטובה לבל יחשבו עלינו מחשבות וגזרות רעות ומכ"ש שלא יגזרו עלינו ח"ו גזרות חדשות, בפרט שלא לעבור ח"ו על דתוה"ק אפי' על ערקתא דמסאני, והריני עושה מצוה זו להגביר כח מלכות שמים ברכ חסד ורחמים וחנינה והמלה וחיים ושובע וברכה ושלום וגאולה ורפואה והצלה על כל ישראל עמך ובפרט על הצדיקים ועל החסידים שבתוכם הלומדים ומקיימים מצותיך ותורתך לשמה ובתוכם עלי פכ"פ (ובפרט לפכ"פ) שימתקו כל הדינים והגבורות ויהפך מדה"ד למדת הרחמים ויוסתם פיהם של המקטרגים והמסטינים מעלינו (ומעל

פב"פ) וילמדו סנגוריא עלינו (ועל פב"פ) ותרפא אותי (או את פב"פ) ותצילנו מעין הרע ומדבר ומחרב ורעב ומשבי ומשחית ומפחד ובהלה ותקלה ומאש וממים ומקור והום ורוחות רעות וכל שינוי אויר וחיות רעות ולסטים ושוודדים ומעלילות שקר ואמת ומכל הפגעים רעים מכל מה שהפה יכול לדבר והלב לחשוב בכל מקום שנהי' בין בימים ונהרות שדות ויערות ישוב ומדבריות נתציל כל ערי ישראל ובפרט לעיר פלונית מכל צרה וצוקה ובפרט משריפות ומכל מיני פחדים ובהלות ורעש, ותרומ קרנינו ומזלנו (וקרן ומזל פב"פ) ובכל אשר נפנה נצליח בגשמי ורוחני, ולא יהי' להם ולנו שום מניעה מתורתך ועבודתך. ותחזק לבבנו (ולבב פב"פ) ליראתך ואהבתך הפנימית ולתורתך ועבודתך שיהי' לבכם (ולבב פב"פ) מדובק כך, וכל תנועות רמ"ח אברנו ושס"ה גידנו וחמשת הושנו יהיו מקושרים כך באהבתך ויראתך גם האברים שאינם ברשותנו יהיו ג"כ מקושרים ברשותך, ובכל עת ורגע לא נשכחוך ותשכן אחדות ואהבה רבה וחיבה וריעות בין עמך ישראל ובפרט בין עוסקי תורתך, ובתוכם ביני ובין בני ביתי ובע"ב שיציתו למשמעתי בעבודתך ויראתך ויכנסו דברי כלכם, ותזכה אותנו ובפרט לי פב"פ (ולפב"פ) שנלמוד תורתך לשמה בלי שום פני' בעולם, רק לשמך ולזכרך תאות נפש ובשמחה גדולה ואזכה להשיב רבים מעין ויחזיקו בתשובתם שאתן להם ותסייעם שיגמרו תשובתם, ולא יהי' להם שום קטרוג והיזק לא בגופם ולא בנשמתם ולא בממונם והריני עושה מצוה זו לתקן כל תרי"ג מצות הכלולים במצוה זאת. ולגרום זיוג בארבע אותיות שם הקודש, ולזכך נפשי ורוחי ונשמתי שיהיו ראויים לעורר מין תתאין ע"י מעשה מצוה זו, ואל יעכב שום חטא ועון והרהור רע את המצוה הזאת, ותעלה לרצון לפני מי שצוה אותה לעורר אהב' דודים אמן סלה.

